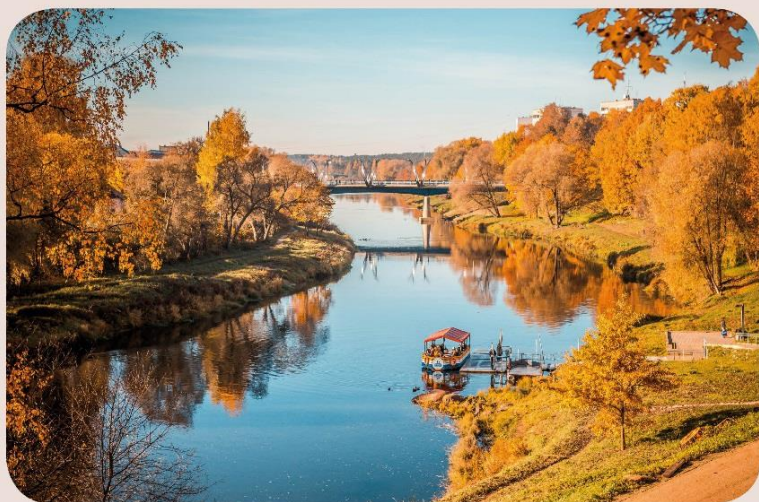

Valmieras pilsētas pašreizējās situācijas raksturojums

SATURA RĀDĪTĀJS

IEVADS	5
IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI	6
1. PAMATINFORMĀCIJA	7
1.1. VĒSTURISKĀ ATTĪSTĪBA	7
1.2. ĢEOGRĀFISKAIS NOVIETOJUMS	9
1.3. SADARBĪBA	10
2. IEDZĪVOTĀJI.....	11
3. PERSONĪBAS IZAUGSME	14
3.1. IZGLĪTĪBA.....	14
3.2. KULTŪRA	27
3.3. VESELĪGS UN AKTĪVS DZĪVESVEIDS UN SPORTS	34
4. UZŅĒMĒJDARBĪBA	37
4.1. LIELĀKIE UZŅĒMUMI	40
4.2. TŪRISMS UN BRĪVAIS LAIKS	43
5. PILSĒTVIDE.....	51
5.1. PILSĒTAS AINAVA UN VIDE	51
5.2. INFRASTRUKTŪRA	52
5.3. ZĪMOLVEDĪBA.....	55
6. DROŠĪBA	60
6.1. NODARBINĀTĪBA	60
6.2. VESELĪBA	63
6.3. SOCIĀLIE PAKALPOJUMI.....	65
7. PILSĒTAS PĀRVALDE.....	70
7.1. KOMUNIKĀCIJA	74
8. SVID ANALĪZES KOPSAVILKUMS	75
PIELIKUMS	80

TABULU SARAKSTS:

- 1.tabula. Izglītojamo bērnu skaits Valmieras pilsētas pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādēs
- 2.tabula. Lielākie Valmieras uzņēmumi
- 3.tabula. Ekonomiski aktīvo statistisko vienību sadalījums pa galvenajiem darbības veidiem (NACE 2.red.) Valmieras pilsētā

ATTĒLU SARAKSTS:

- 1.attēls. Senā Valmiera
- 2.attēls. Dzirnavu ezeriņš Valmierā
- 3.attēls. Rīgas iela Valmierā
- 4.attēls. Izpostītā Valmiera
- 5.attēls. Valmieras pilsētas atrašanās vieta LR ziemeļaustrumos
- 6.attēls. Attīstības centri un funkcionālie tīkli
- 7.attēls. Iedzīvotāju skaits Valmieras pilsētā (2015.gada sākums)
- 8.attēls. Valmieras iedzīvotāju nacionālais sastāvs (01.01.2015. un 01.01.2011.)
- 9.attēls. Valmieras pilsētas iedzīvotāju skaita pārmaiņu veidojošie faktori (cilvēku skaits)
- 10.attēls. Demogrāfiskā slodze Valmierā (bērnu un pensijas vecuma iedzīvotāju skaits uz 1000 darbspējīgiem iedzīvotājiem) (gada sākumā)
- 11.attēls. Pirmsskolas izglītības iestādes Valmierā
- 12.attēls. Valmieras pilsētas pirmsskolas izglītības iestādēs izglītojamo kopskaits (mācību gada sākumā)
- 13.attēls. Valmieras pilsētas vispārējās izglītības iestāžu izglītojamo kopskaits (mācību gada sākumā)
- 14.attēls. Izglītojamo skaita dinamika interešu izglītībā
- 15.attēls. Izglītojamo skaits interešu izglītības jomās (2015./2016.mācību gadā)
- 16.attēls. Izglītojamo skaits Valmieras tehnikumā (mācību gada sākumā)
- 17.attēls. Izglītojamo iedalījums pēc specialitātēm Valmieras tehnikumā 2015./2016. mācību gadā
- 18.attēls. Vidzemes Augstskolas attīstība 18 gadu laikā
- 19.attēls. Studējošo iedalījums pa studiju līmeņiem 2015./2016.akadēmiskajā gadā
- 20.attēls. Studējošo skaits Vidzemes Augstskolā
- 21.attēls. Izglītības iestādes Valmierā
- 22.attēls. Valmieras integrētās bibliotēkas apmeklētāju skaits
- 23.attēls. Valmieras pilsētas ietekmes areāls
- 24.attēls. Ekonomiski aktīvo statistisko vienību skaita sadalījums pēc komercdarbības formas Valmieras pilsētā
- 25.attēls. Ekonomiski aktīvo statistikas vienību dalījums pēc lieluma
- 26.attēls. Ekonomiski aktīvās vienības uz 1000 iedzīvotājiem, 2014.gads
- 27.attēls. Aizņemto darbavietu skaits Valmieras pilsētā
- 28.attēls. Valmieras iedzīvotāju ekonomiskā aktivitāte

- 29.attēls. Valmieras simboliskās vietas, kas izceļ pilsētas īpašo raksturu
- 30.attēls. Valmieras vēsturiskie notikumi, kas izceļ pilsētas īpašo raksturu
- 31.attēls. Valmieras personības, kuras izceļ pilsētas īpašo raksturu
- 32.attēls. Valmieras identitātes produkti un pakalpojumi, kas nodod vēstījumu par pilsētas īpašo raksturu
- 33.attēls. Funkcionālie – fiziskās vides labumi iedzīvotājiem
- 34.attēls. Funkcionālie – fiziskās vides labumi uzņēmumiem
- 35.attēls. Valmieras pilsētas raksturojums
- 36.attēls. Iedzīvotāju sadalījums Valmieras pilsētā pēc darbības vecuma (gada sākumā)
- 37.attēls. Reģistrēto bezdarbnieku skaits (gada beigās)
- 38.attēls. Bezdarba līmenis Latvijas pilsētās un reģionos 2015.gada 30.novembrī
- 39.attēls. Bezdarba līmenis Valmieras pilsētā (izteikts procentos)
- 40.attēls. Darba samaksa neto Valmieras pilsētā (izteikta euro)
- 41.attēls. Valmieras pilsētas pašvaldības finansējums sociālai palīdzībai (latos)
- 42.attēls. Garantētā minimālā ienākuma pabalsta saņēmēju skaits un pabalsta apmērs (izteikts latos).
- 43.attēls. Brīvpusdienu saņēmēju skaits un pabalsta apmērs (izteikts latos)
- 44.attēls. Pamatbudžeta ieņēmumi sadalījumā pa ieņēmumu veidiem periodā no 2008. – 2015.gadam (EUR)
- 45.attēls. Pamatbudžeta izdevumi periodā no 2008. – 2015.gadam (EUR)
- 46.attēls. Investīcijas periodā no 2008. – 2015.gadam (EUR)

IEVADS

Pašreizējās situācijas raksturojums ir pastāvīgi aktualizējams informatīvais materiāls, kuru izmanto teritorijas attīstības plānošanas dokumentu (ilgtermiņa attīstības stratēģijas, attīstības programmas, teritorijas plānojuma, u.c.) izstrādei.

Situācijas izvērtējums sniedz visaptverošu informāciju par pilsētā notiekošajiem sociālajiem un ekonomiskajiem procesiem, kas aptver iedzīvotājus, sociālo drošību, vidi, komunālo saimniecību, nodarbinātību, ekonomiku u.c. Izvērtējums ietver arī SVID (stipro un vājo pušu, iespēju un draudu) analīzi.

Pašreizējās situācijas raksturojums, izvērtējums un analīze veikta, pamatojoties uz statistikas datiem, Reģionālās attīstības indikatoru moduļa informāciju, dažādu valsts institūciju un pašvaldības institūciju rīcībā esošiem datiem. Veikta attīstības tendenču dinamiskā un salīdzinošā analīze. SVID analīze sagatavota, balstoties uz pašreizējās situācijas un dokumenta izstrādes procesā izteiktajiem dažādu mērķa grupu vērtējumiem par pilsētas attīstību.

IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI

CSP – Centrālā statistikas pārvalde

LR – Latvijas Republika

PII – pirmsskolas izglītības iestāde

RFID - Radiofrekvences identifikācija, tehnoloģija automātiskai identifikācijai

SVID – stipro un vājo pušu, iespēju un draudu analīze

VIIS – Valsts izglītības informācijas sistēma

VRPIAKC - Vidzemes reģiona profesionālās izglītības Attīstības kompetences centrs

ES – Eiropas Savienība

Latvija 2030 – Latvijas ilgtermiņa attīstības stratēģija līdz 2030.gadam

VBII – Valmieras Biznesa un inovāciju inkubators

LTRK – Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera

IT – informācijas tehnoloģijas

TIC – Tūrisma informācijas centrs

GNP – Gaujas Nacionālais parks

MICE (*Meetings, incentives, conferences and exhibitions*) – pasākumu un darījumu tūrisms

1. PAMATINFORMĀCIJA

1.1. Vēsturiskā attīstība

Valmiera un tās apkārtnē ir viens no senāk apdzīvotajiem Latvijas reģioniem. Arheoloģiskie pētījumi liecina, ka cilvēki te dzīvojuši jau pirms vairākiem tūkstošiem gadu. XI gadsimtā pašreizējās Valmieras teritorijā bijusi apmetne, kas ietilpa seno latgaļu apdzīvotās Tālavas teritorijā. Pilsēta atradās pie lielā tirdzniecības ceļa, ko sauca par *via Ruthenorum* un kas gāja no Rīgas jūras līča augšup pa Gauju, aiz Valmieras, sadaloties divos virzienos – uz Pleskavu, Novgorodu un Tērbatu.

Dažādos gadsimtos un dokumentos atšķirīgi tiek rakstīts pilsētas nosaukums – Wolmaria, Wolmahr, Waldemer, Wolmar. Par tā izcelšanos ir dažādas versijas, no kurām populārākās ir divas. Viena saistīta ar Pleskavas kņazu Vladimiru Mstislaviču, kuru 1212.gadā Rīgas bīskaps Alberts ieceļ par novada fogtu (soģi). Otrā vēsta par Dānijas karali Valdemāru, kuram kādā kaujā ar Livonijas iedzīvotājiem uzvarēt palīdzējis no debesīm atsūtīts karogs.

1224.gadā Tālavas dalīšanas līguma rezultātā Gaujas tirdzniecības ceļš nonāca Zobenbrāļu ordeņa kontrolē, kas uzcēla Valmieras mūra pili. 1237.gadā Valmieru pārņēma Livonijas ordenis. 1283.gadā tika uzcelta Valmieras (*Wolmar*) pils un Valmieras Sv. Sīmaņa baznīca, līdz ar to dažos avotos šo min par pilsētas dibināšanas gadu.

Oficiāli pirmo reizi Valmieras pilsēta kā pilsētas ar savu maģistrātu dokumentos minēta 1323.gadā.

XIV gadsimtā pilsēta kļuva par Hanzas savienības locekli, piedzīvojot ekonomisko uzplaukumu. Izdevīgā atrašanās vieta seno tirdzniecības ceļu tuvumā veicināja pilsētas attīstību un tirdzniecības pieaugumu. Valmiera kopā ar Valku veidoja Livonijas ģeogrāfisko centru un tādēļ kļuva par izdevīgu vietu Livonijas pilsētu sapulču un kārtu sanāksmju (landtāgu) rīkošanai.

XIV – XVI gadsimtā Valmiera bija tipiska viduslaiku pilsēta, kuru ietvēra akmens mūris.

1560.gadā – Livonijas kara laikā – krievu cara Ivana Bargā karaspēks nopostīja Valmieras apkārtni, taču pašu pilsētu ieņemt nespēja. 1583.gadā pēc Livonijas kara beigām izpostītā Valmiera tika iekļauta Polijas – Lietuvas kopvalstij piederošā Cēsu vaivadijā. Zviedrijas karalis Gustavs II Ādolfs Valmieru ieņēma 1622.gadā un pēc Vidzemes iekarošanas to kopā ar Cēsīm un Smiltēni uzdāvināja savam kancleram Akselam Uksenšērnā, kura dzimtas ģerboņa vērša pierē joprojām rotā Valmieras pilsētas ģerboni. Pilsētu sāka nocietināt ar zemes vaļņiem, tās teritoriju sadalīja ar sešām taisnām ielām taisnstūra veida kvartālos.

Valmieru XVI, XVII un XVIII gadsimtā postīja gan kari starp Krieviju, Zviedriju un Poliju, gan mēra epidēmija, gan arī ugunsgrēki, kā rezultātā pilsēta panīka. Kopš 1710.gada Valmiera atradās Krievijas impērijas sastāvā. 1738.gadā Magdalēna Elizabete fon Hallarte Valmierā atvēra brāļu draudžu skolotāju semināru, kas kļuva par jaunās atmodas kustības centru.

1.attēls. Senā Valmiera

1783.gadā Valmiera ieguva apriņķa pilsētas tiesības, pamazām tika nobruģētas ielas un laukumi, palielinājās uzcelto namu skaits, tika organizēta plostu satiksme pār Gauju. Tajā brīdī Valmierā dzīvoja 529 iedzīvotāji, no kuriem 245 bija vīrieši, bet 284 – sievietes. XIX gadsimta sākumā Valmiera jau bija tipiska mazpilsēta ar vienkāršu koka apbūvi un tikai dažām divstāvu vai mūra ēkām.

Saimniecisko uzplaukumu Valmierā veicināja pirmais koka tilts pār Gauju (atklāts 1865.gadā) un *Rīgas-Pēterburgas* dzelzceļš (atklāts 1899.gadā), kas gāja caur Valmieru. Tika dibinātas pirmās rūpnīcas, attīstās tirdzniecība un celtniecība. Iedzīvotāju skaits strauji palielinājās līdz 5050

2.attēls. Dzirnava ezeriņš Valmierā

iedzīvotājiem 1897.gadā. Pie Valmieras dzelzceļa stacijas veidojās jauna pilsētas daļa – Kārliena, bet Gaujas kreisajā krastā – Pārgauja.

XIX gadsimta beigās un XX gadsimta sākumā Valmierā tika nodibinātas vairākas mācību iestādes (Valkas-Valmieras skolotāju seminārs, sieviešu ģimnāzija (tagadējais Valmieras Jaunatnes centrs „Vinda”), tirdzniecības skola), kas Valmieru padarīja par Vidzemes izglītības centru. Tika paplašināta pilsētas slimnīca, sakārtotas ielas, labiekārtota tūristu mītne Gaujas krastā, uzbūvēti koka gājēju tilti pār Rātsupīti. Liela vērība tika veltīta parku un laukumu izdaiļošanai, apstādījumiem. Gaujas labajā krastā no ziediem tika izveidots uzraksts „Valmiera”, kas tur joprojām redzams katru vasaru.

3.attēls. Rīgas iela Valmierā

1922.gadā Valmieras pilsētai tiek pievienota Pārgauja un Kārliena, atdalot tās no Kauguru pagasta. 1928.gadā Valmierā izurba dziļurbuma aku, kurā varēja iegūt pazīstamo Valmieras minerālūdeni. 1930.gadā Valmieras iedzīvotāju skaits sasniedza 8,5 tūkstošus. 1938.gadā ierīkoja un labiekārtoja jauno tirgus laukumu. Starpkaru periodā lielākais uzņēmums pilsētā bija „Bekona eksporta” fabrika. Darbojās Ziemeļlatvijas teātris, notika dažādi kultūras un sporta pasākumi, arī

soļošanas sacensības.

II Pasaules kara laikā 1944.gadā pusotra gadsimta laikā izveidojušos Valmieras centra vēsturisko apbūvi iznīcināja ugunsgrēks. 1/3 pilsētas tika pilnībā nopostīta, pilsētas centrs izdega, un pēckara gados to būvēja no jauna. Šobrīd vecākā koka ēka Valmierā ir Vecā aptieka, kas kopā ar Livonijas ordeņa viduslaiku pilsdrupām veido pilsētas vēsturisko centru.

4.attēls. Izpostītā Valmiera

Pēc II Pasaules kara Valmierā prioritāte bija pilsētas atjaunošana un drupu novākšana. Pēckara gados tika paplašināta un iztaisnota par Ļeņina ielu pārdēvētā Rīgas iela. Pēc drupu novākšanas vecpilsētas teritorijā 20.gadsimta 50.gados tika uzcelts viens dzīvojamais nams Krišjāņa Valdemāra ielā, bet 60.gadu sākumā grupa dzīvojamo namu Rīgas ielā. 70.gados uzcelts jauns administratīvais korpuss teātrim. Valmiera strauji auga gan saimnieciskās nozīmības ziņā, gan pēc iedzīvotāju skaita, nostiprinoties kā visa Vidzemes reģiona nozīmīgākā pilsēta.

Pēc Latvijas neatkarības atgūšanas Valmierai izdevās saglabāt un nostiprināt Vidzemes reģiona lielākās pilsētas statusu, saglabājot un attīstot gan saimniecisko, gan radošo un kultūras dzīvi. Piesaistot Eiropas Savienības (ES) fondu līdzekļus, tiek atjaunoti nami, pārbūvētas maģistrālās ielas, kā arī centrālais tilts pār Gauju.

1.2. Ģeogrāfiskais novietojums

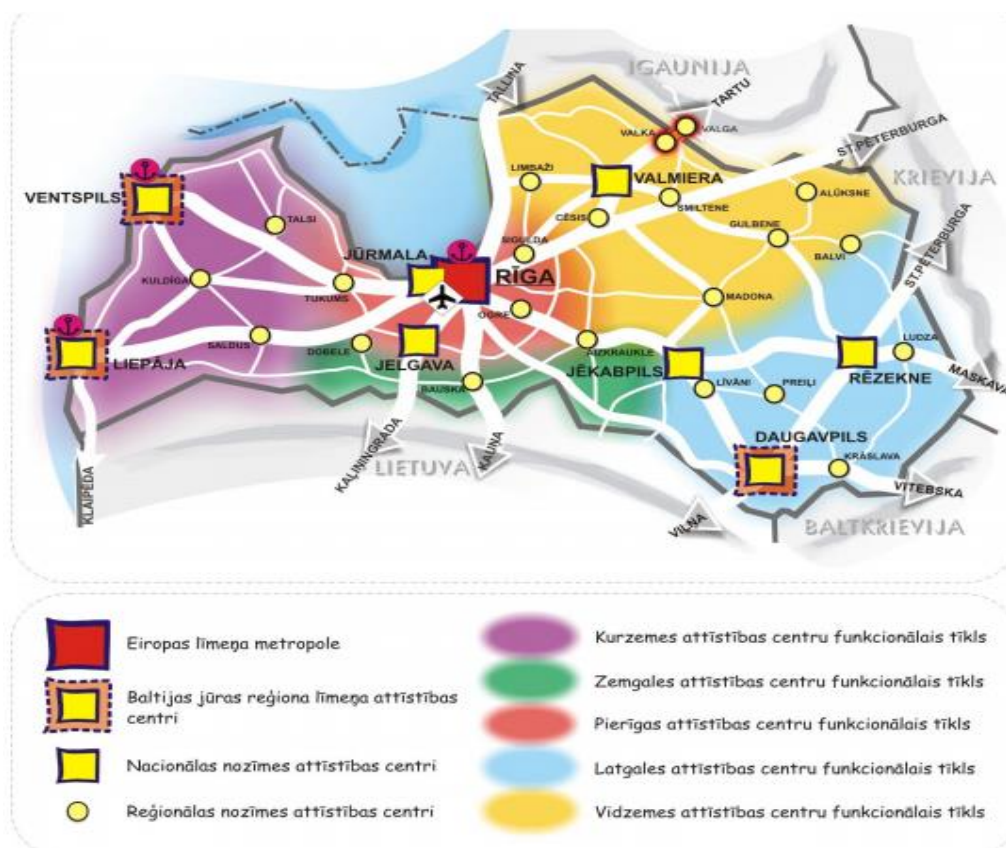
Pilsēta ir viena no deviņām lielajām LR pilsētām un viena no 119 administratīvajām teritorijām (pašvaldībām).

Valmiera atrodas 107 km no galvaspilsētas Rīgas un 50 km no Igaunijas robežas (skat. 5.att.). Ziemeļos un ziemeļaustrumos tā robežojas ar Burtnieku novadu, rietumos ar Kocēnu novadu, dienvidos un austrumos ar Beverīnas novadu.

5.attēls. Valmieras pilsētas atrašanās vieta LR ziemeļaustrumos

Atbilstoši *Latvija 2030* noteiktajam, Valmierai piešķirts nacionālas nozīmes attīstības centra statuss (skat. 6.att.). Vidzemes reģionā tas ir vienīgais šādas nozīmes centrs.

6.attēls. Attīstības centri un funkcionālie tīkli

„Latvija 2030” noteikts, ka pilsētām ar nacionālas nozīmes attīstības centra statusu ir jāklūst par ekonomiskās izaugsmes un zināšanu radīšanas centriem, tām ir jābūt par ekonomiskās attīstības dzinējspēku. Nacionālas nozīmes attīstības centri ir lielākās Latvijas pilsētas, kurās ir attīstīta rūpniecība, transports, sabiedriskie pakalpojumi un sociālā infrastruktūra. Būtiska nozīme ir to sadarbībai un mijiedarbībai ar tuvākajām pilsētām un novadiem, tādējādi veidojot izaugsmei nepieciešamo kritisko masu un mazinot atsevišķu teritoriju nomales efektu.

Valmiera ir Vidzemes attīstības centru funkcionālā tīkla galvenais balsts – izglītības, ražošanas un inovāciju centrs.

Pilsētas teritorijas platība ir 19,35 km². Pēc platības tā ir astotā lielākā republikas pilsēta. Vidējais iedzīvotāju blīvums ir 1234 cilvēki uz vienu km². Tā ir vidienes pilsēta, ko divās daļās sadala upe Gauja. Ņemot vērā pilsētas teritorijā esošo zaļo teritoriju īpatsvaru – parku un mežu – skaitu un to kopējo platību, Valmiera tiek uzskatīta par zaļu pilsētu. To mēdz dēvēt arī par „zaļu industriālu pilsētu”, jo pilsētā darbojas vairāki ražošanas uzņēmumi. Valmieru raksturo sakārtota pilsētvide un attīstīta infrastruktūra.

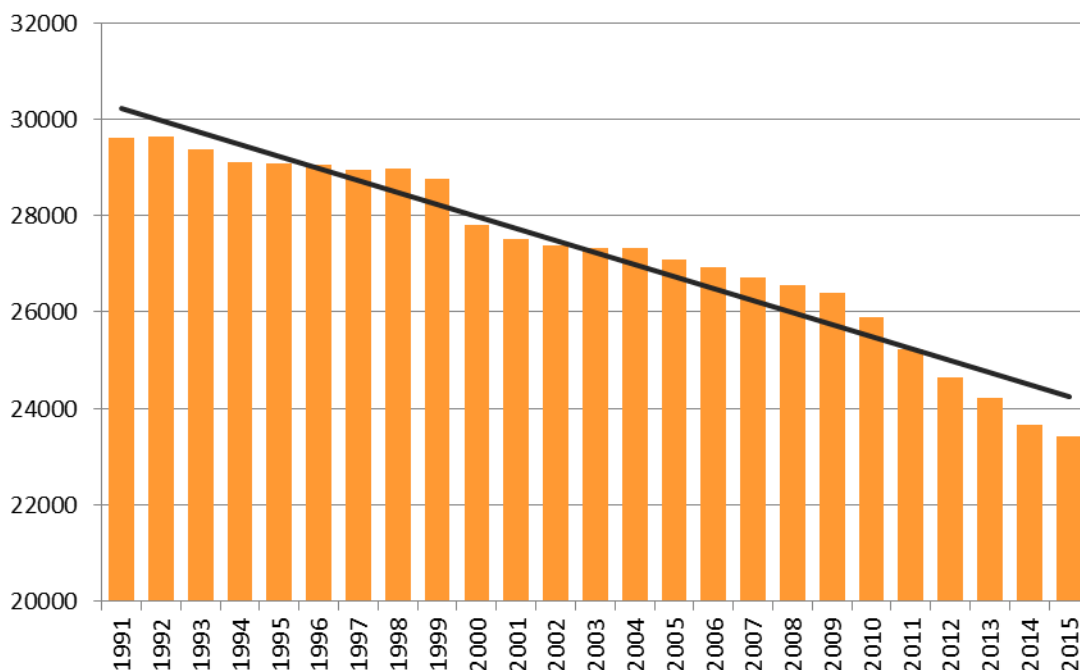
1.3. Sadarbība

Valmieras pilsētas pašvaldība īsteno plašu un daudzveidīgu sadarbību ar citām LR pašvaldībām, t.sk., kaimiņu pašvaldībām: Burtnieku novadu, Kocēnu novadu un Beverīnas novadu. Pašvaldības pārstāvji aktīvi darbojas gan Latvijas Lielo pilsētu asociācijā, gan Latvijas Pašvaldību savienībā, gan Vidzemes plānošanas reģiona Attīstības padomē un citās institūcijās.

Pilsētai ir vairākas sadraudzības pilsētas ārvalstīs. Sadraudzības līgumi par sadarbību ekonomikas, izglītības, kultūras, sporta un sociālajās jomās noslēgti ar šādām pilsētām: Solna (Zviedrija), Viljandi (Igaunija), Halle (Vācija), Hoje Tāstrupa (Dānija), Pleskava (Krievijas Federācija), Zdunska Vola (Polija), Borisovas apgabals (Baltkrievija) un Sijezenes rajons (Azerbaidžāna). Galvenās sadarbības jomas ir uzņēmējdarbība, izglītība, tūrisms, kopīgu kultūras projektu īstenošana, efektīva pārvalde u.c. Pašvaldība piedalās vairākos starptautiskos tīklojumos (Starptautiskā Hanzas pilsētu savienība, Eiropas izaugsmes pilsētu tīklojums, Eiropas pilsētu mēru pakts, Eiropas Ceļu satiksmes drošības harta).

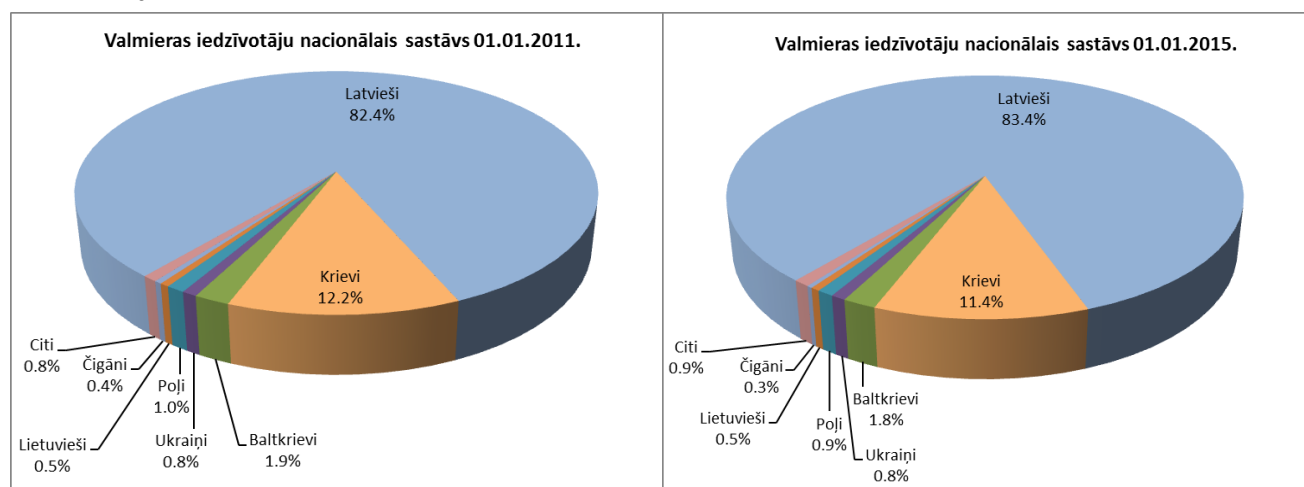
2. IEDZĪVOTĀJI

Valmieras pilsētā kopš 1991.gada demogrāfiskā situācija ir nelabvēlīga (skat. 7.att.), vērojama lineāra iedzīvotāju skaita samazināšanās. Laika periodā no 1991. līdz 2015.gadam iedzīvotāju skaits samazinājies par vairāk nekā 6000.

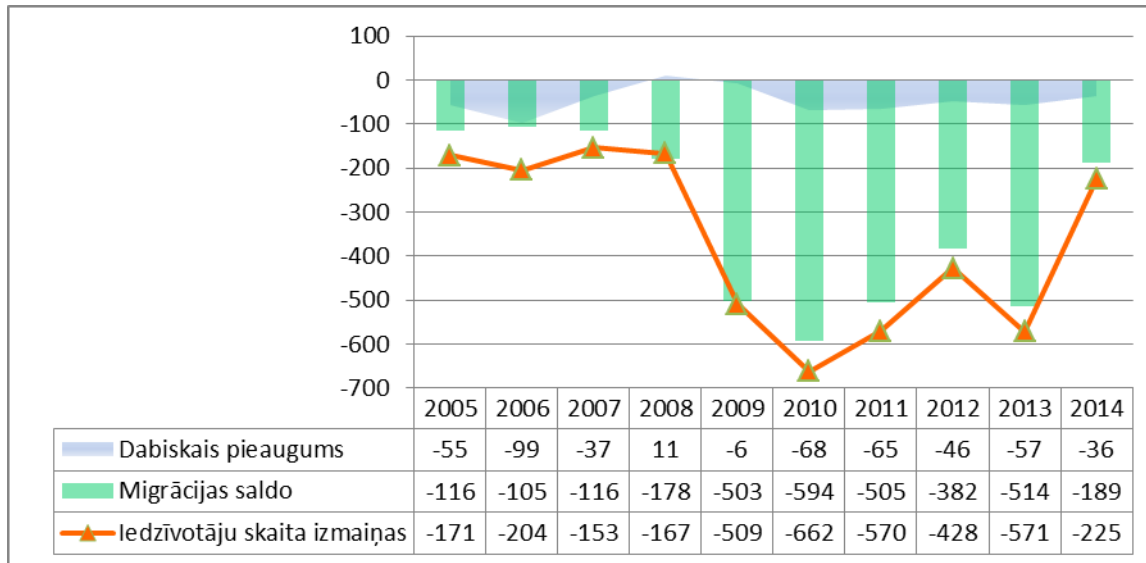
7.attēls. Iedzīvotāju skaits Valmieras pilsētā (2015.gada sākums). Avots: LR CSP datu bāzes: www.csp.gov.lv

Pēc iedzīvotāju skaita Valmiera ir astotā lielākā pilsēta Latvijā un lielākā pilsēta Vidzemes reģionā. Pēc Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes datiem 2016.gada 1.janvārī Valmierā bija deklarēti 24 435 iedzīvotāji, kas veido 1,17% no Latvijas iedzīvotāju kopējā skaita. No pilsētas iedzīvotāju kopskaita 55% ir sievietes un 45% vīrieši.

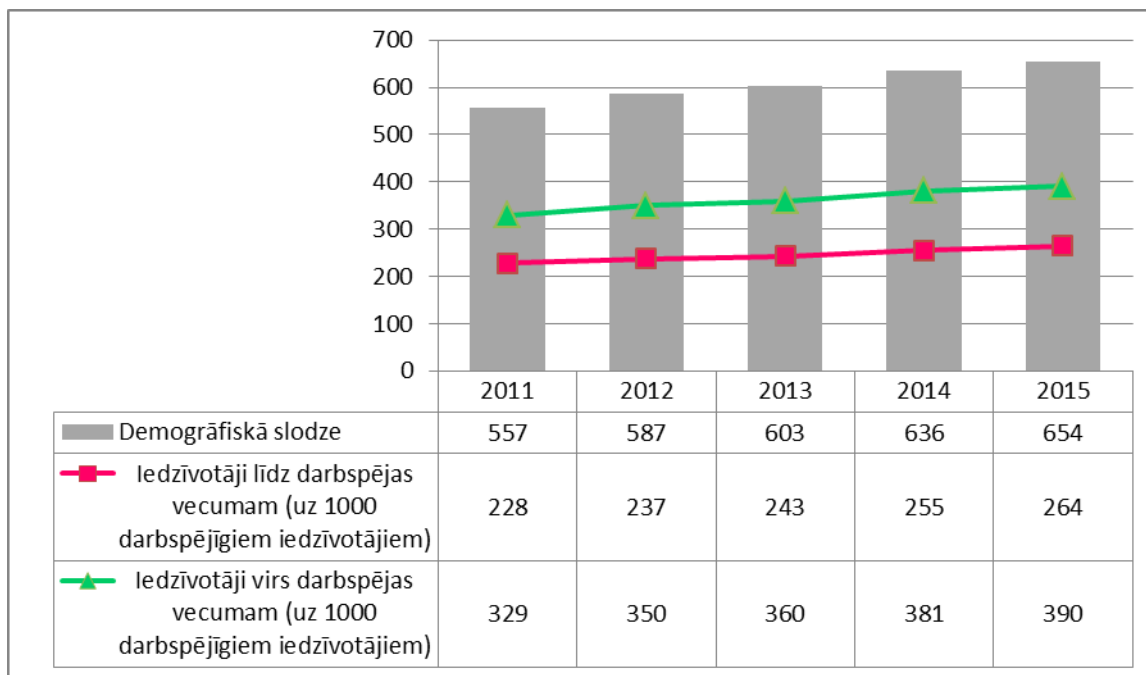
8.attēls. Valmieras iedzīvotāju nacionālais sastāvs (01.01.2015. un 01.01.2011.). Avots: LR CSP datu bāzes: www.csp.gov.lv

Iedzīvotāju etniskais sastāvs (01.01.2015.): 83,4% latvieši, 11,4% krievi, 1,8% baltkrievi, 0,9% poļi, 0,8% ukraiņi, 0,5% lietuvieši, 0,3% čigāni un 0,9% citu tautību iedzīvotāji. Salīdzinot ar 01.01.2011., ir palielinājies latviešu īpatsvars, taču samazinājies krievu un baltkrievu īpatsvars.

9.attēls. Valmieras pilsētas iedzīvotāju skaita pārmaiņu veidojošie faktori (cilvēku skaits). Avots: LR CSP datu bāzes: www.csp.gov.lv

Arvien straujāks iedzīvotāju skaita samazinājums vērojams kopš 2009.gada, kad palielinājās migrējušo iedzīvotāju skaits un migrācijas saldo sāka pārsniegt -500 (2014.gadā migrācijas saldo – 189). Vērojams negatīvs iedzīvotāju dabiskais pieaugums (tikai 2008.gadā dabiskais pieaugums bija pozitīvs) un migrācijas saldo.

10.attēls. Demogrāfiskā slodze Valmierā (bērnu un pensijas vecuma iedzīvotāju skaits uz 1000 darbspējīgiem iedzīvotājiem) (gada sākumā). Avots: LR CSP datu bāzes: www.csp.gov.lv

Demogrāfiskā slodze Valmierā uzrāda pieaugošu tendenci, 2015.gada sākumā sasniedzot rādītāju – 654 bērni, pusaudži un pensionāri uz 1000 strādājošiem, kas starp republikas pilsētām ir otrs augstākais rādītājs aiz Liepājas.

Kopš 2009.gada vērojama arī tendence laulībā dzimušo bērnu samazinājumam (2008.gadā laulībā dzimuši 152 bērni, 2013.gadā – 101, 2014.gadā 141 bērns), neskatoties uz faktu, ka noslēgto laulību skaits konkrētajā laika posmā, tieši pretēji, ir ievērojami palielinājies (2009.gadā noslēgtas 129 laulības, 2013.gadā – 180, 2014.gadā – 248, 2015.gadā - 251). Šķirto laulību skaits pēdējos gados bijis aptuveni vienāds (vidēji 70 šķirtas laulības gadā kopš 2008.gada), no kā vienlaikus secināms par nestabilitāti ģimenes attiecībās un ģimenes vērtību trūkumu, jo aptuveni 60% noslēgto laulību tiek šķirtas.

Rezultātā secināms, ka pilsētas mērogā jāatbalsta un jāveicina ģimenes vērtību apzināšanās un to ievērošana, un viens no priekšnosacījumiem, lai tas izdotos, varētu būt ģimeniskas vides veicināšana pilsētā.

3. PERSONĪBAS IZAUGSME

3.1. Izglītība

Valmiera jau vēsturiski ir izveidojusies par reģiona administratīvo centru jautājumos, kas saistīti ar izglītību. Pilsētā ir pārstāvēta visu līmeņu izglītība, sākot no pirmsskolas līdz pat mūžizglītībai. Darbojas profesionālās un augstākās mācību iestādes, kā arī pieejami dažādi interešu izglītības pulciņi.

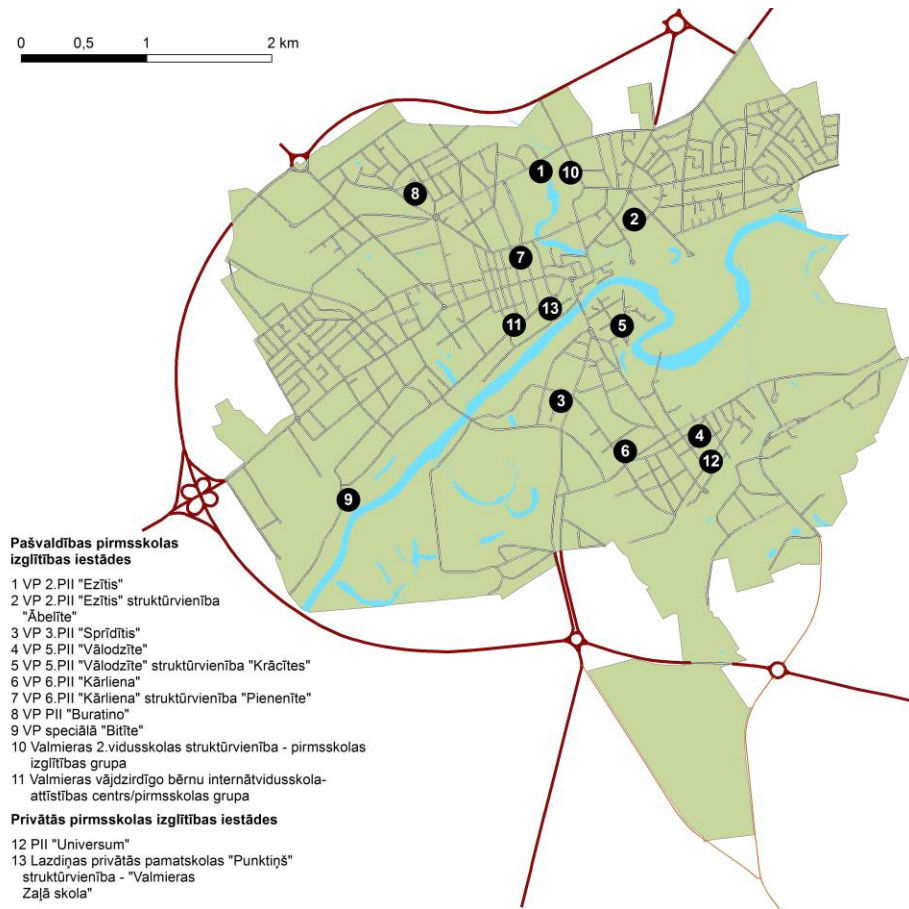
Izglītības līmenis ir būtisks cilvēkkapitāla potenciāla raksturotājs. Izglītība ne tikai dod zināšanas un pieredzi konkrētā jomā, bet dod arī iespēju veidot kontaktus ar citiem cilvēkiem, kas mūsdienā globalizācijas laikmetā ir ļoti nozīmīgs aspekts. Vienlaikus pilsētas un reģiona attīstībai ir svarīga izglītotu cilvēku koncentrācija, jo tie ir orientēti uz jaunu zināšanu un inovāciju pielietošanu praksē, kā arī ir elastīgāki dažādu izmaiņu gadījumos.

Valmierā iespējams iegūt kvalitatīvu izglītību sešās pirmsskolas izglītības iestādēs (turpmāk – PII) un to struktūrvienībās, četrās izglītības iestādēs, kurās ir pirmsskolas izglītības grupas, divās sākumskolās, sešās vidējās izglītības iestādēs. Viena no tām – Valmieras 2.vidusskola – īsteno mazākumtautību izglītības programmu. Speciālās izglītības programmas īsteno - Valmieras vārdzirdīgo bērnu internātvīdusskola-attīstības centrs un speciālā pirmsskolas izglītības iestāde „Bitīte”. Iekļaujošās izglītības programmas īsteno – Valmieras sākumskola, Valmieras Pārgaujas sākumskola, Valmieras 5.vidusskola un Valmieras Viestura vidusskola. Interese izglītību iespējams iegūt visās Valmieras pilsētas pašvaldības dibinātajās vispārējās izglītības iestādēs, Valmieras Jaunatnes centrā „Vinda”, divās profesionālās ievirzes izglītības iestādēs – Valmieras Mūzikas skolā un Valmieras Bērnu sporta skolā – un divās profesionālajās izglītības iestādēs – Valmieras Mākslas vidusskolā un Valmieras tehnikumā. Valmierā jau 20 gadus darbojas Vidzemes Augstskola, kas realizē koledžas, bakalaura, maģistra un doktora līmeņa studiju programmas sešos studiju virzienos. Liela vērība Valmierā tiek pievērsta arī profesionālās izglītības iegūšanas iespējām, sākot ar profesionālajām vidusskolām un beidzot ar Vidzemes reģiona profesionālās izglītības Attīstības kompetences centru.

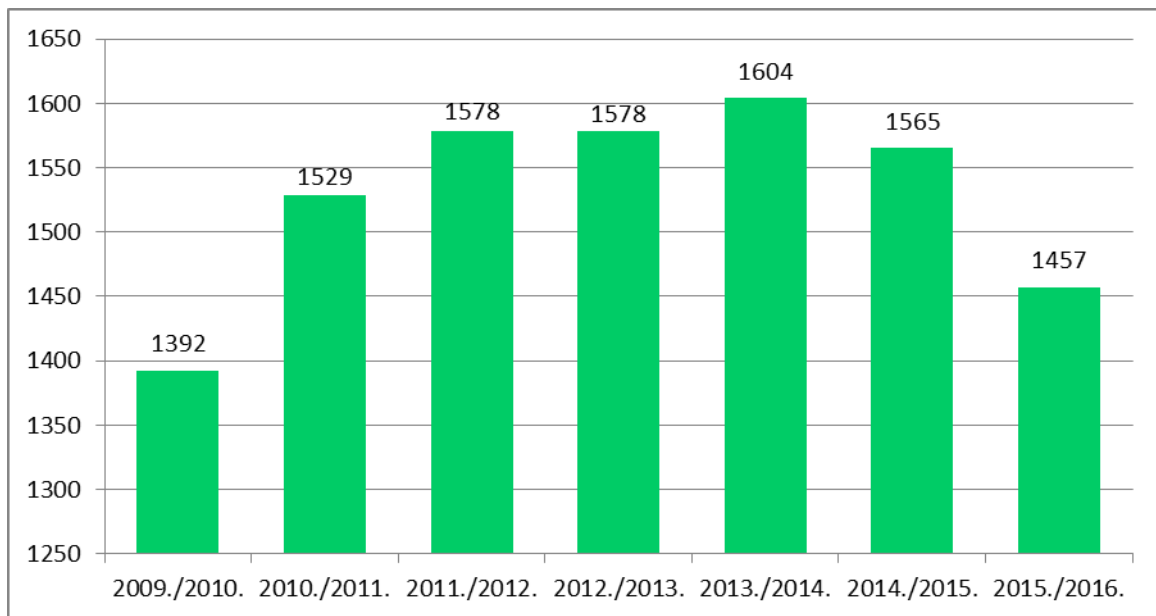
Vispārējās izglītības iestāžu darbu pārrauga un koordinē Valmieras Izglītības pārvalde, kas nodrošina un īsteno pašvaldības kompetenci izglītības jomā. Valmieras Izglītības pārvaldes tiešā pakļautībā atrodas struktūrvienība „Vidzemes reģiona iekļaujošās izglītības atbalsta centrs”, kura ietvaros tiek nodrošināta pedagoģiski medicīniskās komisijas darbība.

Pirmsskolas izglītība

Valmieras pilsētā pirmsskolas izglītība tiek nodrošināta sešās pirmsskolas izglītības iestādēs, no tām viena ir speciālās pirmsskolas izglītības iestāde, un četrās izglītības iestādēs, kurās ir pirmsskolas izglītības grupas (t.sk., divas privātās izglītības iestādes).

11.attēls. Pirmsskolas izglītības iestādes Valmierā

12.attēls. Valmieras pilsētas pirmsskolas izglītības iestādēs izglītojamo kopskaits (mācību gada sākumā).

Avots: VIIS

Novērojamā tendence (līdz 2013./2014.mācību gadam) pirmsskolas izglītības iestāžu audzēkņu skaitam palielināties saistāma ar dzimstības pieaugumu 2007.-2010.gadā, un šiem bērniem ir obligātā apmācība, kas paredzēta 5-6 gadus veciem bērniem. Vienlaikus jāuzsver, ka pilsētas pirmsskolas izglītības iestādes apmeklē ne tikai pilsētas iedzīvotāju bērni, bet arī vairāk apkārtnē novadu iedzīvotāju bērni.

Lielākā no pilsētas pirmsskolas izglītības iestādēm ir Valmieras pilsētas 2.PII „Ezītis” ar struktūrvienību „Ābelīte”, kurā 2015./2016.mācību gadā izglītojās 310 bērni. Atsevišķās izglītības iestādēs tiek piedāvāti specializēti pakalpojumi (piemēram, Valodas terapijas centra pakalpojumi, Bērnu no 1,3 gadu vecuma pieskatīšanas pakalpojums, kas tiek nodrošināts „Bērnu rotaļu un attīstības centrā PII „Sprīdītis”), kā arī bērniem tiek piedāvāta iespēja papildināt savas prasmes dažādos interešu pulciņos (piemēram, angļu valoda, ritmika, tautas dejas, sporta dejas u.c.). Pēdējos gados pašvaldība pilnībā spējusi nodrošināt pilsētas iedzīvotāju bērniem vietas pašvaldības PII.

Izglītojamo bērnu skaits Valmieras pilsētas pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādēs

Pirmsskolas izglītības iestādes nosaukums	2012./2013. m.g.	2013./2014. m.g.	2014./2015. m.g.	2015./2016. m.g.
Valmieras pilsētas 2.pirmsskolas izglītības iestāde „Ezītis” ar struktūrvienību „Ābelīte”	346	346	336	310
Valmieras pilsētas 6.pirmsskolas izglītības iestāde „Kārliena” ar struktūrvienību „Pienenīte”	248	273	290	233
Valmieras pilsētas 5.pirmsskolas izglītības iestāde „Vālodzīte” ar struktūrvienību „Krācītes”	256	256	247	219
Valmieras pilsētas 3.pirmsskolas izglītības iestāde „Sprīdītis”	251	247	244	262
Valmieras pilsētas pirmsskolas izglītības iestāde „Buratino”	191	211	199	194
Valmieras pilsētas speciālā pirmsskolas izglītības iestāde „Bitīte”	175	163	155	152
Valmieras 2.vidusskolas pirmsskolas izglītības grupa	94	95	81	75
Valmieras vājdzirdīgo bērnu internātvidusskola-attīstības centrs	17	13	13	12

1.tabula. Izglītojamo bērnu skaits Valmieras pilsētas pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādēs. Avots: VIIS

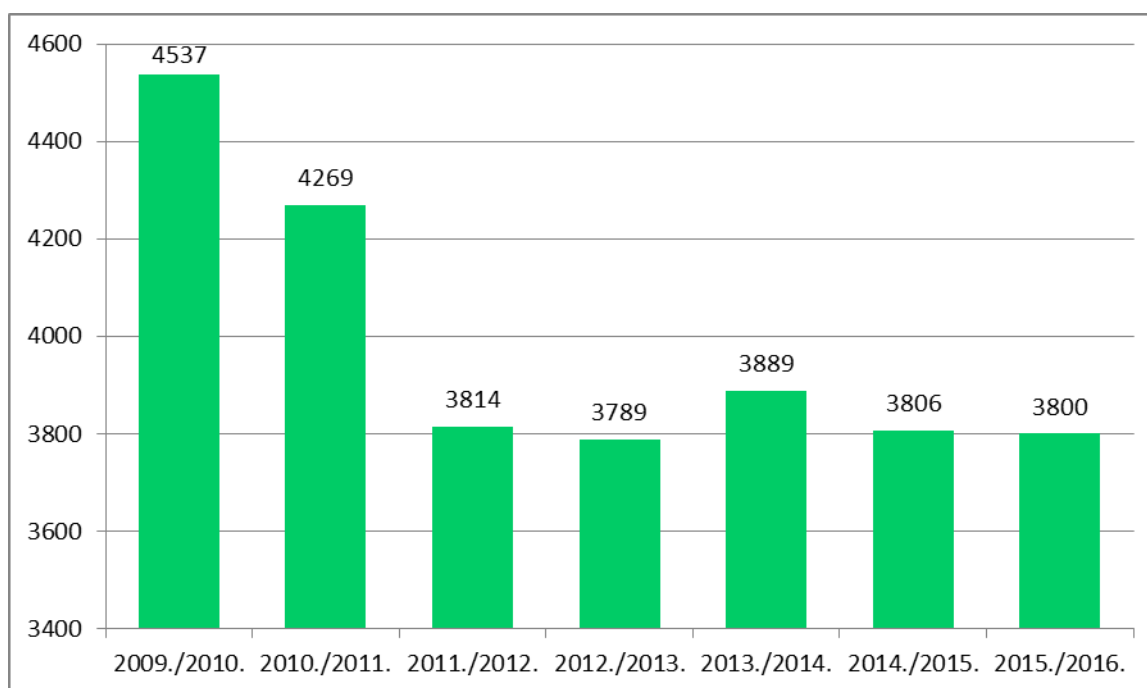
Lielākā daļa pirmsskolas izglītības iestāžu būvētas 20.gadsimta 70. un 80.gados. Daļa no tām pēdējā desmitgadē ir atjaunotas un/vai pārbūvētas, lai nodrošinātu atbilstošu un kvalitatīvu vidi to apmeklētājiem – bērniem. Tādējādi ne tikai pirmsskolas izglītības iestādes, bet visas pilsētas izglītības iestādes kopumā skar viena problēma – izglītības iestāžu novecojusī infrastruktūra (īpaši sporta laukumi un rotaļu laukumi, atsevišķām iestādēm arī ēkas). Šādā stāvoklī esoša infrastruktūra var būt gan cilvēka apdraudējums, gan vides apdraudējums, gan nepietiekošas rūpes par energoefektivitāti.

2015.gadā pašvaldības ieņēmumos par bērnu uzturēšanos pirmsskolas izglītības iestādēs saņemti 413,4 tūkstoši euro. Izdevumi pirmsskolas izglītībai sastādīja 3,28 milj. euro.

Pamata un vidējā izglītība

Valmieras pilsētā pamata un vispārējā izglītība tiek nodrošināta septiņās vispārējās izglītības iestādēs, no kurām divas ir sākumskolas. Valmieras 2.vidusskolai ir struktūrvienība Valmieras vakara (maiņu) vidusskola. Pilsētā ir arī viena speciālās izglītības iestāde – Valmieras vājdzirdīgo bērnu internātvīdusskola - attīstības centrs.

Daļa izglītojamo izmanto dienesta viesnīcas pakalpojumus. 2015./2016.mācību gadā 253 izglītojamajiem tika nodrošināti dienesta viesnīcas pakalpojumi dienesta viesnīcā Jāņa Enkmaņa ielā 14, Valmieras vājdzirdīgo bērnu internātvīdusskolā- attīstības centrā Leona Paegles ielā 5/7, Valmieras Mākslas vidusskolā Purva ielā 12 un SIA „Vidzemes Olimpiskais centrs” hostelī „Jāņa Daliņa stadions” Jāņa Daliņa ielā 2. Ņemot vērā izglītojamo, kuri vēlas iegūt pamata, vidējo un vidējo profesionālo izglītību Valmierā, skaita pieaugumu no citiem novadiem un pilsētām, ir nepieciešams rast risinājumu dienesta viesnīcas izveidei, kas nodrošinātu šo pakalpojumu 7.-12.klašu izglītojamajiem.

13.attēls. Valmieras pilsētas vispārējās izglītības iestāžu izglītojamo kopskaits (mācību gada sākumā).

Avots: VIIS

Izglītojamo skaita dinamika vispārējās izglītības iestādēs Valmieras pilsētā rāda, ka izglītojamo skaits 2012./2013.mācību gadā ir sasniedzis zemāko punktu, kas skaidrojams ar „demogrāfisko bedri” konkrētajā vecumposmā. Pilsētas vispārējās izglītības iestādes apmeklē gan pilsētas, gan citu novadu un pilsētu bērni.

Daļa pilsētas vispārējo izglītības iestāžu infrastruktūras ir morāli un fiziski novecojusi, jo īpaši izglītības iestāžu sporta zāles un sporta laukumi. Par to liecina lielais remontdarbu skaits, kas tiek veikts katru gadu izglītības iestādēs un rada izdevumus pašvaldības budžetā. Izglītības iestādēs nepieciešams veikt arī mācību kabinetu un telpu atjaunošanu, pārbūvi. Tādējādi tiktu ņemts vērā izglītības iestāžu izglītojamo un pedagogu viedoklis un vēlme darboties estētiski pievilcīgā, mūsdienīgā un ergonomiskā vidē. Izglītības jomā ļoti liela nozīme ir arī mācību materiālu atbilstībai un

aktualitātei, no tā atkarīga iegūtās izglītības kvalitāte. Tā rezultātā secināts, ka nepieciešams pilnveidot arī mācību materiālus izglītības iestādēs.

Pozitīvi vērtējams fakts, ka pamata un vispārējās izglītības iestādēs tiek piedāvātas arī dažādas fakultatīvās nodarbības, kuru ietvaros izglītojamie var paplašināt savu redzējumu uz pasauli, lietderīgi pavadīt laiku, atrasties drošā vidē un socializēties ar vienaudžiem.

Valmieras pilsētas pašvaldība pēdējos gados izglītības nozarē ir īstenojusi vairākus apjomīgus projektus, kas ir bijuši nozīmīgi pilsētas izglītības sistēmas pilnveidē, piesaistot ES un citu ārvalstu finansējumu:

- Valmieras sākumskolas ēkas būvniecība (Leona Paegles ielā 40A);
- kompleksi un daļēji risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai, energoefektivitātes uzlabošanai izglītības iestādēs;
- vispārējās izglītības iestāžu dabaszinātņu kabinetu modernizēšana;
- nodrošināta vispārējās izglītības iestāžu informatizācija;
- uzlabota infrastruktūra izglītojamiem ar funkcionāliem traucējumiem;
- izglītības iestāžu īstenotie projekti pieredzes apmaiņai un kapacitātes paaugstināšanai.

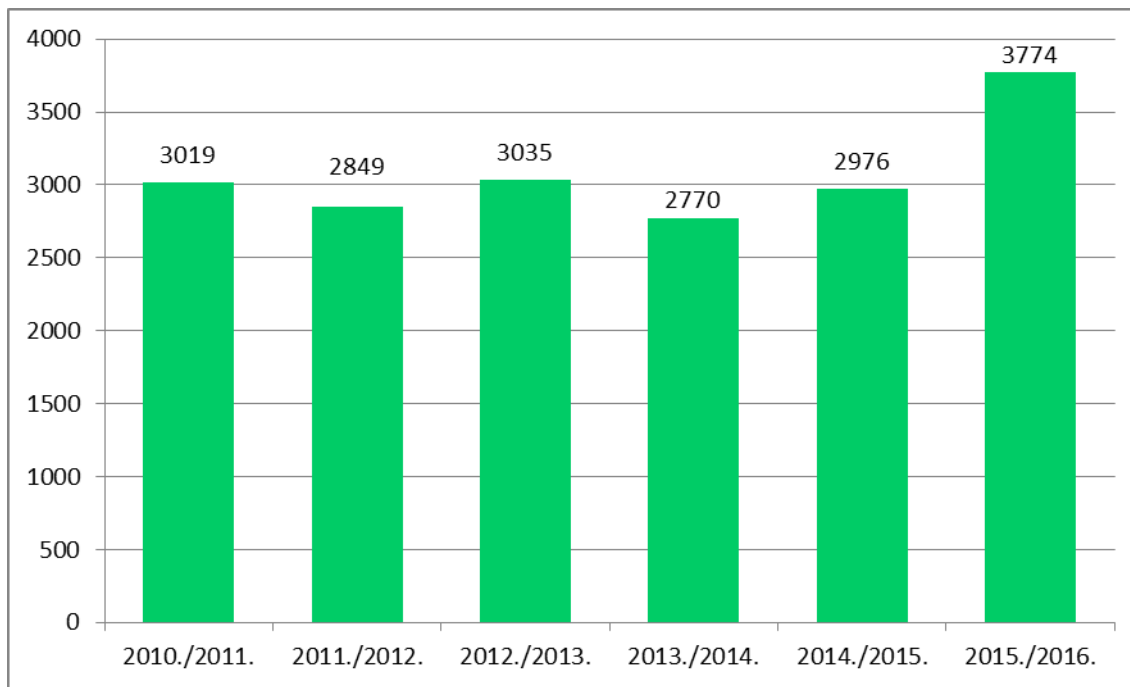
Vispārējai izglītībai kopumā 2015.gadā izlietoti 6,8 milj. euro.

Interesu izglītība

Lai nodrošinātu pilnvērtīgas brīvā laika pavadīšanas iespējas Valmieras pilsētā bērniem un jauniešiem līdz 25 gadu vecumam, tiek piedāvātas daudzveidīgas interešu izglītības programmas. Tās piedāvā pirmsskolas izglītības iestādes, vispārējās pamata un vidējās izglītības iestādes, Valmieras Jaunatnes centrs „Vinda”, Valmieras Mūzikas skola, Valmieras Bērnu sporta skola un Valmieras Mākslas vidusskola. Finansējums interešu izglītības programmu īstenošanai tiek nodrošināts no Valmieras pilsētas pašvaldības budžeta līdzekļiem, valsts budžeta un vecāku līdzmaksājumiem.

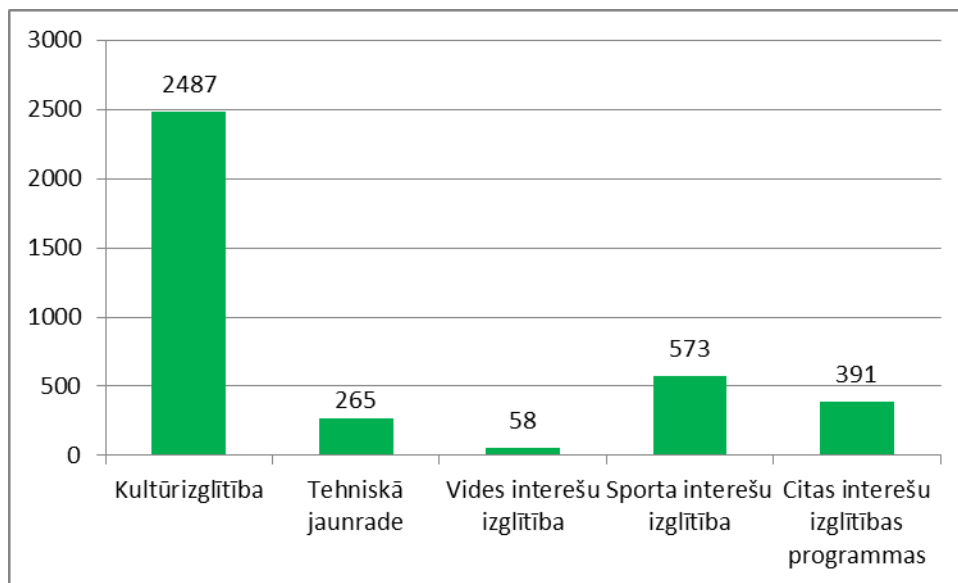
Valmieras izglītības iestādēs ir iespējams īstenot interešu izglītības programmas šādās jomās:

- kultūrizglītība (deja, mūzika, folklorā, vizuālā un vizuāli plastiskā māksla, teātri un radošās industrijas (žurnālistika, audio/video ierakstu studija, animācija);
- tehniskā jaunrade (robotika, programmēšana, lidmodelisms, modeļu būve un remonts, tehniskā modelēšana un konstruēšana, trases automodelisms);
- vides interešu izglītība (vides eksperimenti, vides pētnieki, puķkopība);
- sporta interešu izglītība (šahs, dambrete, prāta spēles, galda spēles, citas sporta spēles, vispusīga fiziskā sagatavotība);
- darbs ar jaunatni (skauti, mazskauti, jaunsargi, pašpārvaldes, līderu apmācība);
- citas interešu izglītības programmas (valodu apguve, debašu klubi, novadpētniecība, jauniešu radošās iniciatīvu grupas, mājsaimniecības pulciņš, dzīvesziņas pulciņš, stila mācība, uzņēmējdarbības pulciņš).

14. attēls. Izglītojamo skaita dinamika interešu izglītībā. Avots: VIIS

Vislielākais izglītojamo skaits ir ar kultūrizglītības jomu saistītos pulciņos. Savukārt vides izglītības un tehniskās jaunrades jomu pulciņos izglītojamo skaits samazinās, kas saistīts ar pedagogu un mūsdienīgu prasībām atbilstošas materiāli tehniskās bāzes nodrošinājuma trūkumu izglītības iestādēs.

15.attēls. Izglītojamo skaits interešu izglītības jomās 2015./2016.m.g. Avots: VIIS

No 2001.gada līdz 2015.gada 1.martam Valmieras Jaunatnes centrs „Vinda” Valmierā paralēli plašam interešu izglītības programmu piedāvājumam nodrošināja „Palīdzības biroja” darbību, kurā tika veikts darbs sociālās korekcijas jomā, kā arī izstrādātas individuālās sociālās uzvedības korekcijas programmas bērniem un jauniešiem, kuri nonākuši konfliktā ar likumu. Valmieras Jaunatnes centra “Vinda” uzdevumos ietilpst jaunatnes lietu darba koordinēšana un jaunatnes politikas īstenošana Valmierā.

2012./2013. un 2013./2014. gadā bija vērojams Valmieras Jaunatnes centra „Vinda” audzēkņu skaita palielinājums, bet 2015.gadā - samazinājums (2011./2012.m.g. 550 audzēkņu, 2012./2013.m.g. 670 audzēkņu, 2013./2014.m.g. 689 audzēkņu, 2014./2015.m.g. 623 audzēkņu, 2015./2016.m.g. 533 audzēkņu). Izglītības piedāvājuma nodrošināšanā iesaistīti 33 Valmieras Jaunatnes centra „Vinda” darbinieki.

Valmieras Jaunatnes centra „Vinda” infrastruktūra vērtējama kā novecojusi, un ir nepieciešams veikt remonta darbus. Iestādē nav nodrošināta vides un informācijas pieejamība cilvēkiem ar īpašām vajadzībām.

Karjeras izglītība

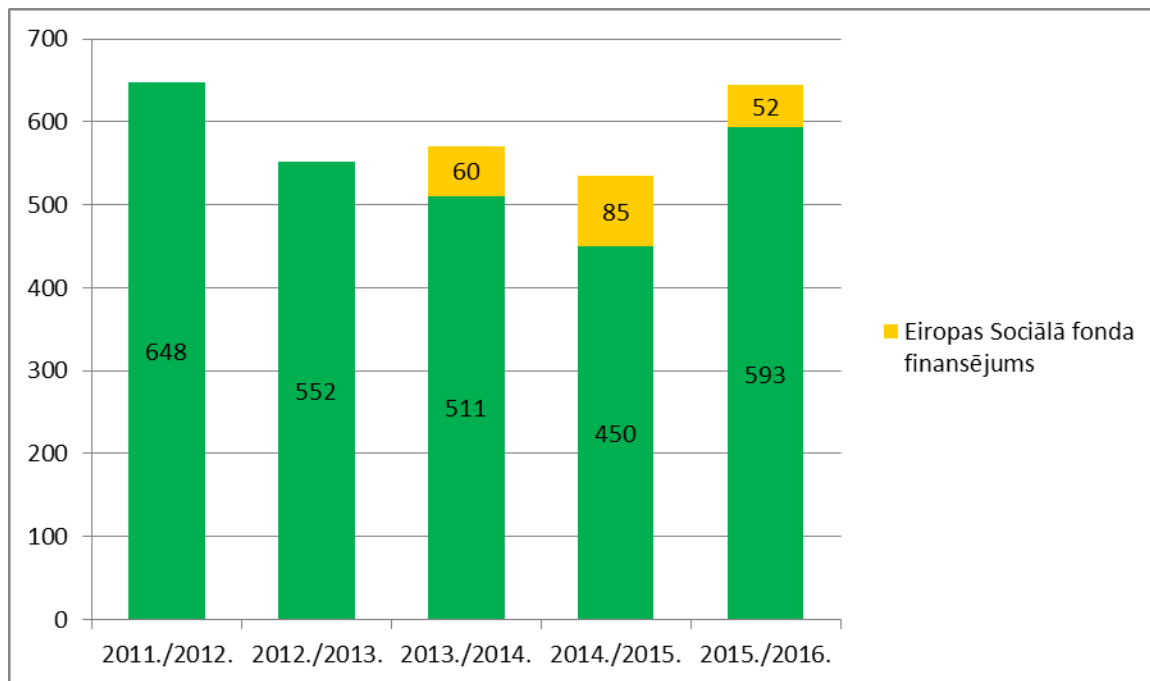
Karjeras izglītība un karjeras atbalsta pasākumi ir nozīmīgs priekšnosacījums jauniešu apzinātai izglītības un turpmākās karjeras izvēlei. Karjeras izglītību Valmierā visās izglītības iestādēs koordinē un pasākumus organizē pedagogi, kuriem šos pienākumus ir uzticējis veikt izglītības iestādes vadītājs. Izglītības iestādes izstrādā katram mācību gadam paredzētu karjeras izglītības pasākumu plānu. Kopš 2012.gada sadarbībā ar Valsts izglītības attīstības aģentūru Valmierā ir iesaistījusies Karjeras nedēļas organizēšanā un pasākumu īstenošanā, kā arī Valmierā ir notikuši vairāki karjeras izglītības jautājumiem veltīti semināri. Lai nodrošinātu mērķtiecīgu karjeras izglītības procesu, pilsētā trūkst vienotas karjeras izglītības koncepcija un programma, kas būtu izstrādāta sadarbībā ar Valmieras tehnikumu, Valmieras Mākslas vidusskolu, Vidzemes Augstskolu un vietējiem uzņēmējiem atbilstoši mūsdienu darba tirgus prasībām. Pedagogiem, kuri veic karjeras konsultanta pienākumus, nav atbilstošas izglītības, kas ir noteikta spēkā esošajos normatīvajos aktos.

Profesionālā izglītība

Valmierā darbojas trīs profesionālās izglītības iestādes – Valmieras tehnikums, Valmieras Mākslas vidusskola un VRPIAKC.

2011.gadā tika apvienota Valmieras pārtikas ražotāju vidusskola un Valmieras 36. arodvidusskola, izveidojot Valmieras Profesionālo vidusskolu. 2014.gada 25.novembrī Ministru kabinets nolēma Valmieras Profesionālajai vidusskolai piešķirt kompetences centra statusu (PIKC) un ar 2014.gada 1.decembri Valmieras profesionālā vidusskola ir nosaukta par Valmieras tehnikumu.

Vidusskolas audzēkņu skaits pēdējos gados nedaudz samazinājies (skat. 16.att.). Tajā pašā laikā pozitīvi vērtējams fakts, ka 2015.gada augustā pabeigta Valmieras tehnikuma pārbūve.

16.attēls. Izglītojamo skaits Valmieras tehnikumā (mācību gada sākumā).

Avots: Valmieras tehnikuma pašnovērtējuma ziņojums, www.vpvsk.lv

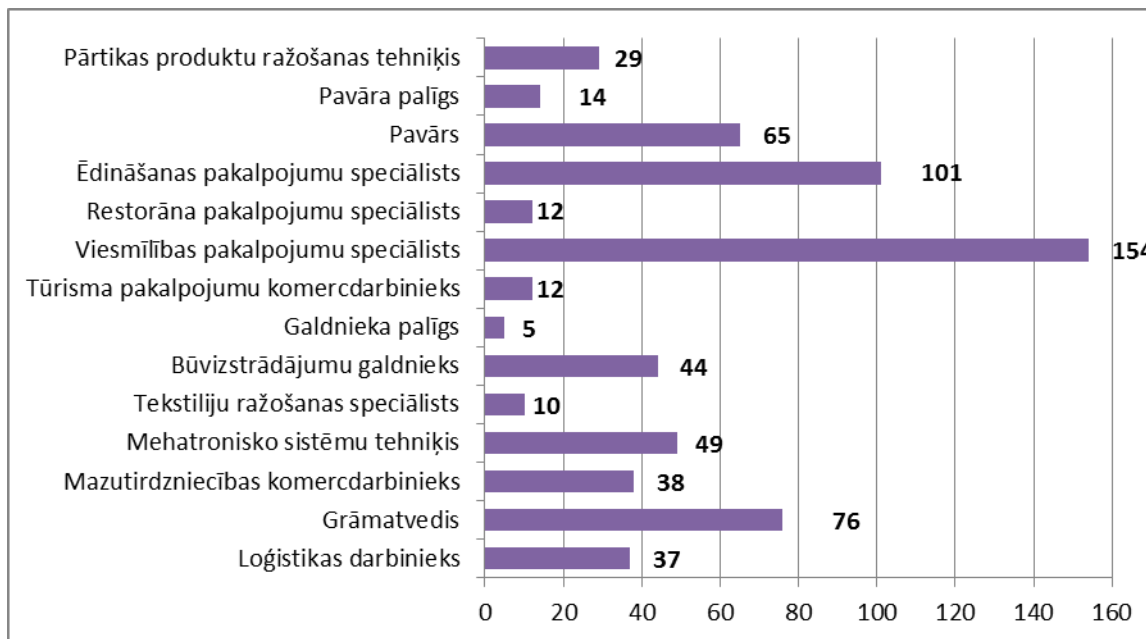
Valmieras tehnikumā ir vērojams audzēkņu skaita pieaugums – 2015./2016.mācību gadā ir uzņemti par 110 audzēkņiem vairāk nekā iepriekšējā mācību gadā, no kuriem 67,8% ir no Vidzemes reģiona, 20,1% no Valmieras pilsētas, 6,9% no Rīgas reģiona, 2,8% no Latgales un 2,4% no Zemgales reģiona. Ar 2015.gada 1.septembri Rankas profesionālā vidusskola ir kļuvusi par Valmieras tehnikuma mācību īstenošanas vietu Rankā, tā iemesla dēļ, salīdzinot ar iepriekšējiem mācību gadiem, ir vērojams skolēnu skaita pieaugums no Latgales reģiona.

Izglītības iestādē iespējams apgūt šādas izglītības programmas:

- ar iegūtu pamatzglītību (viesnīcu pakalpojumi, ēdināšanas pakalpojumi, pārtikas produktu tehnoloģija, mehatronika, grāmatvedība, komerczinības, telemehānika un loģistika);
- ar iegūtu vidējo izglītību (pārtikas produktu tehnoloģija, restorānu pakalpojumi, tekstiliju ražošanas tehnoloģijas un izstrādājumu izgatavošana, grāmatvedība).

Valmieras tehnikums ir viena no sešām izglītības iestādēm, kas īsteno duālo izglītību jeb darba vidē balstītu izglītību. Duālai izglītībai ir nākotne, jo audzēknis ir integrēts darba vidē, un tas ir liels sasniegums gan darba devējiem, kad viņi redz sev reālu darbinieku, kas pie viņiem strādās, gan skolai.

ES fondu projekta ietvaros izveidotās mācību programmas tiek apgūtas 1,5 gadu laikā. Tekstiliju ražošanas speciālistu sagatavošanas programmu Valmieras tehnikums ir izveidojis sadarbībā ar AS „Valmieras stikla šķiedra”, Viegglās rūpniecības uzņēmumu asociāciju un Latvijas Darba devēju konfederācijas tekstilnozares ekspertu padomi, tādējādi jau programmas izstrādē ir ņemtas vērā ražošanas uzņēmumiem nepieciešamās prasības potenciālo darbinieku sagatavošanā. Lielāko daļu laika šīs programmas audzēkņi pavadā praktiskajās nodarbībās uzņēmumā un tikai trešo daļu no mācībām apgūst teoriju.

17.attēls. Izglītojamo iedalījums pēc specialitātēm Valmieras tehnikumā 2015./2016. mācību gadā. Avots: VIIS

Vispopulārākās specialitātes, ko izglītojamie apgūst Valmieras tehnikumā (skat. 17.att.), ir viesmīlības pakalpojumi, ēdināšanas pakalpojumi un grāmatvedība. Salīdzinoši vismazāk apgūst galdnieka palīga un tekstiliju ražošanas speciālistus, kas skaidrojams ar faktu, ka galdnieka palīga profesijas programma tiek piedāvāta pirmo gadu, jo Valmieras tehnikums apvienojās ar Rankas profesionālo vidusskolu un tekstiliju ražošanas speciālistus gatavo pēc uzņēmuma pieprasījuma.

No kopējā Valmieras tehnikuma izglītojamo skaita 280 izmanto dienesta viesnīcas pakalpojumus. Jāatzīst, ka dienesta viesnīcas pakalpojumu piedāvājums Valmieras pilsētā ir nepietiekams, proti, pieprasījums pārsniedz piedāvājumu. Līdz ar to perspektīvā nepieciešams rast situācijas uzlabojumus un nodrošināt atbilstošu dienesta viesnīcu gultas vietu skaitu un pakalpojuma kvalitāti.

Valmieras Mākslas vidusskola piedāvā šādas profesionālās vidējās izglītības programmas:

- tekstilizstrādājumu un apģērbu dizains,
- reklāmas dizains,
- interjera dizains,
- metāla izstrādājumu dizains,
- vizuāli plastiskā māksla (profesionālās ievirzes programma).

Valmieras Mākslas vidusskolā tiek piedāvāti arī dažāda veida mākslas kursi bērniem un jauniešiem trīs vecuma grupās.

2015./2016.mācību gadā skolā mācās 420 izglītojamie, tajā skaitā, 120 interešu izglītības programmās un 39 pieaugušie, kuri apgūst dažādas piedāvātās programmas un paši finansē mācības, kas norāda uz programmu un pasniedzēju augsto kvalitāti, pilsētas un apkārtējo novadu iedzīvotāju interesi šajā jomā.

2013.gadā skola tika pārvietota uz jaunām telpām Purva ielā 12, tādējādi nodrošinot izglītojamiem kvalitatīvu mācību vidi.

Valmieras Mūzikas skola nodrošina šādas profesionālās ievirzes izglītības programmas:

- taustiņinstrumentu spēle (klavierspēle un akordeona spēle);
- stīgu instrumentu spēle (vijoļspēle, alta spēle, čella spēle, kokles spēle, ģitāras spēle);
- pūšamo instrumentu spēle (flautas spēle, fagota spēle, saksofona spēle, trompetes spēle, trombona spēle, eifonija spēle);
- sitaminstrumentu spēle;
- vokālā mūzika (kora klase).

2013.gada novembrī Valmieras Mūzikas skola uzsāka darbu jaunā ēkā, Pilskalna ielā 3. Līdz ar to izglītojamiem tiek nodrošināta kvalitatīva izglītības vide un efektīvāks mācību process.

Lai nodrošinātu ilgtspējīgu Valmieras Mūzikas skolai attīstību, nepieciešams atjaunot un papildināt mūzikas instrumentu klāstu, kā arī koncertdarbības nodrošināšanai izbūvēt kamerzāli. Kvalitatīvas un konkurētspējīgas izglītības nodrošināšanai nepieciešams piesaistīt augsta līmeņa pedagogus, nodrošināt visu pedagogu tālāko profesionālo izaugsmi, kā arī paplašināt Valmieras Mūzikas skolā piedāvāto programmu un pakalpojumu klāstu.

Valmieras Mūzikas skola 2015./2016.mācību gadā piedāvā apgūt šādas interešu izglītības programmas:

- džeza dziedāšana,
- eifonija spēle,
- fagota spēle,
- flautas spēle,
- ģitāras spēle,
- klavierspēle,
- kokles spēle,
- saksofona spēle,
- sitaminstrumenta spēle,
- vijoļspēle,
- vokālā studija,
- sagatavošanas klase.

Interešu izglītības programmās ir vērojams izglītojamo skaita pieaugums. Ja 2013./2014.mācību gadā interešu izglītības programmas apmeklēja 59 izglītojamie, tad 2014./2015.mācību gadā - 100 izglītojamie un 2015./2016.mācību gadā jau 119 izglītojamie.

Valmieras Bērnu sporta skola nodrošina šādas profesionālās ievirzes izglītības programmas:

- peldēšana,
- vieglatlētika,
- hokejs,
- basketbols,
- futbols,
- BMX riteņbraukšana,
- florbols,
- orientēšanās sports.

Valmieras Bērnu sporta skolā tiek īstenotas interešu izglītības programmas:

- sporta nodarbības izglītojamiem ar speciālām vajadzībām,
- airēšanas slaloms,
- badmintons,
- daiļslidošana,
- volejbols.

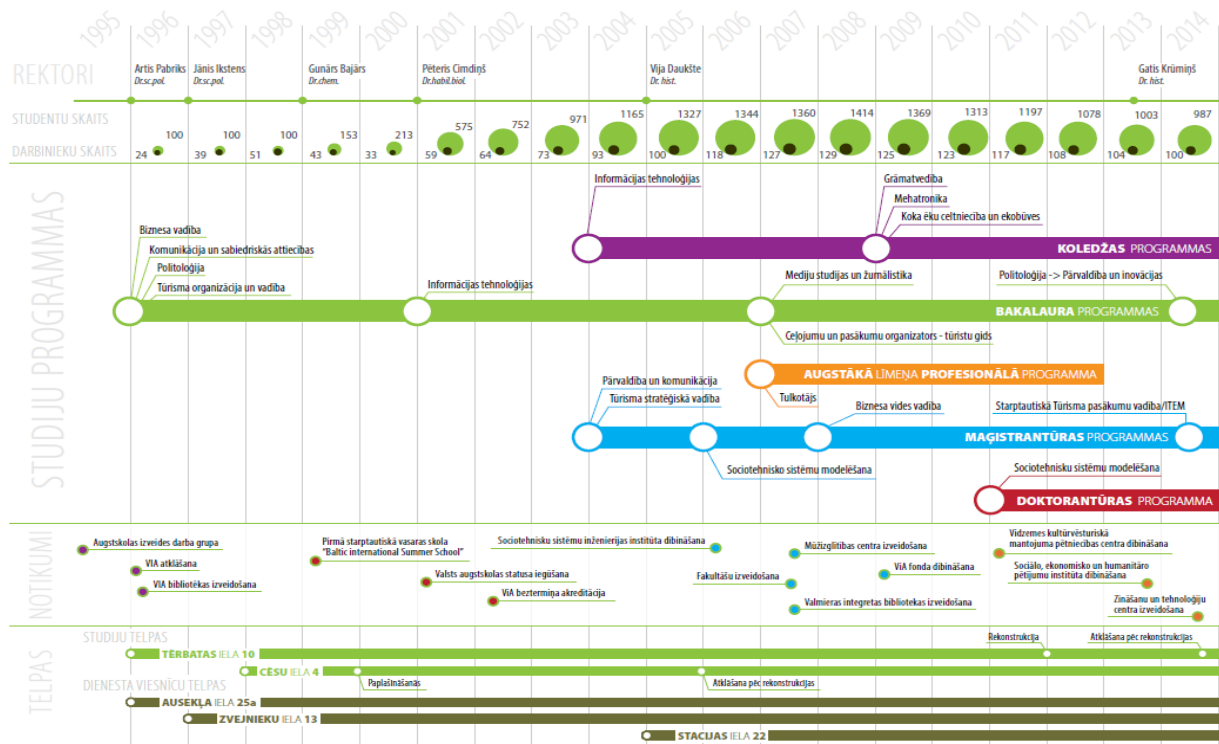
Sporta skolas vajadzībām tiek izmantota dažāda sporta infrastruktūra, kas lielākoties ir tehniski novecojusi. Lai sporta izglītību varētu piedāvāt kvalitatīvā līmenī, atbilstoši mūsdienu prasībām un tehnoloģiskajām iespējām un lai varētu sagatavot augsta līmeņa profesionāļus, nepieciešama sporta infrastruktūras pilnveide pilsēta (gan pārbūvējot esošo infrastruktūru, gan būvējot jaunas sporta nodarbībām un sacensībām paredzētas celtnes). Lai nodrošinātu augsta līmeņa starptautisku sporta sacensību norisi, nepieciešams attīstīt arī izmitināšanas vietu infrastruktūru.

Vienlaikus iedzīvotāju vidū arvien vairāk nepieciešams popularizēt veselīgu un aktīvu dzīvesveidu, nodrošinot aktivitātēm atbilstošu infrastruktūru.

Augstākā izglītība

Vidzemes Augstskola ir dibināta 1996.gadā ar mērķi sekmēt Vidzemes reģiona attīstību. Laika gaitā augstskolā ir paplašināts studiju programmu klāsts.

Vidzemes Augstskola 18 gados

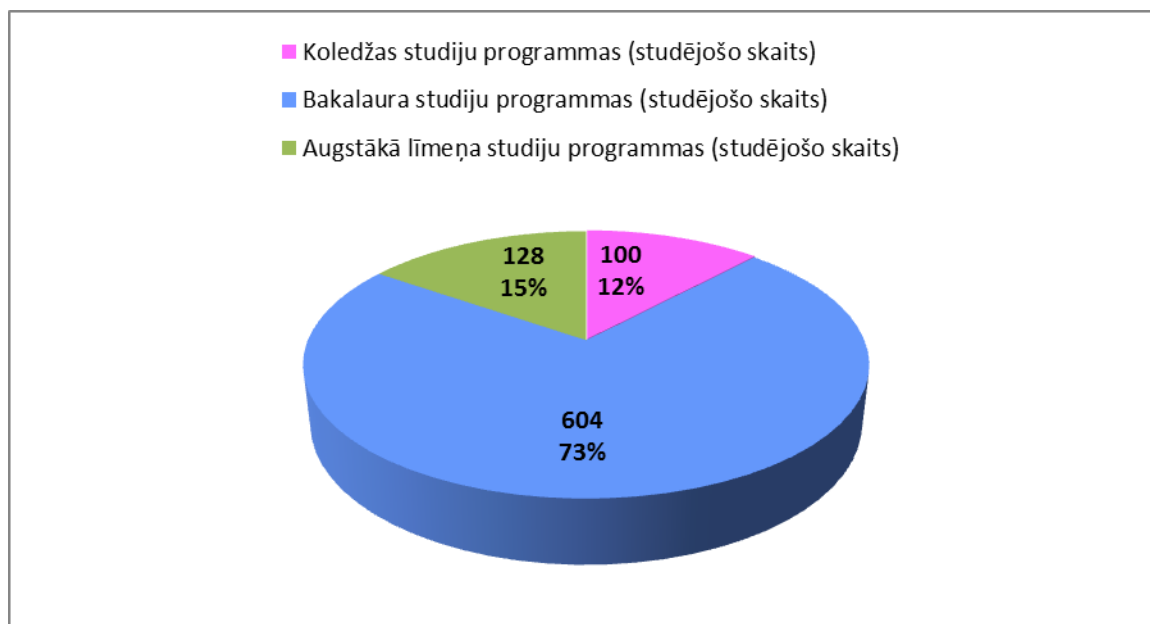
18.attēls. Vidzemes Augstskolas attīstība 18 gadu laikā. Avots: Vidzemes Augstskola, www.va.lv

Pēdējos gados veikta augstskolas organizatoriskā pilnveide, optimizējot fakultāšu (tagad Inženierzinātņu fakultāte un Sabiedrības zinātņu fakultāte) un darbinieku skaitu. Tajā pašā laikā lielāku uzsvāru liekot tieši uz zinātnisko pētniecību un tās attīstību nākotnē. Augstskolas ietvaros

darbojas: Sociotehnisku sistēmu inženierijas institūts, Sociālo, ekonomisko un humanitāro pētījumu institūts, Zināšanu un tehnoloģiju centrs un Mūžizglītības centrs. Zināšanu un tehnoloģiju centra galvenais uzdevums ir augstskolas intelektuālā potenciāla, tehnoloģiju un inovāciju pārnese uz tautsaimniecību un mūžizglītības pieejamības veicināšana Vidzemes reģionā, kā arī augstskolas sadarbības attīstīšana ar partneriem privātajā un publiskajā sektorā.

2012.gadā Vidzemes Augstskolā bija 1078 studenti un 108 darbinieki, 2013.gadā – 1313 studenti un 104 darbinieki, 2014.gadā augstskolā studēja 987 studenti un strādāja 100 darbinieki, 2015.gadā - 867 studenti un 105 darbinieki. 2013.gadā augstskolā tika ievēlēts jauns rektors – Gatis Krūmiņš, savukārt 2014.gadā tika uzsākta jauna kopīgi ar Klaipēdas Universitāti īstenota maģistra studiju programma „Starptautiskā tūrisma pasākumu vadība”.

Kopumā iespējams studēt 16 studiju programmās. Augstskolas ietvaros darbojas šādi studiju virzieni: Biznesa vadība, Informāciju tehnoloģijas, Inženierzinātnes, Komunikācija un mediji, Pārvaldība un Tūrisms.

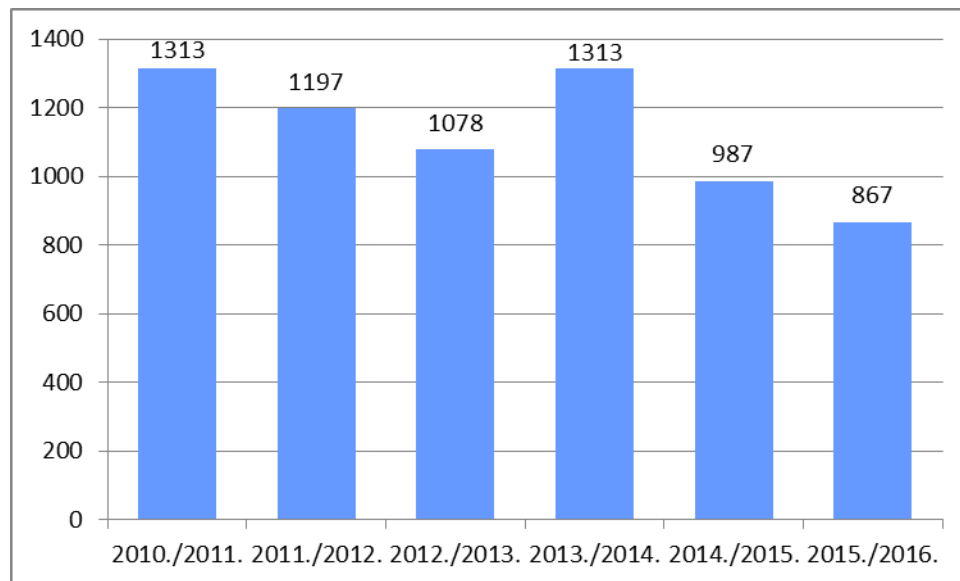
19.attēls. Studējošo iedalījums pa studiju līmeņiem 2015./2016.akadēmiskajā gadā.

Avots: Vidzemes Augstskola

Vidzemes Augstskolā iespējams iegūt augstāko izglītību šādās studiju programmās un studiju līmeņos:

- koledža – koka ēku un ekobūves, informācijas tehnoloģiju, mehatronikas studiju programma;
- bakalaurs – informācijas tehnoloģijas, biznesa vadība, komunikācija un sabiedriskās attiecības, mediju studijas un žurnālistika, pārvaldība un inovācijas, tūrisma organizācija un vadība, tūristu gids – ceļojumu un pasākumu organizators.
- maģistrantūra – sociotehnisku sistēmu modelēšana, biznesa vides vadība, pārvaldība un komunikācija, tūrisma stratēģiskā vadība, starptautiskā tūrisma pasākumu vadība.
- doktorantūra – sociotehnisku sistēmu modelēšana.

Kā pozitīvs un studijas sekmējošs apstāklis jāmin fakts, ka studentiem augstskolas telpās pieejami 150 datori, bezvadu internets, Datortīklu laboratorija, Elektronikas laboratorija, Loģistikas informācijas sistēmu un RFID laboratorija, Mehatronikas laboratorija, Mobilo tehnoloģiju laboratorija, Virtuālās un papildinātās realitātes laboratorija, Multimediju laboratorija.

20.attēls. Studējošo skaits Vidzemes Augstskolā. Avots: Vidzemes Augstskola

Studiju darba process ir organizēts divās ēkās – Cēsu ielā 4 un Tērbatas ielā 10, kur 2014.gadā tika atklāts Inženierzinātņu komplekss. Lai pilnveidotu studiju procesu, īstenots projekts „Vienota, moderna un personām ar funkcionāliem traucējumiem piemērota prioritāro studiju virzienu studiju kompleksa izveide Vidzemes Augstskolā”, kura ietvaros tika pārbūvēta ēka Tērbatas ielā 10 un izbūvēta ēkas piebūve. Infrastruktūra tika piemērota personām ar funkcionāliem traucējumiem, tika veikta jaunu tehnoloģiju, iekārtu un aprīkojuma iegāde.

Vidzemes Augstskolas studentiem pieejamas trīs dienesta viesnīcas (Ausekļa ielā 25A, Zvejnieku ielā 1 un Stacijas ielā 22), kopumā 370 gultas vietas. Ņemot vērā pieprasījumu pēc šī pakalpojuma, perspektīvā nepieciešams paplašināt dienesta viesnīcas pakalpojuma pieejamību.

Jaunizveidotajā Zināšanu un tehnoloģiju centrā iekļautais Mūžizglītības centrs nodrošina kursus gan nodarbinātām personām profesionālai pilnveidei, kā arī bez darba palikušām personām, lai apgūtu darba tirgum nepieciešamās prasmes. Perspektīvā centra piedāvāto pakalpojumu klāsts būtu pilnveidojams.

21.attēls. Izglītības iestādes Valmierā

3.2. Kultūra

Valmiera jau kopš seniem laikiem pazīstama kā dažādu kultūras pasākumu centrs, jo īpaši teātra mākslas jomā. Arī šobrīd pilsētā regulāri tiek organizēti daudzveidīgi mākslas, kultūras un izklaides pasākumi, kas pieejami dažāda vecuma pilsētas iedzīvotājiem un viesiem. Pasākumu organizētāju mērķis ir ne tikai bagātināt apmeklētāju pieredzi, bet arī radīt pozitīvu attieksmi pret sabiedrību un kultūras vērtībām. Valmierā notiekošos pasākumus apmeklē arī apkārtējo novadu un citu Latvijas pilsētu iedzīvotāji.

Pilsētas kultūras attīstības pamatā ir attīstīta ekonomiskā vide, kā arī attīstīta kultūras iestāžu infrastruktūra. Atbilstoši kultūrpolitikas pamatnostādņēm 2014.-2020.gadam „Radošā Latvija”, Valmiera ir nacionālas nozīmes attīstības centrs, nodrošinot šādu kultūras pakalpojuma grozu:

- kultūras un brīvā laika piedāvājums, Dziesmu un Deju svētku procesa pieejamība, profesionālās mākslas pieejamība (Valmieras Kultūras centrs, Valmieras drāmas teātris, Valmieras muzejs);
- bibliotēku pakalpojumu kopums (Valmieras integrētā bibliotēka);

- profesionālā ievirze un vidējā kultūrizglītība (Valmieras Mākslas vidusskola, Valmieras Mūzikas skola, Valmieras Viestura vidusskola (tautas teātris „Sprīdītis”);
- Valmieras muzejs (materiālā un nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšana, izpēte un pieejamība sabiedrībai, mūžizglītība un interaktīvas brīvā laika pavadīšanas iespējas);
- kino izrādīšanas iespēja (kinoteātris „Gaisma”);
- radošā uzņēmējdarbība (Valmieras drāmas teātris, mākslas „Galerija Laipa”, galerija „Leduspagrabs”, Valmieras Biznesa un inovāciju inkubators, kinoteātris „Gaisma”).

Akadēmiskās mūzikas koncertiem pilsētā tiek izmantota arī Valmieras 5.vidusskolas svinību zāle un Valmieras Sv. Sīmaņa baznīca, dažādas kultūras norises tiek organizētas Valmieras Valsts ģimnāzijā.

Valmierā ik gadu notiek šādi pasākumi: Valsts svētkiem veltīti pasākumi, atceres dienas, gadskārtu ieražu svētki, Starptautiskais Ziemas mūzikas festivāls, Starptautiskais jauno pianistu konkurss, Starptautiskais jauniešu koru festivāls, starptautiskā akcija “Muzeju nakts”, Valmieras pilsētas svētki, Zinību dienas un Mākslas dienu pasākumi, Simjūda gadatirgus, profesionālās mūzikas koncerti akadēmiskās mūzikas koncertcikla ietvaros, populārās mūzikas un jauno talantu koncerti, izrādes un koncerti bērnu auditorijai un ģimenēm, amatiermākslas kolektīvu notikumi, Vasaras koncerti Valmieras Mūzikas skolā utt. Katru gadu tiek organizēts arī kāds lielāks Latvijas mēroga pasākums. 2015.gadā pilsēta uzņēma grupas “Prāta Vētra” koncertturnejas “7 soļi svaiga gaisa” koncertu, savukārt 2016.gadā iecerēts rīkot pirmo Valmieras vasaras teātra festivālu un Valmieras velo un kino festivālu, atklājot arī vasaras aktīvā tūrisma sezonu. Lai atbalstītu kultūras un sporta jomu, kopš 2006.gada Valmieras pilsētas pašvaldība katru gadu organizē projektu konkursu, kurā piedaloties iespējams saņemt pašvaldības finansiālo atbalstu dažādu interesantu projektu realizācijai, t.sk., arī dažādu kultūras un sporta pasākumu organizēšanai.

Valmieras drāmas teātris, kura pirmsākumi rodami jau 1885.gadā, ir vienīgais profesionālais repertuāra teātris Vidzemes reģionā, kā arī viens no profesionāli augstvērtīgākajiem teātriem Latvijā, kas regulāri saņem atbalvojumus ikgadējā Spēlmaņu naktī.

Valmieras drāmas teātra repertuāra pamatā ir mūsdienīgi interpretēta latviešu un ārvalstu klasika un oriģināldramaturģija. Aktuāls jautājums ir jaunu un profesionālu aktieru piesaiste teātra darbībai un dzīvojamā fonda trūkums pilsētā. Savukārt teātra efektīvas darbības nodrošināšanai ir nepieciešams uzlabot ēkas energoefektivitāti, papildināt teātra materiāli tehnisko bāzi, tostarp informācijas un komunikācijas tehnoloģiju jomā.

Valmieras Kultūras centrs ir vienīgā kultūras iestāde pilsētā, kurā notiek dažāda veida kultūras un atpūtas pasākumi. Kultūras centra ēka atklāta 1966.gadā. 2008.gadā ēkai veikti energoefektivitātes pasākumi – daļēja ēkas fasādes siltināšana. Centra infrastruktūru veido koncertzāle (541 m² platībā) ar 700 skatītāju vietām un vienu no lielākajām skatuvēm Latvijā. Kultūras centra trešajā stāvā izvietota baletzāle (128,6 m²) un kora zāle (132,9 m²). Kultūras centram nepieciešama pārbūve, plānojot kamerzāles būvniecību profesionālās mākslas pieejamības veicināšanai, ēkas energoefektivitātes uzlabošanas darbus (ēkas pilnīgu siltināšanu), ieejas mezgla pārveidošanu un materiāltehniskās bāzes atjaunošanu. 2016.gadā plānots izstrādāt metu, lai iegūtu būvprojekta idejas un arhitektonisko priekšlikumu Valmieras Kultūras centra ēkas atjaunošanai un pilnveidošanai, un tālāk strādātu pie tehniskā projekta Kultūras centra ēkas pārbūvei.

Vienlaikus Valmieras Kultūras centrs apsaimnieko arī pilsētas estrādi 26 850 m² platībā. Estrādē ir vietas 3810 skatītājiem. 2008.gadā veikta estrādes grīdas seguma un soliņu nomaiņa.

Ņemot vērā iedzīvotāju pieprasījumu pēc kvalitatīviem kultūras pasākumiem brīvā dabā, nākotnē jāplāno Valmieras estrādes un tai piegulošās teritorijas labiekārtošanas darbi: 1) sanitārtehnisko mezglu izveidošana; 2) skatuves grīdas nomaiņa; 3) apgaismojuma uzlabošanu ārpus skatītāju zonas; 4) bruģa segumu izveidošana tirgotāju un mākslinieku zonās u.c.

Kultūras centrs ir mājvieta mākslinieciskās pašdarbības kolektīviem, kuriem ir senas un izkoptas tradīcijas tradicionālās kultūras vērtību saglabāšanā un attīstīšanā. Kultūras centrā darbojas dažādi pašdarbības kolektīvi:

- deju mākslā: tautas deju ansamblis „Gauja”, tautas deju ansambļa „Gauja” studijas grupa un vidējās paaudzes deju kolektīvs, deju kolektīvi „Agrā rūsa” un „Pastalnieki”, mūsdienu deju grupa;
- dziedāšanas mākslā: jauktais koris „Valmiera”, vīru koris „Imanta”, sieviešu koris „Jumara”, jauniešu koris „Skan”, jauniešu koris „Konsonanse”, senioru koris „Sudrablāse”, politiski represēto vīru koris „Baltie bērzi”, kamerkoris „Kaķi”, sieviešu vokālais ansamblis „Trīnes”;
- muzicēšanas mākslā: bigbends „Valmieras puikas”, pūtēju orķestris „Signāls”;
- tēlotāja mākslā: tautas lietišķās mākslas studija „Valmiera”, tēlotājas mākslas studija.

Valmieras Kultūras centrā un pilsētas estrādē katru gadu notiek dažādas aktivitātes, tai skaitā koncerti un brīvdabas izrādes, tradicionālās balles, dažādi konkursi, deju kolektīvu un koru skates, pūtēju orķestru koncerti, semināri, izglītojošas nodarbības, izstādes un citi kultūras pasākumi: 2013.gadā norisinājās 201 pasākums, 2014.gadā – 223 pasākumi, 2015.gadā – 206 pasākumi. Kultūras centrā tiek organizētas profesionālās mākslas un amatiermākslas izstādes. Kultūras centra pašdarbības kolektīvi sekmīgi un ar panākumiem piedalījušies:

- 2013.gadā - XXV Vispārējos latviešu Dziesmu un XV Deju svētkos;
- 2014.gadā – Baltijas valstu studentu Dziesmu un deju svētkos “Gaudeamus”, Pasaules koru olimpiādē, Jāzepa Vītola mūzikas dienās, Dziesmu dienu lielkoncertā “Cimzes kods”, Senioru koru dziesmu svētkos, pasākumā “Dziedāšanas svētkiem - 150”, deju lieluzvedumā “Lec, saulīte!”, akcijā “Satiec savu meistar”;
- 2015.gadā - VII Latvijas pūtēju orķestru konkursā, deju uzvedumā “Pavasara nakts mistērijas”, Jelgavas Dziesmu svētku 120gades koncertā, akcijā “Satiec savu meistar”, VIII Vidējās paaudzes deju svētkos, Latvijas senioru koru svētkos, Vidzemes dziesmu dienā, Ziemeļu un Baltijas valstu Dziesmu svētkos, XI Latvijas skolu jaunatnes dziesmu un deju svētkos.

2015.gadā ievērojami palielinājies Kultūras centra rīkoto pasākumu apmeklējums (2013.gadā 77 984 apmeklētāju, 2014.gadā – 78 556, 2015.gadā – 113 468), tāpat arī amatiermākslas kolektīvu dalībnieku skaits (2013.gadā – 562 dalībnieki, 2014.gadā – 533, 2015.gadā – 598).

Valmieras integrētā bibliotēka ir pirmā integrētā bibliotēka Latvijā, kurā sekmīgi tiek īstenota pilsētas un reģionālās augstskolas sadarbība, mērķtiecīgi koordinējot resursus un izmantojot kopīgu infrastruktūru. Izstrādājot integrētās bibliotēkas koncepciju, ievērota informācijas sabiedrībai raksturīgā publisko un zinātnisko bibliotēku saplūšanas tendence, ir izmantota pilsētu un augstskolu apvienoto bibliotēku pieredze Ziemeļvalstīs un ASV.

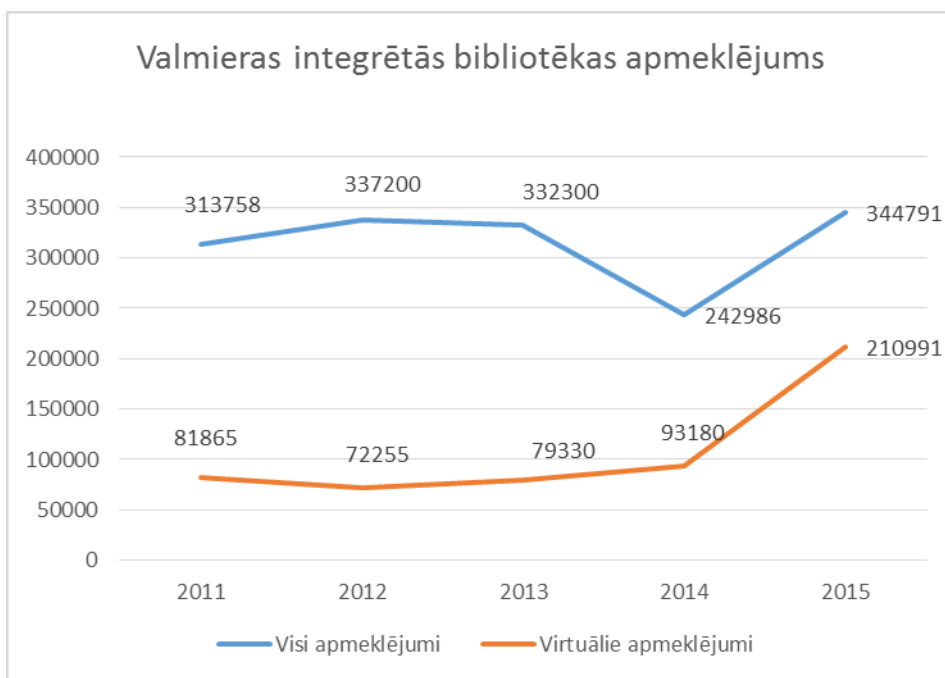
Bibliotēkas ēka tika atklāta 2007.gada 13.novembrī, un tajā apvienoti darbu uzsāka divas bibliotēkas– Vidzemes Augstskolas bibliotēka un Valmieras bibliotēka, kas apkalpo visu vecumu iedzīvotājus. Nozīmīgākie sasniegumi kopīgā darba gados:

- radīta mūsdienu prasībām atbilstoša infrastruktūra bibliotekārajiem, informācijas un mūžizglītības pakalpojumiem;
- nodrošināta kvalitatīva informācijas un zināšanu pieejamība sabiedrībai;
- nodrošināta atbilstoša mūžizglītības vide arī cilvēkiem ar īpašām vajadzībām.

2014.gadā Valmieras bibliotēka akreditēta par reģiona galveno bibliotēku, un tā veic Beverīnas, Burtnieku, Kocēnu, Mazsalacas, Naukšēnu un Rūjienas novadu pašvaldību publisko (28) un skolu (30) bibliotēku darba metodisko vadību un koordināciju.

No 2005.gada Valmieras bibliotēka īsteno Eiropas Komisijas atbalstīto projektu „Europe Direct” informācijas centrs Valmierā”. 2007.gadā Bila & Melindas Geitsu fonda un Latvijas valsts līdzfinansētā publisko bibliotēku attīstības projekta „Trešais tēva dēls” ietvaros Latvijā tika izveidoti desmit mācību centri, viens no tiem – Valmieras bibliotēkā. Sākotnējais mācību centra mērķis bija nodrošināt veiksmīgu bibliotēkāju sagatavošanu darbam ar jauno tehniku un programmatūru. Šobrīd Mācību centrs koordinē bibliotēkā pieejamas nodarbības dažādām iedzīvotāju grupām, kā arī piedalās inovāciju ieviešanā visās bibliotēkas struktūrvienībās. No 2009.gada Valmieras bibliotēka ir UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas tīkla „Stāstu bibliotēkas” dalībniece. Nozīmīgs Valmieras bibliotēkas darbības virziens ir dalība starptautiskos projektos un profesionālajos tīklos. No 2013.gada Valmieras bibliotēka piedalās Bila&Melindas Geitsu fonda Globālo bibliotēku programmas ietvaros izveidotā “Pasaules bibliotēku inovatoru tīkla” darbā. 2014.gadā Eiropas publisko bibliotēku interešu pārstāvēniecības kampaņā “Library 2020” stāstam par Latviju izvēlēta Valmieras bibliotēkas darba pieredze.

2015.gadā bibliotēkas apmeklētāju skaits bija virs 344 tūkstošiem. Bibliotēkas statistika uzrāda tendenci, klātienēs apmeklējumiem nedaudz samazināties, bet pieaug virtuālo apmeklējumu skaits. Tātad kopējais Valmieras integrētās bibliotēkas pakalpojumu lietotāju skaits turpina pieaugt.

22.attēls. Valmieras integrētās bibliotēkas apmeklējumu skaits. Avots: Valmieras integrētā bibliotēka

Bibliotēkā pieejami šādi pakalpojumi:

- bezmaksas pakalpojumi: lietotāju reģistrācija, literatūras izsniegšana uz mājām, laikraksti un žurnāli, filmu un mūzikas kolekcija, starpbibliotēku abonements, ekskursijas, informācijas prasmju programmas dažādu vecumu iedzīvotājiem, novadpētniecības kolekcija, literātu datubāze, grāmatu lietošanas termiņa pagarināšana, grāmatu elektroniskā rezervēšana, datubāzes, uzziņu CD kolekcija, uzziņas un konsultācijas, bezmaksas internets un datori, individuālās un grupu lasītavas u.c.;
- maksas pakalpojumi: telpu īre un kopētavas pakalpojumi.

Valmieras integrētajā bibliotēkā 2015.gadā reģistrēti 6897 lasītāji, tostarp, 1442 bērni un jaunieši vecumā līdz 18 gadiem. 2015.gada 31.decembrī bibliotēkā reģistrēto dokumentu kopskaits bija 82 008 vienības, tajā skaitā 79 450 grāmatas, Vidzemes augstskolas bibliotēkas reģistrēto dokumentu skaits bija 25793, tajā skaitā grāmatu skaits 24855, kopējais krājums 107801 vienības. Valmieras integrētā bibliotēka klientiem piedāvā daudzpusīgu un aktuālu grāmatu un citu informācijas nesēju krājumu, izsniegto vienību skaits ar katru gadu aizvien palielinās.

2015.gadā bibliotēkas apmeklētājiem tika piedāvātas 67 izstādes, organizēti 154 tematiskie pasākumi un 27 profesionālās pilnveides programmas un izglītojoši pasākumi. Par tradīciju kļuvuši Valmieras bibliotēkas pasākumu cikli „Dodam vārdu”, „Krāču kakta stāsti”, „Pasaules kultūrvēstures mantojums”, „Ģimeņu rīti” u.c. Regulāri tiek aktualizētas un turpina darboties programmas skolēniem „Tu vari, ja proti”, „No zīles līdz ozolam”, „Izmeklēšana bibliotēkā” un radošā darbnīca „Atrodi pazudušo vārdu”. Seniori turpināja apgūt un pilnveidot savas prasmes apmācību programmā „Datorprasmes senioriem”. Tradicionāls un nozīmīgs darbības virziens ir lasīšanas veicināšanas pasākumi bērniem – „Bērnu žūrija”, „Zvirbulēna grāmatu grozs”, „Mana grāmatu karaliene”, pirmsskolas lasīšanas programma „Ceļojošais Zvirbulēna koferis”.

Lai atraktīvā veidā veicinātu bērnos lepnumu un par vietu, kur viņi dzīvo, radītu lokālās un Eiropas identitātes izjūtu, projekta „Europe Direct” informācijas centrs Valmierā ietvaros Valmieras bibliotēka ir izveidojusi un izdevusi krāsojamās grāmatas “Izkrāso Eiropas aizsargājamās dzīvniekus”, “Draugi un ES”, “Krāsainā Valmiera”. 2014.gadā bibliotēkāres radīja galda spēli “Atrodi sevi Eiropā”, kas konceptuāli un vizuāli turpina 2011.gadā veidotās izglītojošās krāsojamās grāmatas “Krāsainā Valmiera” ideju – iepazīsti savu tuvāko apkārtni un izproti, ka ikviens sasniegums sakņojas dzimtajā pusē, tālāk pasaulē ved paša uzcītīgs darbs, apņēmība un zinātkāre.

Piesaistot ārvalstu finansējumu, 2014.gadā un 2015.gadā Valmieras bibliotēka īstenoja izglītojošus projektus, kuru ietvaros projektu dalībnieki apguva jaunas tehnoloģiju prasmes un zināšanas un tika veicināta klientu iesaiste un līdzdalība bibliotēkas pakalpojumu veidošanā. Organizācijas EIFL Publisko bibliotēku inovāciju programmas finansētā projekta “Lasi un tev sekos” mērķis bija iedvesmot pusaudzus lasīšanai un attīstīt digitālās lasīšanas paradumus. 2015. gadā projekta darba grupa par inovatīvu pakalpojumu radīšanu pusaudžiem saņēma Liepājas Centrālās zinātniskās bibliotēkas ikgadējo Voldemāra Caunes balvu „Gada bibliotekārs darbā ar bērniem un jauniešiem”. Līdztekus daudzveidīgajām projekta aktivitātēm, kas meklēja atbildi uz jautājumu „Kas ir lasīšana 21.gadsimtā?”, bibliotēkā tika iekārtota arī interaktīva un tehnoloģijām aprīkota “Nākotnes lasītava”, kur jaunieši var radoši izpausties, apgūt jaunas prasmes vai vienkārši tikties un kopīgi pavadīt laiku. Projekts ir beidzies, bet projekta dalībnieki – “lasīšanas vēstneši” kā brīvprātīgie bibliotekāru padomdevēji un palīgi turpina darboties bibliotēkā, iesaistot vienaudžus interaktīvos pasākumos.

2015.gadā uzsāktais Nordplus Pieaugušo izglītības programmas finansētais starptautiskais projekts "Radošo Sapņu forums bibliotēkā" ir jaunums bibliotēkas mūžizglītības piedāvājumā mērķauditorijai 50+, tas tiek īstenots sadarbībā ar partneriem no Turku (Somijā) un Tallinas (Igaunijā). Projekta mērķis ir veicināt laikmetīgās kultūras izpratni sabiedrībā. Projekta moto „Saproti laika garu un izmanto iespējas”. Bibliotēka katru gadu pilnveido dažādām mērķauditorijām piedāvātos pakalpojumus.

Valmieras muzejs dibināts 1959.gadā, toreiz izveidojot muzeju Valsts zemes bankas (Rīgas iela 40) pagrabstāvā. 1961.pakāpeniski muzejs uzsāka apsaimniekot ēkas Valmieras senpilsētā Livonijas ordeņa pils teritorijā. Šobrīd Valmieras muzejs darbojas astoņās ēkas pilsētas vēsturiskajā centrā. No 2002. gada Valmieras muzejs ir pilsētas pašvaldības iestāde. 2004. gadā tika uzsākta ēku un teritorijas infrastruktūras attīstība, ar mērķi nodrošināt muzeja pieejamību un izveidot kvalitatīvu senpilsētas vidi.Daļa no ēkām pakāpeniski tika restaurētas un atjaunotas, papildinot tās ar apmeklētājiem interesantu un izglītojošu saturu. 2005. gadā uzcelts un aprīkots Izstāžu nams, kas šobrīd nodrošina mākslas, vēstures un kolekciju izstāžu eksponēšanu trīs stāvos, vairāk kā 400 m2 platībā. 2008. gadā Phare 2003 programmas ietvaros atjaunots blakus esošais 20.gs. sākuma dzīvojamais nams, iekārtojot ēkā pilsētas vēstures ekspozīciju, krājuma glabātuves un nodrošinot pētniecisko darbību lasītavā. 2009. gadā veikta vecākās koka ēkas Valmierā - Vecās aptiekas jumta atjaunošana un telpu labiekārtošana, izveidojot objektā divas vēstures ekspozīcijas un muzeja pedagoģisko klasi darbam ar apmeklētājiem.

2011. gadā pabeigts ar Eiropas Ekonomikas zonas un Norvēģijas finanšu instrumenta atbalstu finansētais projekts “Vecpilsētas ainava pie Gaujas - Valmieras vēsturiskā centra revitalizācija”, kura rezultāts ir restaurētas divas ēkas, izbūvēta laivu piestātne Gaujas krastā un izveidots viduslaiku ārstniecisko un garšaugu dārzs, kas atvērts visu diennakti. Atjaunotā palīgēka - Šveices stila veļas žāvētava muzeja darba laikā tūrisma sezonā iekārtota kā muzeja materiālu – pūra lāžu un apģērbu gatavošanas priekšmetu atklātā krātuve, šeit un blakus esošajā dārzā vasaras sezonā tiek rīkotas arī dabas un vides izstādes. Savukārt atjaunotā dzīvojamā ēka tiek izmantota izglītojošām programmām par ārstniecības augiem, apģērbu gatavošanu un pilsētnieku dzīvesveidu 18.–19. gadsimtā. Pārējā ēkā Pilskalna ielā 2, ir izvietots muzeja krājums un strādā krājuma nodaļas darbinieki.

Muzejs atrodas Valmieras vecpilsētā, kas rada tam papildu atbildību par vēsturiskās teritorijas ilgtspējīgu attīstību un reģenerāciju. Ar mērķi saglabāt kultūras un vēstures mantojumu, īstenoti dažādi projekti. Tie nodrošinājuši muzejam veiksmīgu funkciju īstenošanu, piesaistot arvien vairāk apmeklētājus no dažādām mērķauditorijām. Muzeja piedāvājums sniedz iespējas gan izmantot uzkrātos pētnieciskos resursus zinātniskai darbībai un vēstures izziņai, gan saturīgau brīvā laika pavadīšanai. Apmeklētāju pilnvērtīgai apkalpošanai, muzeja apsaimniekotajās ēkās integrēta arī kafejnīca un Beverīnas amatnieku izstrādājumu tirgotavu, kas sadarbībā ar muzeju veic arī amata prasmju pārnese funkciju.

Muzeja darbības laikā izveidots daudzpusīgs muzeja krājums, ko lielā mērā veido muzeja darbinieku materiālu vākšanas ekspedīcijās, pamatā no 1969. līdz 1999. gadam krājuma papildināšanas ekspedīcijās bijušajā Valmieras rajona teritorijā iegūtās kultūrvēstures liecības. No 2000. gada materiālu papildināšana notiek Valmieras pilsētā, 2016.- 2018. gadā plānota pētnieciskā ekspedīcija “Katram sava Valmiera”, ar mērķi papildināt informāciju par pilsētas attīstības vēsturi 21. gadsimtā. Krājuma materiālu ievērojami papildina arheoloģiskā kolekcija, kas veidojusies pilsētā un rajonā veikto arheoloģisko izrakumu rezultātā. Muzejs saņēmis arī ievērojamus dāvinājumus. Uz 2015. gada 31. decembri muzeja krājumu veido 64 570 vienības, kuru vērtība sastāda 841 903 eiro. Krājumu veido fotogrāfiju, dokumentu, iespieddarbu kolekcijas, mākslas un lietišķās mākslas

priekšmeti, senlietas no arheoloģiskajiem izrakumiem un savrupatradumi, etnogrāfiskie priekšmeti, darba rīki, tekstīlijas, uzņēmumu ražotās produkcijas paraugi u.c.

Valmieras muzejs aktīvi komunicē ar pilsētas iedzīvotājiem un viesiem, rīkojot dažādus pasākumus: tradicionālās kultūras un saulgriežu svētku atzīmēšanu, vēsturiskas konferences un seminārus, izstāžu atklāšanas pasākumus. Apmeklēti pasākumi ir starptautiskā akcija „Muzeju nakts”, Zinību dienas pasākumi pils pagalmā, vēstures rekonstrukcijas “Dzīve senā pilsētā” pilsētas svētku laikā, Simjūda gadatirgus, kā arī Ziemassvētku pasākumi un tirdziņš, programmas viduslaiku ārstniecisko un garšaugu dārzā. Muzejs rīko vairākas īpašas akcijas, piemēram, Valmieras muzejs apmeklētājiem atvērts arī divas stundas Jaungada naktī.

Valmieras muzejs pilsētas iedzīvotājiem un tās viesiem piedāvā daudzveidīgus pakalpojumus: izstādes, ekspozīcijas, tematiskos pasākumus, lekcijas, ekskursijas pa muzeju un pilsētu, ekskursijas atklātajā krājumā, izglītojošās programmas bērniem. Muzejs jau vairākus gadus realizē arī mūžizglītības pasākumus pieaugušajiem, sniedzot iespēju nodarboties vairākās programmās - fotografēšanas iemaņu apmācībā un gleznošanasursos, kur nodarbības notiek pēc darba laika vai sestdienās, aušanas iemaņu apguvē un ārstniecisko augu izmantošanā (“Ar zāļu tēju pusdienās”). Pētniecisko darbu iespējams strādāt muzeja krājuma grāmatu krātuvē/lasītavā, izmantojot uzkrāto kultūrvēsturisko informāciju un speciālistu konsultācijas pētnieciskā darba veikšanā. 2014. gadā pētnieciskos nolūkos apmeklētāji izmantojuši 1544 muzeja krājuma vienības, muzeja speciālisti sagatavojuši 24 pētnieciskos referātus un rakstus. 2015. gadā muzeja Vēstures nodaļas speciālisti sagatavojuši informāciju un snieguši konsultācijas 527 pētniecisko darbu sagatavošanai.

Valmieras muzejā 2014. gadā notikušas 28 izstādes, dažādās institūcijās eksponētas 8 ceļojošās izstādes. Novadītas 256 izglītojošās muzejpedagoģiskās programmas (2013. gadā – 227), 53 mūžizglītības programmas, nolasītas 23 lekcijas, vadītas 95 ekskursijas un notikuši 55 pasākumi (2013. gadā – 51).

Muzejs veido aktīvu starptautisko sadarbību ar partneriem Gitterslo (Vācija), koordinējot ikgadējas latviešu - vācu mākslinieku mākslas izstāžu apmaiņas, regulāri notiek arī Pleskavas mākslinieku izstādes. Kopā ar Gitterslo mākslinieku apvienību no 2014. gada notiek ikgadēji latviešu un vācu mākslinieku simpoziji, organizējot darbu 2014. gadā Vācijā, 2015. gadā Latvijā, bet 2016. gadā simpozija norise plānota atkal Vācijā. Pētnieciskos nolūkos veidoti vairāki savstarpēji pasākumi ar starptautisko biedrību “Domus Rigensis Juvenum” un vācbaltu etnisko biedrību.

Kopumā muzeju un muzeja rīkotos pasākumos 2014. gadā apmeklēja 80 562 valmierieši un pilsētas viesi, no tiem individuālie apmeklētāji uz izstādēm un ekspozīcijām 37 829. Salīdzinot ar 2013. gadu, tas ir par 11 458 apmeklētājiem vairāk, tas saistīts ar pašvaldības atbalstu, nodrošinot bezmaksas apmeklējumu LR pensionāriem katru dienu (pirms tam bezmaksas apmeklējuma dienas bija tikai trešdienas) un visiem Latvijas izglītības iestāžu audzēkņiem. No 2008. gada bezmaksas apmeklējums muzejā tika piedāvāts Valmieras skolu audzēkņiem. Vasaras tūrisma sezonā (no maija līdz septembrim) muzejs atvērts arī svētdienās.

Muzeja telpās darbojas arī tradīciju kopa „Griezes”, kas veidota 2001. gadā, šobrīd tajā darbojas seši dalībnieki, kas pēta un popularizē latviešu tradicionālo kultūras mantojumu. Kolektīvs piedalās Valmieras muzeja un pilsētas rīkotajos pasākumos, izstāžu atklāšanās, muzejpedagoģiskajās programmās, organizē gadskārtu un ģimeņu godus.

Viens no muzeja galvenajiem darba virzieniem turpmāk ir pētnieciskās darbības aktivizēšana. Noslēgta vienošanās par sadarbību ar Latvijas Vēstures institūtu 2015.- 2018. gadiem, kopīgai vēstures pētniecībai un informācijas apmaiņai. Uzsākta kopīga programma ar Valmieras integrēto

bibliotēku un Latvijas Nacionālā arhīva Valmieras zonālo valsts arhīvu, apmācot izglītības iestāžu audzēkņus pētnieciskā darba veikšanā. Valmieras muzejs darbojas arī kā praktisko apmācību bāze vairākām augstākās izglītības iestādēm.

Valmieras muzeja ilgtermiņa mērķis ir kvalitatīvas kultūrvides veidošana un uzturēšana, kultūras mantojuma saglabāšana, atpazīstamības un pieejamības nodrošināšana, kā arī kultūras vērtību radīšana un izplatīšana sniedzot iespēju iesaistīties ikvienam. Prioritātes un attīstības stratēģiskos virzienus muzejs definējis plānošanas dokumentā "Valmieras muzeja darbības un attīstības stratēģija 2016.- 2025. gadam". Viena no investīciju piesaistes prioritātēm muzejam ir Valmieras pilsdrupu, pilsētas viduslaiku nocietinājumu konservācija un kultūrvides integrācija daudzveidīgā muzeja un tūrisma pakalpojumu infrastruktūrā. Programmas rezultātā plānota Valmieras mūra pils restaurācija un Valmieras pils kultūrvides centra attīstība ar daudzveidīga piedāvājuma izveidi, iesaistot iedzīvotājus kultūras mantojuma saglabāšanā, vēstures izziņā un amata prasmju pārnēsē.

Turpmākai kultūras jomas attīstībai ir nepieciešams veikt investīcijas kultūras iestāžu un kultūrvides infrastruktūrā – pārbūvēt Valmieras Kultūras centra ēku, Valmieras muzeja teritorijā esošā „Valteru namiņa” ēku un Livonijas ordeņa pils teritoriju, kā arī paaugstināt energoefektivitāti Valmieras drāmas teātra ēkā. Tāpat nepieciešams attīstīt kultūras piedāvājuma klāstu, pilnveidojot jau tradicionālo pasākumus, kā arī radīt jaunus un inovatīvus pasākumus, kas piesaistītu Latvijas un ārvalstu apmeklētājus un palielinātu to uzturēšanās laiku pilsētā, stimulētu dažādu pakalpojumu patēriņu. Vēl viens būtisks virziens ir radošo industriju un laikmetīgās mākslas jomas attīstība.

Efektīvas kultūras jomas pārvaldes nodrošināšanai kopš 2015.gada 1.septembra ir izveidota Pašvaldības iestāde "Kultūras, sporta un tūrisma pārvalde". Tās virsuzdevumi kultūras jomā ir nodrošināt Pašvaldības kultūrpolitikas stratēģijas izstrādi, pārzināt, koordinēt un veicināt valsts un Pašvaldības kultūrpolitikas stratēģijas īstenošanu Valmieras pilsētā, kā arī veidot labvēlīgu vidi radošās daudzveidības un izcilību izaugsmei un radošās ekonomikas ilgtspējīgai attīstībai. "Kultūras, sporta un tūrisma pārvaldē" ir pieņemts darbā arī kultūras projektu vadītājs, tādējādi pamazām tiek stiprināta ar cilvēkresursu kapacitāti kultūras jomā pašvaldībā.

3.3. Veselīgs un aktīvs dzīvesveids un sports

Veselīgs dzīvesveids ir viens no būtiskākajiem ekonomiskās un sociālās attīstības priekšnosacījumiem pilsētā, tādēļ nozīme ir pilsētas sporta infrastruktūrai un iedzīvotāju iesaistei dažādos sporta veidos un aktīvās atpūtas nodarbēs.

Sporta infrastruktūra un pakalpojumi pilsētā ir plānveidīgi attīstīti, un ir nodrošināta to pieejamība visā pilsētas teritorijā. Viens no nozīmīgākajiem Valmieras sporta jomas ieguvumiem ir 2002.gadā darbību uzsākušais Vidzemes Olimpiskais centrs Rīgas ielā 91.

Šobrīd Vidzemes Olimpisko centru veido sporta komplekss Rīgas ielā 91 un Jāņa Daliņa stadions Jāņa Daliņa ielā 2, un tam ir piešķirts nacionālas sporta bāzes statuss. Kompleksā ietilpst:

- daudzfunkcionālais sporta centrs Rīgas ielā 91 (universālā spēļu zāle un trīs sporta laukumi, ledus halle, konferenču zāle, fitnesa klubs, slidu noma un asinātava, sporta inventāra veikals, kafejnīca);
- futbola stadions ar mākslīgās zāles segumu Rīgas ielā 91;
- viesnīca „Naktsmājas” Vaidavas ielā 15;
- Jāņa Daliņa stadions Jāņa Daliņa ielā 2 (skrejceļš ar sešiem celiņiem, 100 m skrējiena daļā ir astoņi celiņi, tribīņu ēkā neliela vieglatlētikas manēža un trenažieru zāle, dabīgās

zāles futbola laukums, tribīnes ar 1232 sēdvietām, sporta laukumi, skriešanas un slēpošanas trases, hostelis);

- Daliņa pludmale ar pludmales volejbola laukumiem;
- Sporta rehabilitācijas centrs ar viesnīcu un Sajūtu parks Jāņa Daliņa ielā 2.

Pilsētas iedzīvotājiem ir pieejams arī peldbaseins (25 m), kas atrodas Valmieras Bērnu sporta skolas apsaimniekošanā Zvaigžņu ielā 4, Valmierā. Taču kopš tā izbūves 20.gadsimta 70.gados finansiālu apstākļu dēļ tajā nav veikts kapitālais remonts, tas ir novecojis un nespēj apmierināt iedzīvotāju pieprasījumu pēc moderna peldbaseina. 2015.gada 2.novembrī Valmieras pilsētas pašvaldība noslēdza līgumu par peldbaseina būvniecības darbu īstenošanu pie Vidzemes Olimpiskā centra. Peldbaseina būvniecības darbus paredzēts pabeigt 2017.gadā, piedāvājot valmieriešiem 25 metrus garu astoņu celiņu peldbaseinu, dziļumā no 1,2 līdz 2,3 metriem. Peldbaseina kompleksā būs divi mazāka izmēra bērnu baseini dziļumā līdz 0,9 metriem, kuros varēs notikt bērnu peldētapmācība. Peldbaseina tribīnēs būs 300 skatītāju vietas. Baseina kompleksā ietilps rehabilitācijas zona ar vannām, pirtīm un terapijas kabinetiem, sauso treniņu zona, 300 vietu ģērbtuves un medicīnas kabineti. Baseina ūdens sildīšanai tiks izmantotas energoefektīvas un inovatīvas tehnoloģijas, lai nodrošinātu maksimāli efektīvu un videi draudzīgu peldbaseina ēkas funkcionēšanu, taupot resursus.

Netālu no pilsētas centra ir atrodas airēšanas trase „Krāces”, kur Gaujā notiek dažāda līmeņa profesionālās airēšanas slaloma sacensības. Pēdējās desmitgadēs šī sporta veida sportistu skaits ir palielinājies, tāpēc nepieciešams renovēt laivu novietni un ģērbtuves, paplašināt atbilstoši sportistu skaitam un nepieciešamībām.

Valmierā ir senas sporta tradīcijas un sasniegumi dažādos sporta veidos, piemēram, BMX, basketbolā, florbolā, peldēšanā, vieglatlētikā u.c.

Valmieras pilsētas pašvaldība regulāri atbalsta vairākus sporta klubus (nodibinājumu „Valmieras sporta klubs”, biedrības „Basketbola klubs Valmiera”, „Valmieras futbola klubs”, „Valmieras vieglatlētikas klubs”, „BMX sporta klubs „Tālava” u.c.), jo, pateicoties to un Valmieras Bērnu sporta skolas darbībai, Valmiera ir slavena Eiropas un pasaules mērogā ar vairākiem profesionāliem sportistiem dažādos sporta veidos.

Katru gadu pilsētā tiek organizēti arī vairāki vietējās un nacionālās nozīmes sporta pasākumi (Valsts prezidenta balvas izcīņa vieglatlētikā, SEB MTB kalnu divriteņu maratona 1.posms, *Sportlat* Valmieras maratons, tautas slēpojums „Baiļu aplī”, 2016.gadā plānots organizēt velo un kino festivālu u.c.), pulcējot profesionālus sportistus un dodot iespēju pilsētas iedzīvotājiem un tās viesiem sportot, atpūsties un izklaidēties.

2016. gada 1.-3.jūlijā Valmieras pilsētā un tās apkārtnē notiks Latvijas vērienīgākais sporta pasākums – Latvijas IV vasaras Olimpiāde. Pirmo reizi Latvijas vasaras Olimpiāde norisināsies Vidzemē, Valmieras pilsētas pašvaldībai to organizējot sadarbībā ar vairākām Latvijas pašvaldībām. 2016.gada Olimpiāde būs unikāla ar lielo olimpiādē pārstāvēto sporta veidu skaitu - olimpiādes laikā sportisti sacentīsies 28 olimpiskajos sporta veidos, kā arī 2 neolimpiskajos sporta veidos (florbols un orientēšanās) un vienā paraugdemonstrējumu sporta veidā (šahs). Valmierā sacensības notiks 14 sporta veidos, bet nākamais lielākais sacensību skaits notiks Cēsu novada pašvaldībā, kura uzņems 8 Olimpiādes sporta veidus, kļūstot par galveno organizatorisko sadarbības partneri Latvijas IV Olimpiādē Valmieras pilsētā.

Vidzemes Olimpiskais centrs ir aizsācis arī veselīga dzīvesveida aktivizēšanas pasākumus, lai rosinātu arvien vairāk iedzīvotājus nodarboties ar sportiskām aktivitātēm. Jāņa Daliņa stadiona tuvumā ierīkots Sajūtu parks, kas rosina cilvēkus ar visām maņām iepazīt dabu un gūt no tās

enerģiju. 2015. gadā realizēts Sajūtu parka piedzīvojumu trases „Taka kokos” 1. posms – 300 metrus gara pastaigu taka (5-8 metru augstumā virs zemes) ar 187 metrus garo, Latvijā vienīgo nobraucienu pār Gauju. Piedzīvojumu trases „Taka kokos” pastaigas elementus veido krēsli, sadzīves darbarīki, pirts ķipīši un citi oriģināli simboli/priekšmeti, kas papildināti ar zīmējumiem – latviešu spēka zīmēm. 2016.gadā plānots turpināt Sajūtu parka pilnveidošanu.

Pilsētas teritorijā izveidotas arī vairākas skriešanas, nūjošanas un distanču slēpošanas trases. Veselīga dzīvesveida veicināšanā aktīvi iesaistītas arī izglītības iestādes un to audzēkņi, īpaši pirmsskolas izglītības iestādes, ņemot vērā, ka priekšnoteikumi veselīga dzīvesveida ievērošanai bērnos jāieaudzina jau kopš mazotnes. Tradicionāli Valmierā notiek Pilsētas svētki, ik gadu, svētku laikā, Valmieras Tūrisma informācijas centrs organizē velo ekskursiju pa Valmieru un apkārtējiem novadiem, kā arī foto orientēšanās sacensības Valmieras pilsētā, bet pilsētniekiem tiek piedāvāta rīta vingrošana Gaujas krastos, ģimenes velobraucieni, skrējieni.

Turpmākai pilsētas sporta infrastruktūras attīstībai un pakalpojumu pieejamības nodrošināšanai ir nepieciešama Jāņa Daliņa stadiona pārbūve. Lai spētu piesaistīt augsta līmeņa vieglatlētikas sacensības un sportistus, nepieciešams papildus izbūvēt vieglatlētikas manēžu. Savukārt, lai veicinātu iedzīvotāju interesi par veselīgu dzīvesveidu un to lielāku iesaisti veselīga dzīvesveida nodrošināšanas aktivitātēs, nepieciešams turpināt pilsētas zaļo zonu sakopšanu, daļēji tās pielāgojot sportisko aktivitāšu veikšanai, piemēram, skriešanai, nūjošanai, vingrošanai utt. Pilsētas dažādās vietās plānveidīgi nepieciešams izvietot āra trenažierus, kā arī organizēt dažāda veida sportistu/amatieru sacensības un aktivitātes. 2015.gadā, saņemot dāsnu ziedojumu EUR 10 000 apmērā, Valmieras 5.vidusskolas telpās ir izveidots stieņu parks, kas pieejams ikvienam pilsētas iedzīvotājam. Tāpat, piesaistot ES fondu līdzekļus nākošajā plānošanas periodā līdz 2020.gadam, integrēto teritoriālo investīciju projektu ietvaros, plānots attīstīt sporta infrastruktūru Valmieras Pārgaujas ģimnāzijā, Valmieras Viestura vidusskolā un Valmieras Valsts ģimnāzijā. Pašreizējā skolu sporta infrastruktūra joprojām aktīvi tiek izmantota dažādos amatieru sporta pasākumos un tautas sportā. Sadarbībā ar apkārtējiem novadiem (Kocēnu, Burtnieku, Beverīnas novadiem) 2015.gadā tika izveidoti 8 jauni velomaršruti, kurus plānots marķēt dabā, papildus veicot velomaršrutu piedāvājuma popularizēšanu. Attīstot sporta un aktīvās atpūtas infrastruktūru, jānodrošina, lai tā būtu piemērota visām vecumu grupām, arī bērniem un senioriem, un jāsekmē tās pieejamība.

4. UZŅĒMĒJDARBĪBA

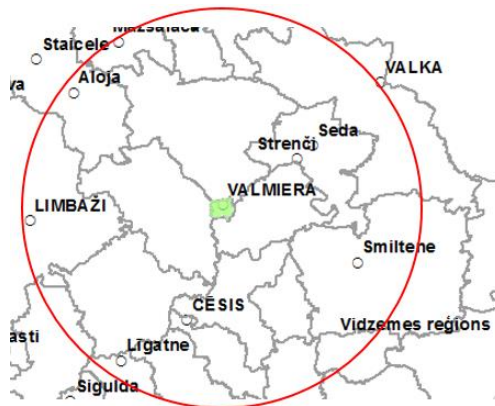
Valmiera ir industriāla pilsēta, kurā atrodas salīdzinoši daudz lielu rūpniecības uzņēmumu. Ņemot vērā uzņēmumu darbības stabilitāti, to konkurētspēju ārvalstu tirgos un lielo jauno uzņēmumu īpatsvaru, pilsēta uzskatāma par Vidzemes uzņēmējdarbības centru. Vienlaikus Valmiera ir arī nozīmīgs administratīvais, ekonomikas, rūpniecības, tirdzniecības un pakalpojumu centrs.

2015.gada beigās Valmiera ierindojās 10.vietā Latvijā pēc ārvalstu tiešo investīciju apjoma. Lielākie ārvalstu investori Valmierā ir:

- Vācijas Federatīvā Republika – EUR 31 327 512 (investēts 9 uzņēmumos);
- Zviedrijas Karaliste – EUR 4 621 276 (investēts 16 uzņēmumos);
- Krievijas Federācija – EUR 3 535 508 (investēts 15 uzņēmumos);
- Igaunijas Republika – EUR 504 234 (investēts 32 uzņēmumos).

Avots: Lursoft, 2015.gada 28.decembra dati

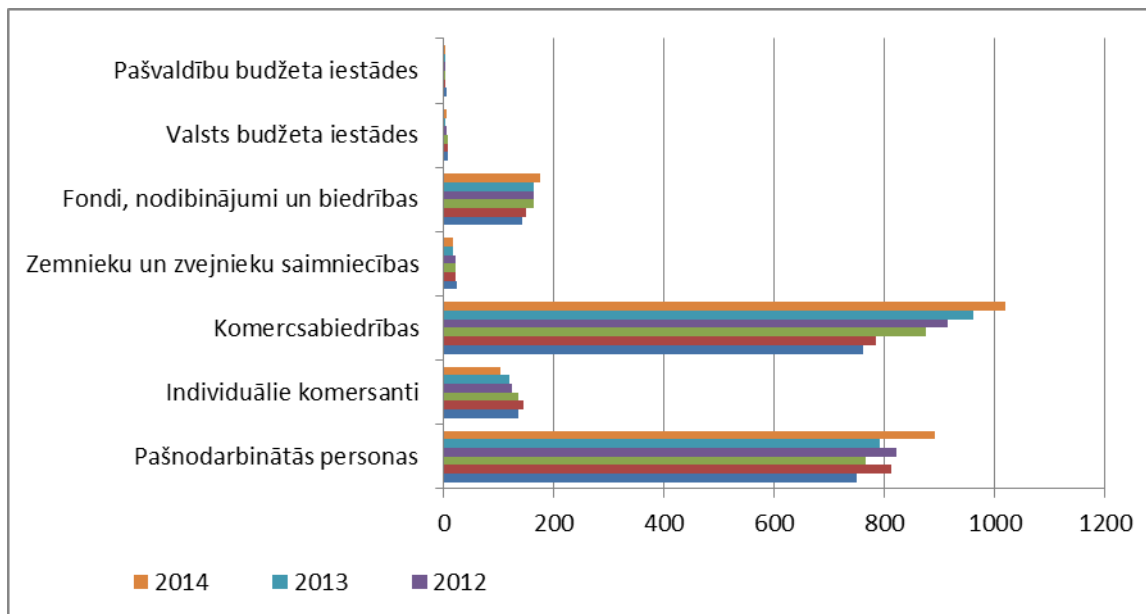
Valmierā 7,1% uzņēmumu darbojas ražošanas nozarē, kur kopumā nodarbināts 21% no visiem pilsētā strādājošiem. Liela daļa no apkārtējo novadu iedzīvotājiem dodas strādāt tieši uz Valmieru un tās uzņēmumiem, tādējādi nostiprinās arī Valmieras kā attīstības centra pozīcijas. Valmieras ietekmes areāls ir vismaz 50 km rādiusā un nākotnē šis ietekmes areāls paplašināsies.

23.attēls. Valmieras pilsētas ietekmes areāls

Faktori, kas nosaka uzņēmējdarbības aktivitāti Valmieras pilsētā ir, izdevīgais ģeogrāfiskais novietojums, nepieciešamo resursu (cilvēkresursu, atbilstošas infrastruktūras, pārvaldes un finanšu resursu) pieejamība un kvalitāte, kā arī iespējas efektīvi izmantot teritoriālā kapitāla priekšrocības.

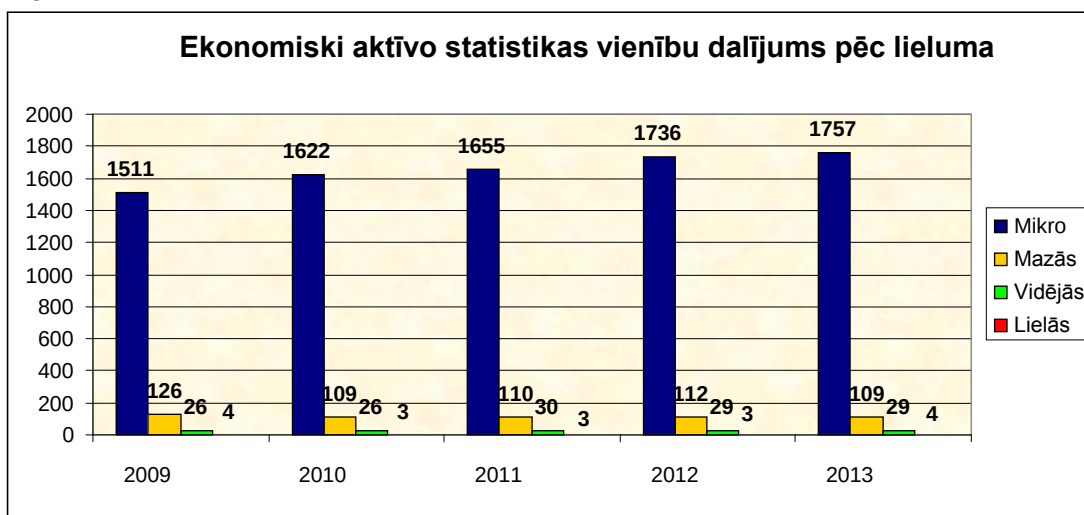
Uzņēmējdarbību ietekmē arī pašvaldības sniegtais atbalsts uzņēmējdarbībai - nekustamā īpašuma nodokļu atlaides, uzņēmējdarbībai nepieciešamās infrastruktūras izbūve, mārketinga atbalsts, uzņēmēju konsultatīvās padomes darbības nodrošināšana u.c. Būtiska loma ir arī Valmieras Biznesa un inovāciju inkubatoram un Vidzemes Augstskolai, kas sevī ietver zināšanu, pētniecības un inovāciju potenciālu, kā arī uzņēmumu sadarbībai ar Valmieras tehnikumu, īstenojot duālās apmācības programmas. Uzņēmējdarbības attīstību ietekmē arī efektīvs sadarbības tīklojums reģionālā, nacionālā un starptautiskā mērogā – sadarbība ar Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameru, Latvijas Investīciju un attīstības aģentūru, kā arī citām valsts, pašvaldību institūcijām un privātajiem investoriem.

24.attēls. Ekonomiski aktīvo statistisko vienību skaita sadalījums pēc komercdarbības formas Valmieras pilsētā
Avots: LR CSP datu bāzes: www.csp.gov.lv

Kopumā ekonomiski aktīvo statistikas vienību skaits Valmieras pilsētā ar katru gadu palielinās (2009.gadā – 1822; 2010.gadā – 1917; 2011.gadā – 1969; 2012.gadā – 2049, 2013.gadā – 2054, bet 2014.gadā - 2208). Komerccdarbības sektoru pilsētā raksturo plašs ekonomisko vienību spektrs (t.sk., pašnodarbinātie, individuālie komersanti, mazie un vidējie uzņēmumi, kā arī lieli starptautiskie uzņēmumi, kuros darbavietu skaits mērāms vairākos simtos. Lielākais Valmieras uzņēmums ir AS „Valmieras stikla šķiedra”, kas sniedz darbavietas vairāk nekā 1100 darbiniekiem (www.vss.lv).

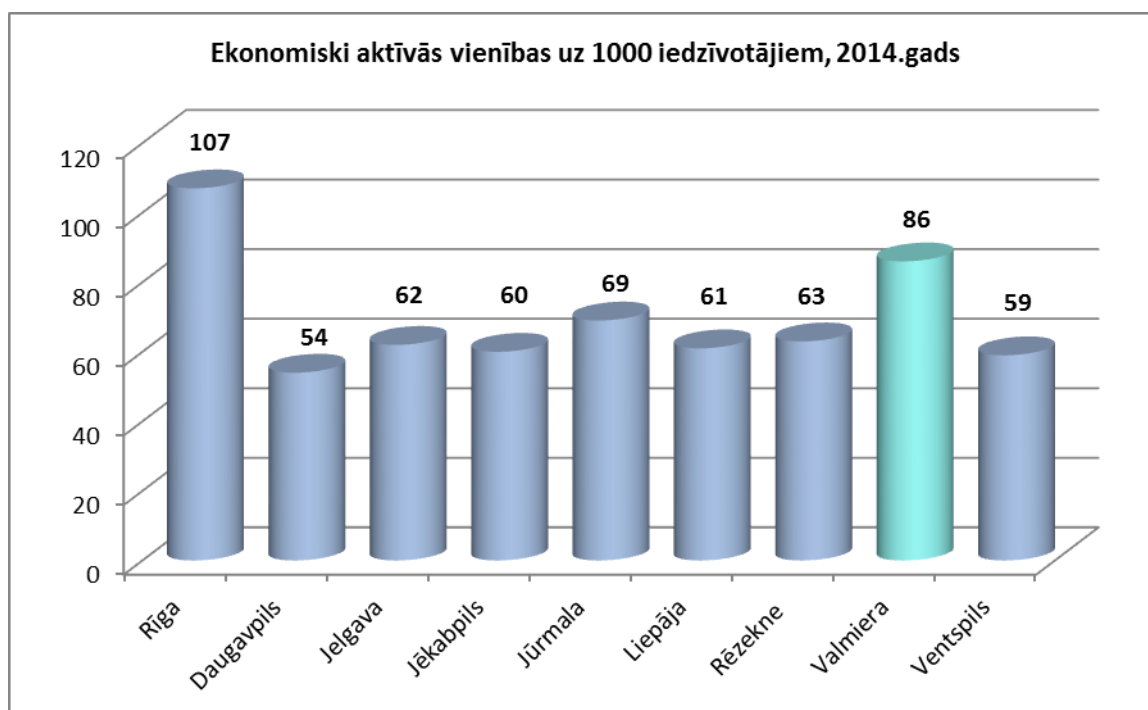
Lielākā daļa no Valmieras pilsētas ekonomiski aktīvo statistikas vienību skaita ir komercsabiedrības un pašnodarbinātās personas. Kopumā laika posmā no 2009. līdz 2014.gadam komercsabiedrību skaits palielinājies no 761 līdz 1018, pašnodarbināto skaits no 749 līdz 891. Palielinājies arī fondu, nodibinājumu un biedrību skaits (2009.gadā – 143, bet 2014.gadā - 174). Pēdējos gados vērojams samazinājums individuālo komersantu skaitā (no 145 komersantiem 2010.gadā līdz 102 individuālajiem komersantiem 2014.gadā). Pavisam neliels samazinājums pēdējos gados vērojams zemnieku un zvejnieku saimniecību skaitā, kas 2014.gadā bija 17 (samazinājums par 6, Avots: www.csb.gov.lv, *Ekonomiski aktīvās statistikas vienības statistiskajos reģionos, LR pilsētās un novados*). Pašvaldības iestāžu skaits pēdējos piecos gados palicis nemainīgs.

25.attēls. Ekonomiski aktīvo statistikas vienību dalījums pēc lieluma
Avots: LR Centrālā statistikas pārvalde, www.csp.gov.lv

Pilsētā lielākā daļa no ekonomiski aktīvajām tirgus vienībām ir mikro uzņēmumi, kuru skaits kopš 2009.gada ar katru gadu palielinās (2013.gadā tie bija 1757 uzņēmumi). Nedaudz palielinājies arī mazo uzņēmumu skaits (no 109 uzņēmumiem 2010.gadā līdz 109 uzņēmumiem 2013.gadā), tomēr salīdzinoši tas ir mazāk kā 2009.gadā. Pavisam nelielas izmaiņas bijušas vidējo uzņēmumu skaitā (2009.gadā – 26; 2010.gadā – 26; 2011.gadā – 30; 2012.gadā un 2013.gadā tie bija 29 uzņēmumi). Lielo uzņēmumu skaits pēdējos gados bijis stabils – trīs uzņēmumi (AS „Valmieras stikla šķiedra”, AS „Valmieras piens”, Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība „VAKS”).

Viens no uzņēmējdarbības attīstības būtiskiem rādītājiem ir to ekonomiskā aktivitāte, ko var novērtēt pēc komersantu skaita uz 1000 iedzīvotājiem. Kopš 2009.gada šis rādītājs ir katru gadu arvien palielinājies (skat. attēlu) un kopumā ir viens no augstākajiem Latvijā. Pēc provizoriskajiem datiem 2014.gadā Valmieras pilsētā bija 86 ekonomiski aktīvās statistikas vienības uz 1000 iedzīvotājiem. 2013.gadā no jauna reģistrēti 147 jauni uzņēmumi.

26.attēls. Ekonomiski aktīvās vienības uz 1000 iedzīvotājiem, 2014.gads

Avots: LR Centrālā statistikas pārvalde, www.csp.gov.lv

Nenoliedzami uzņēmumu skaita pieauguma ziņā liela ietekme ir Valmieras Biznesa un inovāciju inkubatora (VBII) darbībai un veiktajām aktivitātēm. Tādēļ svarīgi iesāktu turpināt, lai arī nākamajos gados tendence turpinātos un atbalstīt Valmieras biznesa un inovāciju inkubatora darbību.

Valmieras Biznesa un inovāciju inkubators izveidots 2007.gadā. Līdz 2009.gadam tas tika finansēts no Valmieras pilsētas pašvaldības un valsts budžeta līdzekļiem. Šajā laika periodā tika inkubēti 20 uzņēmumi. VBII darbība novērtēta kā būtisks atbalsts jaundibinātiem uzņēmumiem un vietējo ekonomiku veicinošs instruments, tādēļ 2009.gada 4.augustā VBII parakstīja līgumu ar Latvijas Investīciju un attīstības aģentūru uz pieciem gadiem par biznesa inkubācijas pakalpojumu sniegšanu Ziemeļvidzemē. Šajā periodā VBII inkubēti 109 uzņēmumi. VBII prioritāri atbalsta IT, radošo industriju un tūrisma nozares uzņēmumus, taču tajā plaši pārstāvēti arī citu nozaru uzņēmumi. Inkubācijas laikā jauniem uzņēmumiem tiek sniegts ne tikai finansiālais atbalsts, bet arī nodrošinātas

biznesa konsultācijas, pieeja plašam kontaktu tīklam, piesaistītas ārējās investīcijas uzņēmumu attīstībai, kas nes pienesumu kopējai Valmieras pilsētas un Vidzemes reģiona ekonomiskai attīstībai, t.sk., jaunu darbavietu izveidei.

VBII nākotnē plāno kļūt par vadošo biznesa inkubācijas pakalpojumu sniedzēju visā Vidzemes reģionā, ar vadošo struktūru Valmierā. VBII mērķis ir paplašināt esošo pakalpojumu klāstu ar pirmsinkubācijas pakalpojumiem, konsultācijām uzņēmējdarbības jautājumos, pieeju mentoru un investoru tīkliem, un apmācībām, kas paredzētas ne tikai biznesa inkubatorā esošajiem komersantiem, bet arī citiem biznesa uzsācējiem un pieredzējušiem uzņēmējiem, kas neatbilst biznesa inkubatora prasībām, tādā veidā palielināt informācijas pieejamību un paplašināt Valmieras un Vidzemes reģiona uzņēmēju konkurētspēju.

Valmierā atbalstu uzņēmējiem sniedz arī Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras (LTRK) Vidzemes nodaļa. LTRK Vidzemes nodaļā ir brīvprātīgi ir apvienojušies visu Vidzemes reģiona tautsaimniecības nozaru mikro, mazie, vidējie un lielie uzņēmumi. Starp kameras biedriem ir tādi starptautiski atpazīstami uzņēmumi kā AS „Valmieras stikla šķiedra”, SIA „VALPRO” u.c. LTRK Vidzemes nodaļa pārstāv uzņēmēju intereses valsts un pašvaldību institūcijās, kā arī sniedz pakalpojumus uzņēmējiem, veic apmācības, nodrošina konsultācijas, veicina uzņēmumu ražojumu eksportu. LTRK Vidzemes nodaļa organizē Valmieras uzņēmēju dalību dažādos biznesa forumos.

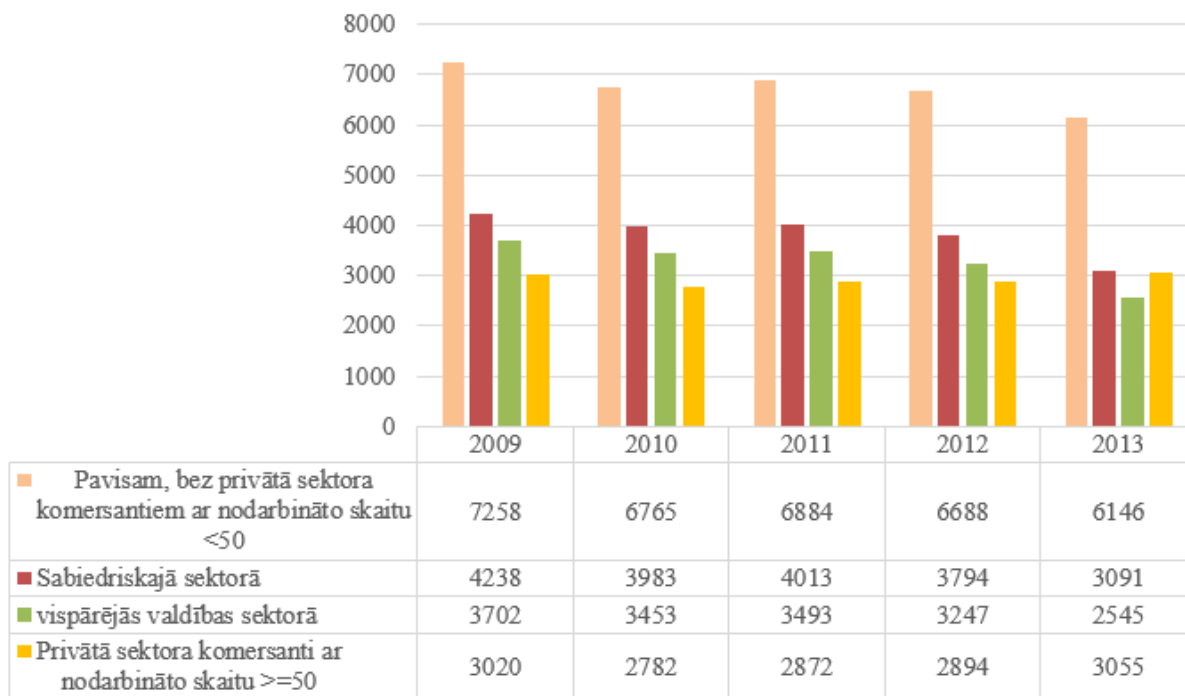
4.1. Lielākie uzņēmumi

Lielākais apgrozījums starp pilsētas uzņēmumiem 2014.gadā bijis akciju sabiedrībai „Valmieras stikla šķiedra” – 91,70 milj. euro, Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvai sabiedrībai “VAKS” – 45,12 milj. euro, kā arī akciju sabiedrībai “Valmieras piens” – 41,68 milj. euro un SIA “VALPRO” – 11,72 milj. euro.

	Uzņēmums	Apgrozījums 2014 (euro)*	Darbības joma
1.	Akciju sabiedrība „Valmieras stikla šķiedra”	91,70 milj.	Tekstils un ķīmiskā industrija
2.	Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība „VAKS”	45,12 milj.	Lauksaimniecība
3.	Akciju sabiedrība „Valmieras piens”	41,68 milj.	Pārtikas ražošana
4.	SIA “VALPRO”	11,72 milj.	Metālapstrāde
5.	Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība “Māršava”	11,60 milj.	Lauksaimniecība
6.	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Vidzemes slimnīca”	11,40 milj.	Veselības aprūpe
7.	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Lars Limited”	10,10 milj.	Mazumtirdzniecība
8.	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Culimeta Baltics”	8 milj.	Tekstils un ķīmiskā industrija
9.	Akciju sabiedrība “Valmieras Enerģija”	6,7 milj.	Enerģētika
10.	SIA “Gemini IT”	6,09 milj.	Mežizstrāde

2.tabula. Lielākie Valmieras uzņēmumi. Avots: Lursoft

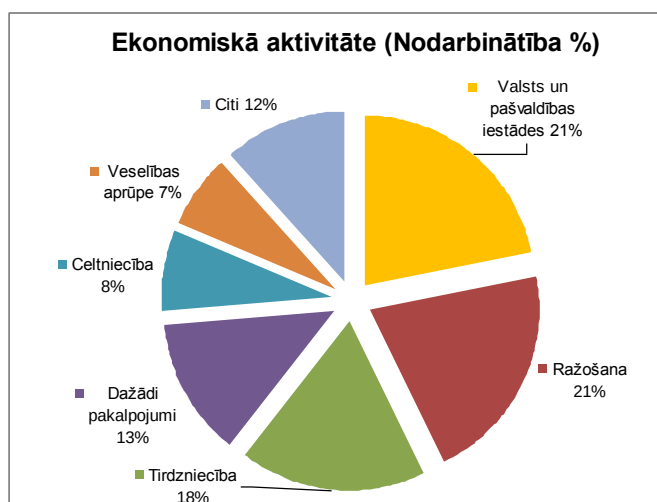
Valmieras pilsētā atrodas arī citi lieli ražošanas uzņēmumi: ķīmiskās rūpniecības un tekstila rūpniecības uzņēmumi – „Valmiera – Andren” Ltd., SIA „Culimeta Baltics”, metālapstrādes uzņēmumi – „Valtranks” Ltd.; mēbeļu ražošanas uzņēmuma – SIA „Daiļrade koks” meitasuzņēmums Sabiedrība ar ierobežotu atbildību „VALMIERAS MĒBELES”. Būvniecības uzņēmums SIA „Vidzemes Energoceļnieks”, mazumtirdzniecības uzņēmums SIA „Lars Limited”, AS „Valmieras Enerģija” un citi.

27.attēls. Aizņemto darbavietu skaits Valmieras pilsētā. Avots: LR Nodarbinātības valsts dienests

Pēdējos gados kopējais darbavietu skaits Valmierā ir samazinājies (no 18 218 darbavietām 2009.gadā līdz 14 837 darbavietām 2013.gadā). Izņēmums bija 2011.gads, kad vērojams kopējo darbavietu skaita palielinājums (+279 darbavietas, salīdzinot ar 2010.gadu). Aplūkojot datus pa komercdarbības jomām, redzams, ka lielāko darbavietu skaitu pilsētā nodrošina privātā sektora komersanti ar nodarbināto skaitu mazāku par 50 darbavietām, kurās nodarbināti vairāk nekā 6000 cilvēku. 2014.gada martā Valmierā bija 15115 iedzīvotāji darbspējīgā vecumā un 10 600 ekonomiski aktīvie iedzīvotāji (LM „Nodarbinātības valsts aģentūra”, Vidzemes filiāle 25.03.2014).

Aplūkojot datus (skat. 27.att.), redzams, ka vislielākā iedzīvotāju ekonomiskā aktivitāte ir valsts un pašvaldību iestādēs, kā arī ražošanas jomā. Salīdzinoši liels iedzīvotāju skaits ir nodarbināts arī tirdzniecības (18%) un dažādu pakalpojumu (13%) jomās.

28.attēls. Valmieras iedzīvotāju ekonomiskā aktivitāte

Tā kā aptuveni piektā daļa pilsētas uzņēmumu nodarbojas ar tirdzniecību, tas var radīt zināmu ekonomisko nestabilitāti, jo līdz ar iedzīvotāju pirktspējas kritumu samazināsies uzņēmumu apgrozījums un to skaits, kas tiešā veidā ietekmēs pilsētas iedzīvotāju labklājību (skat. 2.tabulu).

	2009	%	2010	%	2011	%	2012	%
(A) Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	105	6,3	114	6,6	123	6,9	121	6,8
(B) Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	1	0,1	1	0,1	2	0,1	2	0,1
(C) Apstrādes rūpniecība	77	4,7	80	4,6	86	4,8	84	4,8
(D) Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana	4	0,2	6	0,3	5	0,3	5	0,3
(E) Ūdens apgāde; notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošana un sanācija	4	0,2	5	0,3	3	0,2	3	0,2
(F) Būvniecība	128	7,7	147	8,5	152	8,5	158	8,9
(G) Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu un motociklu remonts	332	20,1	333	19,2	343	19,3	341	19,3
(H) Transports un uzglabāšana	51	3,1	46	2,7	54	3,0	61	3,5
(I) Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	35	2,1	38	2,2	38	2,1	38	2,2
(J) Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	34	2,1	40	2,3	55	3,1	57	3,2
(K) Finanšu un apdrošināšanas darbības	32	1,9	28	1,6	30	1,7	32	1,8
(L) Operācijas ar nekustamo īpašumu	152	9,2	145	8,4	143	8,0	133	7,5
(M) Profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi	151	9,1	166	9,6	167	9,4	187	10,6
(N) Administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība	37	2,2	43	2,5	43	2,4	37	2,1
(P) Izglītība	17	1,0	32	1,8	35	2,0	40	2,3
(Q) Veselība un sociālā aprūpe	92	5,6	95	5,5	101	5,7	100	5,7
(R) Māksla, izklaide un atpūta	26	1,6	28	1,6	32	1,8	35	2,0
(S) Citi pakalpojumi	376	22,7	384	22,2	366	20,6	333	18,8

3.tabula. Ekonomiski aktīvo statistisko vienību sadalījums pa galvenajiem darbības veidiem (NACE 2.red.) Valmieras pilsētā. Avots: LR CSP datu bāzes: www.csp.gov.lv

Nenoliedzami galvenais Valmieras pilsētas uzdevums nākamajiem pieciem gadiem ir turpināt attīstīt ražošanu, uzņēmējdarbības infrastruktūru un sekmēt inovācijas dažādās jomās, tādējādi radot arī jaunas darbavietas pilsētā un piesaistot nacionālās nozīmes attīstības centram lielāku skaitu iedzīvotāju. Pilsētā nepieciešama industriālo zonu tālāka attīstība un esošo industriālo teritoriju potenciāla maksimāla izmantošana, nodrošinot teritorijās visas nepieciešamās inženierkomunikācijas un sagatavojot vietu uzņēmējdarbībai. Nozīmīgākās rūpniecisko objektu apbūves teritorijas ar nepieciešamo inženiertehnisko infrastruktūras nodrošinājumu koncentrēti izvietotas Valmieras dienvidu un dienvidaustrumu daļā – teritorijā pie Cempu ielas, Mūrmuižas ielas un Abula ielas, līdzās dzelzceļam un autoceļam P18 Valmiera – Smiltene, kas savienojas ar valsts galveno autoceļu A3.

Tādēļ liela vērtība jāvērs uz industriālās zonas sakārtošanu pilsētā, lai tā attīstītos un tai piesaistītu ārvalstu un vietējos investorus.

Tieši atbilstoša infrastruktūra, atbilstošas jaudas un kvalitātes inženierkomunikācijas, piemērotas ražošanas telpas un pieejams darbaspēks ir viens no priekšnoteikumiem, lai pilsētā ieplūstu jaunas investīcijas un attīstītos uzņēmējdarbība. Sekmīgai uzņēmējdarbībai nepieciešama vairāku ielu pārbūve un izbūve industriālajā zonā (piemēram, Cempu un Paula Valdena iela, Kauguru, Eksporta, Dzelzceļa un Rūpniecības ielas, Mūrmuižas ielas savienojuma izbūve ar pilsētas apvedceļu u.c.).

Šobrīd Valmieras pilsētas pašvaldībai īpašumā ir vairākas industriālās teritorijas (~0,1-3 ha, lielākā ~8 ha) platībā, kas ir nepietiekoši plašas lielu ražošanas uzņēmumu izvietojumam un apjomīgu investīciju piesaistei. Tā iemesla dēļ Valmieras pilsētas pašvaldība sadarbībā ar Beverīnas novadu paplašināja pilsētas administratīvo robežu, pilsētai pievienojot septiņas Beverīnas novada zemes vienības ar kopējo platību 117,4 ha. Jauniegtajā teritorijā paredzēta Valmieras industriālā parka izveide. Publiskajā apspriešanā Valmierā to atbalstīja 98% dalībnieku savukārt Beverīnas novadā – 64% dalībnieku, kas ļāva pašvaldībai pieņemt lēmumu par piekrišanu grozīt administratīvo teritoriju robežu starp Beverīnas novada pašvaldību un Valmieras pilsētas pašvaldību. Šobrīd vēl notiek process par zemes vienību nodošanu Valmieras pilsētas pašvaldības īpašumā (Zemkopības ministrija gatavo likumprojektu). Valmieras industriālā parka izveide Valmierā ļaus integrēt industriālā un biznesa parka elementus, attīstot specializētus un konkurētspējīgus pakalpojumus, ne tikai Latvijas, bet arī ārvalstu tirgiem. Tas ļaus sekmīgi izmantot teritoriālo kapitālu. Vienlaikus industriālo zonu izveidei un attīstībai reģionos nepieciešams gan valsts, gan Eiropas Savienības atbalsts, bet ekonomiskais izrāviens būs iespējams tikai tad, ja tiks stiprināta inovāciju sistēma, nodrošinot efektīvu mijiedarbību starp uzņēmējdarbību, zinātni, izglītību un finanšu, kā arī likumdošanas sistēmām. Šeit nozīmīga loma būs arī uzņēmēju, pašvaldības, Valmieras Biznesa un inovāciju inkubatora, Vidzemes Augstskolas, Valmieras tehnikuma un citu iestāžu sadarbībai.

Valmierā nepieciešams īstenot vairākus degradēto teritoriju revitalizācijas projektus, lai efektīvi izmantotu pilsētās īpašumā esošās teritorijas uzņēmējdarbībai (Uzņēmējdarbības attīstību veicinošas satiksmes un inženierkomunikāciju infrastruktūras izbūve un pārbūve pilsētas D un DA industriālās teritorijas attīstībai (Kauguru, Eksporta, Dzelzceļa un Rūpniecības ielas); Mūrmuižas ielas savienojums ar pilsētas apkārtceļu un teritorijas pilsētas DA revitalizācija – Valmieras industriālā parka izveide).

Lai Valmiera turpmāk sekmīgi attīstītos kā Vidzemes uzņēmējdarbības centrs ir jāizveido arī efektīva uzņēmējdarbības atbalsta sistēma pilsētā, kas ietvertu gan informāciju par uzņēmējdarbības attīstības iespējām, gan pašvaldības, valsts un ES fondu sniegto atbalstu, kā arī pieejamo mārketinga atbalstu. Tāpat ir nepieciešams izstrādāt un īstenot vienotu pilsētas mārketinga stratēģiju, lai veicinātu vietas pievilcību un investīciju piesaisti. Paralēli ražošanas un cita veida uzņēmējdarbības attīstībai pilsētā ir jārisina arī dzīvojamā fonda paplašināšanas jautājums. Jāturpina aktīvi līdzdarboties valsts politikas veidošanā jautājumos, kas ietekmē uzņēmējdarbību, valsts un ES fondu atbalsta piesaisti infrastruktūras objektu izbūvei un citām attīstības iespējām. Jāstiprina arī Valmieras kā pakalpojumu un tirdzniecības centra nozīme.

4.2. Tūrisms un brīvais laiks

Kā liecina LR Ekonomikas ministrijas prognozes līdz 2020.un 2030.gadam, sagaidāms, ka turpināsies orientācija uz pakalpojumiem un zināšanām vērstu ekonomiku un tādas pakalpojumu

nozares kā tūrisms, veselības aprūpe un informācijas tehnoloģijas (IT) nodrošinās lielāko darbavietu pieaugumu ES. Būtiski palielināsies pieprasījums pēc individuālo pakalpojumu sniedzējiem un amatniekiem (*Informatīvais ziņojums par darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognozēm; LR EM, 2014*). Tūrisma jomas prioritāte Valmierā argumentējama ar vairākām atsaucēm uz rīcībpolitikas dokumentiem.

Politikā definētās vērtības

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam paredz, ka tās izvirzīto mērķu sekmīga sasniegšana saistīta ar noteiktām strukturālām izmaiņām tautsaimniecības resursu izvietojumā par labu preču un pakalpojumu ar augstāku pievienoto vērtību ražošanai, uz eksportu vērstām nozarēm, lielākiem ieguldījumiem jaunās tehnoloģijās, inovācijā un informācijas un komunikācijas tehnoloģijās, uzlabojumiem izglītībā un zinātnes atbalstam (*Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam; LR Saeima, 2010*).

Latvijā tūrisma attīstības politikas mērķis ir noteikta ilgtspējīga Latvijas tūrisma attīstība, veicinot tūrisma pakalpojumu konkurētspējas palielināšanos ārvalstu tirgos. Sasniedzamie politikas rezultāti – ārvalstu vairākdienu ceļotāju skaita pieaugums; vidējās noslodzes palielināšanās tūristu mītnēs; viena ārvalstu vairākdienu ceļotāja vidējo izdevumu diennaktī pieaugums; ārvalstu vairākdienu ceļotāju kopējo izdevumu gadā pieaugums (*Ziņojums par Latvijas tautsaimniecības attīstību (jūnijs); LR EM, 2015*).

Galvenie rīcības virzieni Latvijas tūrisma attīstības politikā paredz veicināt Latvijas tūrisma piedāvājuma atpazīstamību mērķa tirgos, īpaši izmantojot mūsdienīgus saziņas līdzekļus; tūrisma produktu un to kvalitātes uzlabošanu, atbalstot jaunu, inovatīvu tūrisma produktu ar augstāku pievienoto vērtību izstrādi, t.sk. attīstot infrastruktūru tūrisma izaugsmei; veicinot reģionālo tūrisma puduru veidošanos (*Ziņojums par Latvijas tautsaimniecības attīstību (jūnijs); LR EM, 2015*).

Kopumā tūrisma produktu attīstībai ir jābalstās uz septiņām pamatvērtībām – kvalitāti, ilgtspēju (t.sk. videi draudzīgu tehnoloģiju un pieeju ieviešanu), individualizāciju, augstu pievienoto vērtību, sadarbību, tūristu iesaiste/pieredzes gūšanu, sadarbību un konkurētspējas nodrošināšanu (*Latvijas tūrisma attīstības pamatnostādnes 2014-2020; LR EM, 2014*).

Valmieras un apkārtējo novadu tūrisma attīstības stratēģijā 2012.-2018.gadam izvirzīts ilgtermiņa mērķis, kas izteikts sagaidāmo rezultātu vīzijā – Valmiera un apkārtējie novadi ir pieprasīts tūrisma galamērķis ar nostiprinājušos zīmolu, kvalitatīvu tūrisma piedāvājumu, nodrošinot pieaugošu ceļotāju uzturēšanās ilgumu un augstu apmierinātību ar pakalpojumu kvalitāti, saglabātu galamērķa dabas, kultūras un ainavisko vērtību ar Gauju kā centrālo piesaistes vērtību. Tādējādi plānots aizņemt 5% Latvijas tūrisma tirgus daļas. Kopumā tūrisma attīstībai ir jāvirzās uz galamērķa pārvaldības uzlabošanu, tirgvedības politikas izstrādi un īstenošanu, nodrošinātu pakalpojumu un infrastruktūras kvalitāti un konkurētspējīgu piedāvājumu, mārketinga aktivitātēm vietējā un eksporta tirgos (*Valmieras un apkārtējo novadu tūrisma attīstības stratēģija 2012-2018; VPP, 2012*).

Tūrisma pārvaldība un tūrisma pakalpojumu kvalitātes nodrošināšana

Valmierā ar tūrisma jomas jautājumiem līdz 2015.gada 31.augustam nodarbojās Valmieras pilsētas pašvaldības Sabiedrisko attiecību un tūrisma nodaļas struktūrā ietilpstošais Valmieras Tūrisma informācijas centrs (Valmieras TIC). No 2015.gada 1.septembra Valmieras TIC ir Valmieras pilsētas pašvaldības (VPP) iestādes „Kultūras, sporta un tūrisma pārvalde” struktūrvienība. Valmieras

TIC veic funkcijas, ko paredz Latvijas Valsts standarts Tūrisma informācijas sniedzējiem LVS 200-7:2002 un Kvalitātes sistēmas sertifikāta *Q-Latvia* uzturēšanas prasības.

Valmieras Tūrisma informācijas centrs kvalitātes zīmi – sertifikātu “Q–Latvia” saņēma 2012.gada jūnijā. Q-Latvia” ir kvalitātes sistēma, kas izveidota ar mērķi celt viesmītības kultūru un tūrisma pakalpojumu kvalitāti Latvijā, nodrošinot klienta vajadzībām atbilstošus pakalpojumus, tādējādi veicinot arī tūrisma pakalpojumu sniedzēju konkurētspēju un reputāciju. Savukārt VPP 2015.gadā ir piešķirts kvalitātes vadības sertifikāts ISO 9001:2015. Tas attiecas arī uz Valmieras TIC pakalpojumiem – tūrisma informācijas nodrošināšanu, gidu pakalpojumu nodrošināšanu un Valmieras un apkārtnējo novadu kā vienotā galamērķa vortāla visit.valmiera.lv uzturēšanu.

Tūrisma veicināšanas darbs norit arī saskaņā ar Valmieras pilsētas un apkārtnējo novadu tūrisma veicināšanas konsultatīvās padomes (VANTKP) viedokli. Padomē darbojas tūrisma speciālisti, praktiķi un akadēmiskais personāls, pārstāvēt privāto, valsts un nevalstisko sektoru. Valmierā tiek strādāts pie tūrisma vides pilnveides, lai pēc iespējas plašāk izmantotu sadarbību kā attīstību veicinošu pieeju. Sadarbība tūrisma jomā notiek gan ar vietējiem, gan starptautiskajiem partneriem.

Sadarbība un dalība projektos

Sekmīgi tiek īstenota sadarbība ar Tūrisma attīstības valsts aģentūru (TAVA) un Gaujas nacionālā parka (GNP) tūrisma klasteri, kurā viens no sadarbības rezultātiem ir ikgadēja dalība starptautiskajās tūrisma izstādēs. 2015.gadā Valmiera un tās apkārtnējie novadi tika pārstāvēti 11 šādos pasākumos Baltijas valstīs, Somijā, Vācijā, Nīderlandē u.c. 2016.gadā plānots piedalīties 9 izstādēs prioritārajos mērķtirgos.

Valmieras pilsēta ir GNP tūrisma klastera biedrs, tādēļ iesaistījusies tūrisma klastera darbā un veicina GNP kā tūrisma galamērķa attīstību un atpazīstamību ar zīmolu „EnterGauja” (izveidots 2013.gadā). Dalības mērķis – tūrisma attīstīšana pēc ilgtspējas principiem, konkurētspējas un atpazīstamības veicināšana starptautiskajā tūrisma tirgū. Darbības laikā Valmieras un apkārtnējo novadu piedāvājums iekļauts klastera jaunizveidotajā mājas lapā www.entergauja.com, 2014.gadā īstenota profesionālas kvalitātes foto un video materiāla ieguve, izstrādāti un izdoti 32 „Dabas maršruti GNP” (latviešu un angļu valodā), ceļvedis ģimenēm ar bērniem “Susuriņa piedzīvojumi Gaujas nacionālajā parkā” (latviešu, angļu, igauņu un krievu valodā), karte un ceļvedis “Gaujas Nacionālais parks” (latviešu, angļu, lietuviešu, igauņu, krievu, vācu, somu un franču valodās). Izstrādē ir “Gardēžu ceļvedis” (latviešu un angļu valodā), ko ierosināja iesaistīšanās Eiropas gastronomijas reģionu (ERG) tīklā, iegūstot “Rīgas – Gaujas gastronomijas reģiona” kā ERG tīkla dalībnieka statusu ar tiesībām lietot ERG zīmolu un 2017.gadā sevi prezentēt kā Eiropas gastronomijas reģiona daļu. Šajā sadarbībā vienojās Rīgas (LIVE Riga), Valmieras, Siguldas, Cēsu pašvaldības un GNP tūrisma klasteris.

Valmieras pilsētas pašvaldības sadarbība tūrisma jomā notiek arī citu starptautisku projektu īstenošanas veidā. 2015.gadā tika pabeigts darbs projektā „Attālo teritoriju attīstība, izmantojot vietējos resursus pārrobežu *Via Hanseatica* tūrisma maršrutu izstrādē”, lai izveidotu *Via Hanseatica* maršrutu, kas savieno trīs valstis – Latviju, Igauniju un Krieviju – un vairākas pilsētas. Projekta ietvaros Valmieras pilsētā tika uzstādītas tūrisma norāžu zīmes gājējiem, veikta Bastiona kāpņu pārbūve, kā arī izveidoti divi lielformāta informatīvie stendi un kopā ar partneriem sagatavoti informatīvie materiāli par tūrisma piedāvājumu vēsturiskajā Hanzas ceļā. Valmieras pilsētas pašvaldība kopā ar partneriem īstenoja aktivitātes arī Eiropas Reģionālā attīstības fonda (ERAF)

līdzfinansētās programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas” apakšaktivitātē „Ārējo tirgu apgūšana – ārējais mārketingš”.

2015.gadā ir apstiprināts projekts „Hanzas vērtības ilgtspējīgai sadarbībai”, kurā VPP ir viens no partneriem. Šis projekts tiks līdzfinansēts no Centrālā Baltijas jūras reģiona pārrobežu sadarbības programmas 2014.-2020.gadam. Plānotais projekta ilgums ir 39 mēneši – no 01.10.2015 līdz 31.12.2018. Projekta galvenā vadlīnija un mērķis ir kultūras mantojuma saglabāšana bijušās Hanzas savienības pilsētās – senās Hanzas vērtības ir ne tikai viduslaiku vēstures sastāvdaļa, bet arī mūsdienās pastāvoša un ilgtspējīga mantojuma daļa un vērtība. Balstoties uz pārrobežu sadarbību, tiks radīti jauni kompleksi piedāvājumi tūrismā, palielināta ceļotāju plūsma, sekmēta tūrisma sezonas pagarināšana, uzlabota vietējā ekonomika un veidotas jaunas darba vietas. Valmierā kā senās Hanzas pilsētā, plānots atjaunot seno Hanzas laika tirgus vietu un izveidot to kā tūristu piesaisti, kas apmeklētājus iepazīstinās ar Hanzas laika kultūrvēsturiskajām vērtībām un veidos izpratni par tām – Hanzas laika tirgus namiņu iegāde, naudas kaltuves izveide, Hanzas laika tērpu un instrumentu iegāde Valmieras muzeja ekspozīcijām, Hanzas laika gastronomijas piedāvājums u.c.

Neskatoties uz veiksmīgām iestrādēm, līdzšinējā darba pieredzē secināts, ka nepieciešams veidot efektīvāku sadarbību ar Vidzemes plānošanas reģionu (VPR), Vidzemes tūrisma asociāciju (VTA) un citām pašvaldībām, izstrādājot kopīgus vai kompleksus piedāvājumus tūrismā. Savukārt ārvalstu sadarbības īstenošanā vienam no stratēģiskajiem partneriem kopīgu piedāvājumu veidošanā vajadzētu būt Dienvidigaunijai, tādējādi vecinot tūrisma plūsmu no kaimiņvalsts. To pamato Igaunijas viesu būtisks īpatsvara pārsvars starp ārvalstu ceļotājiem Valmieras TIC statistikā. Tāpat jāīsteno daudz aktīvāka darbība vēsturiskās Hanzas savienības pilsētu tīklojumā gan Latvijas Hanzas pilsētu vidū, gan starptautiskajā līmenī.

Vieta kā konkurētspējīgā priekšrocība

Valmiera ģeogrāfiski atrodas Vidzemes Z daļā 107 km attālumā no valsts galvaspilsētas Rīgas un 50 km attālumā no Igaunijas robežas. Z un ZA Valmiera robežojas ar Burtņieku novadu, R ar Kocēnu novadu un D un A ar Beverīnas novadu (*Valmieras pilsētas Teritorijas plānojums 2006-2018; VPP, 2006*). Valmiera tiek uzskatīta par GNP ziemeļu vārtiem, kaut gan pilsēta neatrodas parka teritorijā, bet ļoti tuvu tā ZA robežai. Gauja, tāpat kā GNP teritorijā, tā arī Valmierā ir centrālais dabas elements. Tūrisma attīstībā un pozicionēšanā šī ģeogrāfiskā iezīme ir uzskatāma par konkurētspējīgo priekšrocību. Pilsētā Gaujas krastos ir dabas objekti, kas ir spēcīgas ceļotāju piesaistes – Gaujas Stāvie krasti, Kazu krāces. Šo objektu tuvumā attīstīti tūrisma objekti, produkti – Gaujas Stāvo krastu Sajūtu parks, Gaujas tramvajs, Valmieras muzejs. Tūrisma piedāvājuma vērtību būtiski papildina Valmieras Sv. Sīmaņa baznīca un Livonijas ordeņa pilsdrupas, senā Valmieras vēsture – pilsētas dramatisks dzīvesstāsts.

Valmiera ir arī lielākā pilsēta Vidzemē – Republikas nozīmes pilsēta un nacionālas nozīmes attīstības centrs, kura attīstības ietekmes areālu veido teritorija, kas ir vairāk nekā 181 reizi lielāka par Valmieras pilsētas teritoriju. Valmieras ietekmes areālā ietilpst 6 novadi un 2 novadu 3 pagasti¹ (*Attīstības centru ietekmes areālu noteikšana un analīze; VRAA, 2013*). Tā kā attīstības centru būtiska un nepieciešama funkcija ir apkārtējo teritoriju attīstības veicināšana, tūrisma veicināšana notiek kopējā sadarbībā ar novadiem, kuriem ir tieša administratīvās teritorijas robeža ar Valmieru – Kocēnu, Burtņieku un Beverīnas, kopā veidojot vienotu tūrisma galamērķi. Jāpiezīmē, ka vienota

¹ Kocēnu, Beverīnas, Strenču, Rūjienas, Naukšēnu, Mazsalacas novadi, Kārķu pagasts Valkas novadā, Braslavas un Alojās pagasti Alojās novadā (*Attīstības centru ietekmes areālu noteikšana un analīze; VRAA, 2013*).

tūrisma galamērķa veidošana attiecas arī uz sadarbību ar GNP tūrisma klasteri. Taču ne Burtnieku novads, ne Beverīnas novads nav GNP tūrisma klastera biedri. Līdz ar to ir situācija, ka VPP iesaistījusies divu, ģeogrāfiski ļoti tuvu (Kocēnu novadā pārklājošos) tūrisma galamērķu attīstīšanā.

Tūrisma pakalpojumu pieprasījums

Tūrisma pakalpojumu pieprasījums ir tūrisma produktu un pakalpojumu apjoms, ko vēlas un ir spējīgi nopirkt tā patērētāji. Taču pakāpeniska ekonomisko aktivitāšu palielināšanās valstī pozitīvi ietekmē ne tikai patēriņu, bet arī nodarbinātības pieaugumu. Piemēram, 2013.gadā starp nozarēm būtiskākais darbavietu pieaugums bija būvniecībā, sociālajā aprūpē un mākslas, izklaides un atpūtas nozarē (2,2 tūkstoši darbavietu). Šīs nozares ir ļoti cieši saistītas ar tūrismu. Latvijā tūrismā tieši (izmitināšana un sabiedriskā ēdināšana) 2013.gadā bija nodarbināti aptuveni 29 tūkstoši iedzīvotāju, mākslas, izklaides un atpūtas jomā – aptuveni 39,5 tūkstoši iedzīvotāju (*LR CSP, 2014*).

Tūrisma pakalpojumu pieprasījumu Valmierā un apkārtējos novados raksturo tūristu mītnu dati, ko vāc LR Centrālās Statistikas pārvalde (LR CSP) un Valmieras TIC, kā arī tūrisma informācijas patēriņš, ko reģistrē un apkopo Valmieras TIC.

Tūristu mītnes

Pēc LR CSP datiem 2014.gadā Valmierā bija 7 tūristu mītnes, bet Valmieras apkārtējos novados – 15. Šis skaits laikā no 2010. – 2014.gadam nav būtiski mainījies un liecina, ka Valmierā koncentrējas 6,8% no visām Vidzemē esošajām viesnīcām un citām tūristu mītnēm (*LR CSP, 2015*).

Pēc LR CSP datiem, periodā no 2010. līdz 2014.gadam Valmierā par 10% ir samazinājies gultasvietu skaits, par 35% ir palielinājies kopējais apkalpoto viesu skaits, t.sk. par vairāk nekā 86% palielinājies ārvalstu viesu skaits. 2014.gadā 44% no visiem viesnīcās un citās tūristu mītnēs apkalpotajiem viesiem bija ārvalstnieki, bet 56% – vietējie tūristi (*LR CSP, 2015*).

Taču LR CSP neuzskaita dienesta viesnīcas un izīrētus apartamentus, tādēļ Valmieras TIC dati par tūristu mītnēm ir atšķirīgi. Valmieras TIC statistika liecina, ka gandrīz nemainīgi piecu gadu laikā (2010. – 2014.) Valmierā darbojas 14-15 viesnīcas un citas tūristu mītnes, ieskaitot 5 dienesta viesnīcas un 3 apartamentus, ar kopējo gultasvietu skaitu 650 – 755 (Vidzemes Augstskolas dienesta viesnīca studiju gada laikā ceļotājiem gultasvietas neizīrē). Valmierā un apkārtējos novados, kā vienotā tūrisma galamērķī, kopā 2014.gadā bija 53 tūristu mītnes. 2015.gadā Valmieras pilsētas pašvaldība īpašumā ieguva vēl divas dienesta viesnīcas ēkas Ausekļa ielā 25B un 25C, kuras plānots pārbūvēt. Tas ļaus ievērojami paplašināt dienesta viesnīcas piedāvājumu vasaras periodā.

Laikā no 2010.-2014.gadam Vidzemē aptuveni par 72,6% pieauga tūrisma komersantu apkalpoto personu skaits (*LR CSP, 2015*). Par pieauguma tendenci liecina arī Valmieras TIC dati – laikā no 2012. – 2014.gadam par 10% palielinājies tūristu mītnu noslogojums gadā (2012. – 27%; 2014. – 37%), par 1,4 diennaktīm palielinājies tūristu uzturēšanās ilgums teritorijā (2012. – 2,8 d/n; 2014. – 4,2 d/n.), par 51% palielinājies ārvalstu viesu īpatsvars (2012. – 15,3%; 2014. – 32,3%). Joprojām vērojamas sezonālās svārstības – augstākais naktsmītnu noslogojums ir vasaras mēnešos un dienās, kad Valmierā notiek plaši pasākumi. 2014.gadā veiktajā izpētē secināts, ka tūristu mītnēs sniegto pakalpojumu kvalitāti viesi novērtējuši vidēji ar 8,2 ballēm no 10.

Tūristu mītnes un to pieejamība ir nozīmīgs tūristu piesaistes faktors, kas pilsētai jāattīsta nākotnē, ņemot vērā faktu, ka pilsētā aizvien vairāk notiek daudz dažādu pasākumu, bet ir tikai viena četru zvaigžņu ģimenes viesnīca. Savukārt pasākumu spēja ietekmēt tūristu plūsmu ir daudz lielāka

nekā objektiem, kuru darbība savukārt vērtējama kā stabilāka un vienmērīgāka gada garumā. Pasākumu un darījumu tūrisma (MICE) attīstīšana ir viens no instrumentiem, kā Valmiera var pozitīvi ietekmēt tūrisma galamērķa attīstību un mazināt tūrisma sezonālītāti.

Tūrisma informācija

ANO Pasaules Tūrisma organizācijas (ANPTO) dati liecina, ka starptautisko tūristu skaits pasaulē 2014.gadā sasniedzis 1,138 miljardus. Salīdzinājumā ar 2013. gadu ir par 4,7% jeb 51 milj. ceļotāju vairāk. Eiropā šis pieaugums ir 4% (*Ziņojums par Latvijas tautsaimniecības attīstību (jūnijs); LR EM, 2015*).

Valmieras TIC statistiku veido TIC informācijas pieprasījumi, ko ceļotāji var veikt klātienē TIC, pa tālruni vai elektroniski. Laikā no 2012.-2014.² gadam Valmieras TIC apmeklētāju skaits ik gadu (2012.g. – 8179, 2013.g. – 8529; 2014.g. – 8489) ir mēreni pieaugošs. Šajā laika periodā pieaudzis ārvalstu tūristu informācijas pieprasījumu skaits (2012. – 15,2%; 2014. – 23,3% no visiem pieprasījumiem). Tas liecina, ka Valmieras starptautiskā ienākošā tūrisma aktivitāte 2014.gadā bija aptuveni 2 reizes lielāka, nekā Eiropā kopumā. Ārvalstu ceļotāji Latviju un Valmieru „atklāj” – iepazīst arī pilsētas ārpus Rīgas.

2014.gadā ienākošā tūrisma statistika sadalījumā pa valstīm uzrāda, ka Latviju par sava vairākdienu ceļojuma galamērķi visvairāk izvēlējās tūristi no Krievijas (19%), Lietuvas (14%), Igaunijas (10%), Zviedrijas (9%) un Vācijas (9%). Tas saskan ar Latvijas tūrisma mārketinga stratēģijā 2010.- 2015. gadam definētajiem augsti prioritārajiem tirgiem. 2014. gadā ceļotāju bilance saglabājās pozitīva, kas ir noturīga jau no 2010.gada (*Ziņojums par Latvijas tautsaimniecības attīstību (jūnijs); LR EM, 2015*).

Ik gadu Valmieras TIC pēc informācijas vēršas interesenti vairāk nekā no 35 valstīm, taču visvairāk tie ir Igaunijas un Vācijas ceļotāji. Sākot no 2013.gada ir samazinājies Krievijas, Somijas un Lietuvas viesu īpatsvars. Valmieru arvien biežāk apmeklē viesi no eksotiskajām zemēm – Taivāna, Meksika, Brazīlija, Japāna u.c. Aktīvākais informācijas pieprasījums parasti ir laikā no maija līdz oktobrim ar izteiktu pieaugumu jūlijā, augustā, septembrī, un tas liecina, ka tūrisma pakalpojumu patēriņam, līdzīgi kā Latvijā kopumā, saglabājas sezonāls raksturs. Vērojama saistība starp dažādu pasākumu norisi un Valmieras TIC informācijas pieprasījumu un apmeklētāju skaita palielināšanos. Piemēram, maijā to rosina tradicionālais aktīvās tūrisma sezonas atklāšanas pasākums „Laivu maršs Abuls – Gauja”, Vidzemes uzņēmēju dienas un „Muzeju nakts”, jūnijā – vasaras saulgriežu pasākumi, jūlijā/ augustā – Valmieras pilsētas svētki un Valsts Prezidenta balvas izcīņa vieglatlētiskā augustā – dažādi sporta pasākumi un koncerti, septembrī – SportLat Valmieras maratons, bet oktobrī – Simjūda gadatirgus un daudzi citi pasākumi. Jāpiemin, ka deviņu republikas nozīmes pilsētu attīstības kontekstā Valmierai ir viens no augstākajiem rādītājiem kā kultūras un izklaides aktivitāšu vietai – 46% no cilvēkiem, kuri apmeklē Valmieru, to dara kultūras un izklaides aktivitāšu dēļ (*Attīstības centru ietekmes areālu noteikšana un analīze; VRAA, 2013*).

Valmieras un apkārtējo novadu teritorijā ir uzņēmumi – „ceļotāju magnēti”, kuru apmeklētība pēdējo gadu laikā pat dubultojusies, piemēram, SIA „Valmiermuižas alus” darītava – 2014.gadā sasniedzot gandrīz 10 000 apmeklētāju, Gaujas stāvo krasu Sajūtu parks un Taka kokos, Gaujas tramvajs – ap 3000. To veicinājis ceļotājiem izveidotais piedāvājums, vietas pievilcība un veiksmīgas mārketinga aktivitātes. Ceļotāju skaits pieaudzis arī citās tūrisma piesaistēs vietās, piemēram,

² Dati par 2015.gadu ir apkopošanas stadijā

Valmieras muzejā 2014.gadā bija 80 652 apmeklētāju (t.i. tikai par 10% mazāk kā Cēsu muzejā), Dikļu pilī, Valmieras drāmas teātrī un citviet.

Taču pilsēta var sniegt arī virkni konkurētspējīgu pakalpojumu, kas ne tikai saistās ar atpūtu un izzinošu, aktīvu brīvā laika pavadīšanu, bet arī ar veselību, uzņēmējdarbību utt. Mērķtiecīgi jāizmanto pilsētas potenciāls veselības, darījumu un pasākumu (MICE), dabas, kultūras un radošo tūrisma virzienu attīstībai. Pilsētā un tās apkārtnē nepieciešams izveidot vienotu veloceļu tīklu un nodrošināt tā atbilstošu marķējumu. Mērķtiecīgi jāiegulda līdzekļi tūrisma infrastruktūras uzturēšanā un jaunas izveidē, tostarp Sajūtu parka piedāvājuma paplašināšana, atpūtas vietu izveide ūdenstūristiem, ģimenes parka izveidē, multifunkcionāla vides un zinātnes centra izveidē, vides objektu izveidošanā, vecpilsētas revitalizācijā u.c. Attīstot tūrisma infrastruktūru, jānodrošina tās pieejamība cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, kā arī jāiekļauj universālā dizaina principi.

Tūrisma mārketingis

Ne tikai nacionālajā, bet arī reģionālajā kontekstā tūrisms ir viena no komponentēm vietas pievilcības palielināšanai, veselīga dzīvesveida atbalstam, infrastruktūras attīstībai, dzīves kvalitātes celšanai, kā arī papildu stimuls lauku dzīvesveida un uzņēmējdarbības attīstības veicināšanai, sniedzot virkni sociālu labumu vietējai sabiedrībai (*Latvijas tūrisma attīstības pamatnostādnes 2014-2020; LR EM, 2014*).

Valmieras TIC pamatfunkcijas vistiešāk ir saistītas ar tūrisma mārketingu Valmieras un apkārtējo novadu teritorijā. Valmieras TIC vāc, apkopo un sniedz tūrisma informāciju, veic tūrisma mārketingu plašsaziņas līdzekļos un tūrisma izstādēs-gadatirgos, piedalās tūrisma veicināšanas un sadarbības projektos, uzkrāj tūrisma statistiku, sagatavo, izdod un izplata drukātos un elektroniskos tūrisma materiālus. Valmieras TIC sniedz arī citus maksas vai bezmaksas pakalpojumus, piemēram, VPP sertificēto gidu apmācību organizēšana un pakalpojumu nodrošināšana, suvenīru tirdzniecība, pasākumu rīkošana (Tūrisma akcija, Tautas ekskursija, Ceļotāju stāstu vakari u.c.).

2014. un 2015.gadā Valmieras pilsētas tūrisma piedāvājums tika popularizēts plašsaziņas līdzekļos: Re:TV un „Vidzemes Televīzija”, laikrakstos, radio un interneta vietnēs (piemēram, Travelnews.com), kā arī uzturot tūrisma vortālu www.visit.valmiera.lv. Komunikācijai ar dažādu tirgu mērķauditorijām tiek izmantoti sociālie tīkli: www.twitter.com, www.facebook.com, www.instagram.com.

2015.gadā efektīvai tūrisma informācijas sniegšanai tika izstrādāts jauns vortāls www.visit.valmiera.lv, kurā tūrisma informācija tiek nodrošināta 4 valodās (LV, EN, EE, RU). Vortālā atrodama tūrisma informācija par Valmieru un Kocēnu, Burtnieku, Beverīnas novadu. Pēc jaunā vortāla izveides, divas reizes palielinājies uzturēšanās ilgums (no 2 līdz 4 minūtēm) un apskatīto lappušu skaits (no 2 minūtēm un 50 sekundēm līdz 4 minūtēm) vortālā. Visbiežāk interesenti visit.valmiera.lv apmeklēja caur portālu Google, tieši no vortāla adreses vai caur sociālajiem tīkliem (Twitter un Facebook). Vislasītākās sadaļas mājaslapas latviešu valodas versijā, salīdzinot ar 2014.gadu palikušas nemainīgas, “Interesu objekti”, “Kur paēst?”, “Kur nakšņot?” un “Pasākumi”. Igaņu, angļu un krievu valodu versijās lasītākās sadaļas bija “Interesu objekti” un “Kur nakšņot?”. Vortālu visvairāk apmeklējuši lietotāji no Latvijas (92,6%), Igaunijas (2,4%) un Lielbritānijas (0,94%). No 2013.gada pakāpeniski augoša ir e-pastu loma (48,3%). Nozīmīgi pieaudzis mobilā telefona (80%) un planšetdatoru (67%) izmantojums vortāla apmeklēšanā. Tas saistāms ar Valmieras TIC veikto regulāro tūrisma jaunumu izsūtīšanu interesentiem uz e-pastu.

Neskatoties uz paveikto un pozitīvo statistiku, virzībā uz nepārtrauktiem tūrisma informācijas infrastruktūras uzlabojumiem, ir nepieciešams ierīkot ārtelpu interneta kiosku pie Valmieras TIC, lai nodrošinātu tūrisma informācijas pieejamību arī ārpus Valmieras TIC darba laika. Tāpat jāturpina attīstīt audio gids, kas šobrīd tiek nodrošināts piecās valodās (LV, EN, EE, RU, DE). Centrālbalijas projekta „Hanzas vērtības ilgtspējīgai sadarbībai” ietvaros paredzēts papildināt audio gida saturu un pie objektiem izvietot informatīvās plāksnītes, kas ceļotājiem ļauj objektu vienkāršāk atpazīt dabā. Turpmākajā darbā ir jāpilnveido arī citas informāciju un komunikāciju tehnoloģiju (IKT) iespējas kvalitatīva un inovatīva tūrisma pakalpojuma nodrošināšanā, tostarp ceļotāju uzskaitē un dažādu datu analīzei Valmieras TIC.

Ik gadu Valmieras pilsēta kā vienota GNP tūrisma galamērķa sastāvdaļa tiek popularizēta starptautiskajās tūrisma izstādēs, no kurām 2014.- 2015.gadā tieša Valmieras pārstāvniecība bija izstādēs Inwetex – C.I.S.-Travel Market” Sanktpēterburgā, „MATKA” Somijā, Adventur” Lietuvā, „Balttour” Rīgā, „Tourest” Igaunijā un „ITB” Vācijā. VPP turpinājusi darbu arī starptautiskajā Hanzas pilsētu organizācijā www.hanse.org, 2014.gadā piedaloties starptautiskajās Hanzas dienās Lībekā (Vācija) un 2015.gadā mazajās Hanzas dienās Vīlandē (Igaunijā).

Valmieras TIC 2014.gadā sagatavoja un izdeva 9 informatīvos materiālus drukātā formā, piemēram, „Izgaršo Valmieru! Kocēni. Burtnieki. Beverīna. Karte gardēdim” (LV, EN, EE, RU), dižkoku maršrūtus Valmierā kājāmgājējiem un velo braucējiem, ceļvedi „Ceļo un atpūties! Valmiera. Kocēni. Burtnieki. Beverīna” (LV, EN, LT, DE), to papildinot ar versiju igauņu valodā (2015.gadā). Katru mēnesi tiek izdots mēneša pasākumu plāns „Drīzumā Valmierā, Kocēnos, Burtniekos un Beverīnā, kā arī ikgadējais izdevums „Lielākie pasākumi Valmierā, Kocēnos, Burtniekos, Beverīnā”. Tika sagatavoti 14 elektroniskie izdevumi, t.sk. 7 īpašie piedāvājumi, atbilstoši sezonas vai kalendārajām aktualitātēm. 2015.gadā, līdztekus tradicionālajiem izdevumiem, Valmieras TIC sagatavoja un izdeva jaunu 8 velo maršrutu brošūru „Ar velo Valmieras lokos! Valmiera, Kocēni, Burtnieki, Beverīna”, 4 maršrutu brošūru „Ieskaties un izgaršo! Valmiera, Kocēni, Burtnieki, Beverīna”, izstrādāja pilsētas velo maršrutu „Valmieras puikas” u.c. Turpinās darbs pie brošūras „Māksla un arhitektūra Valmierā” un pilsētas kartes aktualizēšanas.

Valmieras un apkārtnējo novadu tūrisma piedāvājuma mārketingu notiek arī caur pasākumu organizēšanu. Arvien plašāku atsaucību gūst jau trīs gadus (2013 – 2015) notikusi Tūrisma akcija, kas tiek organizēta ciešā sadarbībā ar teritorijas tūrisma uzņēmējiem. Ik gadu teritorijas tūrisma piedāvājums tiek popularizēts arī aktīvās tūrisma sezonas atklāšanā maijā (Laivu maršs Abuls – Gauja), kā arī oktobrī – Simjūda gadatirgus dienā, organizējot Tautas ekskursiju. 2016.gadā šie pasākumi mainīsies, piedzīvojot saturisku attīstību.

Ņemot vērā esošo situācijas analīzi un plānojot rīcības turpmākajiem pieciem gadiem, nepieciešams aktīvs darbs konkurētspējīgas tūrisma vides veidošanā – jaunu tūrisma objektu, pakalpojumu, infrastruktūras un kvalitātes nodrošināšana, tūrisma klastera un citu tīklojumu attīstīšana, kā arī tūrisma pārvaldības pilnveidošana. Šīs rīcības saskanētu ar Latvijas tautsaimniecības struktūrpolitikas galvenajiem mērķiem un virzieniem līdz 2020-2030.gadam, kas noteikti nacionāla līmeņa politikas plānošanas dokumentos.

5. PILSĒTVIDE

5.1. Pilsētas ainava un vide

Dabiskās vides nozīmes apzināšanās maina attiecības starp cilvēku un apkārtējo vidi, veicinot veselīga un aktīva dzīvesveida, kā arī ilgtspējīgas vides nodrošinājumu.

Valmiera izveidojusies par pilsētu, kur ražošanas uzņēmumi pastāv līdzsvarotā mijiedarbībā ar dabas un rekreācijas teritorijām, tādā veidā radot iespēju iedzīvotājiem dažu minūšu laikā pēc intensīva darba baudīt dabas tuvumu. Tajā pašā laikā pietiekama uzmanība jāpievērš arī vides kvalitātes rādītājiem un to stabilitātei, minimizējot iespējamos riskus un ietekmi uz vidi.

Valmiera atrodas dabas ainavu un reljefa apvidus krustpunktā, tādēļ vispārējais apvidus reljefs ir nelīdzens. No Valmieras dienvidrietumu robežas sākas Gaujas senleja un GNP. Gauja ir nozīmīga pilsētas tēla sastāvdaļa. Gauja cauri Valmierai tek ~8 km garumā, sadalot pilsētu divās daļās. Pavasara palu laikā Gaujas paliene Valmieras apkaimē ir 700-800 metru plata, un tā paceļas 4-7 metrus virs ūdens līmeņa, appludinot daļu pilsētas teritorijas (gan zaļo zonu, gan nopietni pietuvojoties apbūves teritorijām). Valmieras pilsētā applūšanas riskam pakļauti 48 zemes īpašumi un septiņas ielas. Pastāv 10% applūšanas varbūtība, ka pavasarī applūdīs 8 ha teritorijas, un 1% applūšanas varbūtība, ka pavasarī applūdīs 27 ha teritorijas.

Pilsētai raksturīga dabiskās vides daudzveidība, nozīmīgas dabas vērtības un objekti (Gaujas stāvie krasti u.c.). Gauja ir nozīmīga ar tajā mītošo sugu un biotopu daudzveidību. Ikdienā upei piegulošā dabas teritorija kalpo kā jauka atpūtas vieta pilsētas iedzīvotājiem un viesiem. Gaujas krasti teju katru gadu tiek sakopti un nepieciešamības gadījumā arī rekonstruēti, jo atsevišķos gados palu laikā upes krasti un tai apkārt esošie gājēju celiņi tiek bojāti. Uzmanība tiek pievērsta arī upei piegulošās teritorijas sakārtotībai un tīrībai, jo tas atstāj iespaidu uz pilsētas viesiem – ūdens tūristiem. Tādēļ aizvien vairāk uzmanības nākotnē būtu jāpievērš pilsētas publiskās telpas sakārtotībai Gaujas krastos un īpašu atpūtas zonu izveidošanai, kas būtu videi draudzīgas un vienlaikus izceltu pilsētu raksturojošos objektus. Ņemot vērā, ka pilsētas tuvumā ir GNP, īpaša nozīme tiek pievērsta vides (īpaši ūdens) kvalitātes atbilstībai prasībām.

Valmierā 56% pilsētas apbūves teritorijas veido dažāda veida jauktas apbūves teritorijas (savrupmāju, mazstāvu dzīvojamo māju, daudzstāvu dzīvojamo māju, publiskās apbūves teritorijas, centra apbūves teritorijas, industriālās apbūves teritorijas), 33% no pilsētas teritorijas ir zaļās teritorijas, ūdenstilpnes un ūdensteces, bet 11% veido satiksmes infrastruktūras un tehniskās apbūves teritorijas.

Pilsētas zaļās teritorijas ir neatņemams pilsētas ainavas elements, kas nodrošina patīkamu dzīves vidi un pilsētas pievilcību. Valmieras zaļo zonu veido parki, skvēri, ielu apstādījumi, meža parki, parkmeži, kā arī meži. Lielāko daļu no pilsētas apstādījumiem un dabas teritorijām aizņem tieši meža parki, parkmeži un meži. Salīdzinoši maz pilsētā ir parku un skvēru, kuru skaits nākotnē būtu jāpalielina, lai industriālo pilsētu veidotu vēl zaļāku. Būtiska pilsētas teritorijas sastāvdaļa ir arī aizsargstādījumi. Perspektīvā uzmanība būtu vairāk jāvērs uz zaļo zonu saglabāšanu un aktīvās atpūtas/pastaigu teritoriju veidošanu, pievilcīgas un sakārtotas pilsētvides tēla veidošanu, kā arī iedzīvotāju vides apziņas veicināšanu.

Pilsētas teritorijā atrodas vairāki uzņēmumi (AS „Valmieras stikla šķiedra”, „Valmiera – Andren” Ltd., SIA „AGA”, SIA „East-West Transit” naftas bāze, AS „Valmieras piens”, SIA „ZAAO Systems” u.c.), kuriem izsniegtas atļaujas piesārņojošai darbībai, ieskaitot gaisa piesārņojumu. Trijos no tiem

atrodas sprādzienbīstamas vielas un/vai ķīmiskas vielas, kas var radīt būtisku piesārņojuma risku avārijas gadījumā.

Nelielu gaisa piesārņojumu rada tas, ka arvien vairāk cilvēku kā pārvietošanās līdzekli ikdienā izmanto personīgo vieglo automašīnu. Šobrīd pilsētā nav gaisa kvalitātes novērojumu staciju.

Vienlaikus pie vides saglabāšanas ilgtermiņā pieskaitāms arī jautājums par atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūru. Nepieciešams veicināt, lai iedzīvotāji šķirotu atkritumus un nodotu tos otrreizējai pārstrādei, kā arī izmantotu vairākkārt lietojamu iepakojumu un domātu par tā apjomu samazināšanu. Savukārt atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumam SIA „ZAAO” arī nākotnē jānodrošina atkritumu šķirošanas iespējas, dalītā atkritumu vākšana, EKO lauku uzturēšana un pilnveide, kā arī iedzīvotāju izglītošana par videi draudzīgu dzīvesveidu. Pilsētā attīstīts atkritumu dalītās vākšanas infrastruktūras tīkls: divi atkritumu dalītās vākšanas laukumi, 51 dalītās vākšanas punkts un 31 kontainers iepakojumam. 2012.gadā no atkritumiem, kas ievākti no iedzīvotājiem un juridiskām personām, tikai 17% bija šķiroti. Nopietni valsts līmenī jāapsver, kā organizēt maksimālu bioloģiski noārdāmo atkritumu atdalīšanu no kopējās sadzīves atkritumu plūsmas iespējami tuvu rašanās avotiem. Neatkarīgi no atkritumu apsaimniekošanas reģiona atkritumu daudzums noglabājamo atkritumu apjomā sastāda vismaz 30%. Ziemeļvidzemes reģionā apsaimniekošanas pakalpojumus (atkritumu savākšanu, šķirošanu, transportēšanu, apstrādi, sagatavošanu noglabāšanai un noglabāšanu videi draudzīgā veidā), kā arī sabiedrības informēšanu un izglītošanu veic SIA „ZAAO”.

Vides attīstības jomā Valmieras pilsētas pašvaldībai jāsadarbojas ar apkārtējiem novadiem jautājumā par kopīgo dabas vērtību saglabāšanu un aizsardzību (piemēram, Gaujas krastu un apkārtnes apsaimniekošanu), kā arī jāizstrādā vienota vides politika un jānodrošina tās īstenošana.

5.2. Infrastruktūra

Pilsētas un tās ekonomiskā attīstība nav iedomājama bez kvalitatīva un profesionāla darbaspēka. Savukārt cilvēkam ir nepieciešama kvalitatīva vide ne tikai darbam, bet arī izglītībai, atpūtai, sadzīvei, tādēļ jārada apstākļi, lai cilvēkiem būtu nodrošināta dzīvesvieta un viņi vēlētos šeit mācīties un strādāt.

Valmierā puse no visiem iedzīvotājiem dzīvo daudzdzīvokļu mājās ar 50 un vairāk dzīvokļiem, 17% vienas ģimenes mājās, savukārt 12% mājokļos ar 30-49 dzīvokļiem. Pilsētā ir viens no lielākajiem iedzīvotāju īpatsvaram daudzdzīvokļu mājās – 76,9%. Daudzdzīvokļu mājas ir celtas laikā no 20.gadsimta 60. līdz 80.gadiem. Laika gaitā tās ir nolietoto (t.sk., komunikācijas), un to kvalitāte neatbilst mūsdienu prasībām. Risinājums ir namu atjaunošana, nodrošinot to augstu energoefektivitāti.

Veicot energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus, no 20% līdz pat 60% (un dažviet pat vairāk) samazinās energoresursu patēriņš, paaugstinās dzīvokļu komforta līmenis, dzīvokļa tirgus vērtība, uzlabojas ēkas vizuālais izskats, uzlabojas ēkas mikroklimats – konstrukcijas paliek sausākas, telpās paliek siltāk, ēkas renovācija motivē cilvēkus remontēt gan savus dzīvokļus, gan uzlabot ēkas apkārtējo vidi, taupot energoresursus, tiek aizsargāta vide no kaitīgām CO₂ emisijām.

Valmierā līdz 2015.gada 30.decembrim bija nosiltinātas 67 no 161 pilsētā esošajām daudzdzīvokļu dzīvojamām mājām, kas pieslēgtas centrālās apkures sistēmai. Dažādās renovācijas darbu stadijās ir vēl divi daudzdzīvokļu nami pilsētā. Namu renovācija veikta, izmantojot ES fondu līdzfinansējumu. Tiek plānots, ka kopumā tiks nosiltinātas ~ 2/3 daudzdzīvokļu dzīvojamo māju.

Pašvaldība veicina pilsētvides sakārtošanu, paredzot šim mērķim attiecīgu finansējuma daļu budžetā. Tādējādi pašvaldība atbalsta ēku atjaunošanu un pagalmu labiekārtošanu, t.sk., piebraucamo ceļu, stāvlaukumu, iekšpagalmu un gājēju celiņu seguma atjaunošanu, bērnu rotaļu laukumu ierīkošanu vai esošo laukumu atjaunošanu, kā arī mājas zaļās zonas labiekārtošanas darbus. 2014.gadā šim mērķim bija paredzēts finansējums 71 114 euro apmērā, no kuriem 49 137 euro tika sadalīti atbalsta pasākumiem ēku atjaunošanai un pagalmu labiekārtošanai. 2015.gadā šai aktivitātei bija paredzēti 80 000 euro, no kuriem 77 708 euro sadalīti. Savukārt līdz 2016.gada 13.janvārim ir saņemti dažādi pieteikumi ēku atjaunošanas un pagalmu labiekārtošanas darbu veikšanai - kopumā 66 570 euro apmērā.

Dzīvojamās platības nepietiekamība un dārdzība izraisījusi nepieciešamību domāt par jaunu dzīvojamo māju celtniecību Valmierā, jo esošais dzīvojamais fonds ir nepietiekams, it īpaši cilvēkiem ar vidējiem un zemiem ienākumiem, kas pie esošajām tirgus cenām nevar iegādāties īpašumā nekustamo īpašumu. Lai risinātu problēmu, Valmieras pilsētas pašvaldības dome 2015.gada 24.septembrī ir pieņēmusi lēmumu par daudzdzīvokļu īres nama būvniecību. SIA "Namsaimnieks" ir saņēmis uzdevumu uzsākt daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas projektēšanas un būvniecības darbus ar mērķi normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā nodrošināt dzīvokļus īres (līdz pieciem gadiem) piedāvājumam. Paredzēts, ka ēkā kopumā tiks izbūvēti 150 vienas, divu un trīs istabu dzīvokļi.

Ekonomiskās attīstības veicināšanā pašvaldība vistiešāk piedalās, attīstot inženiertehnisko infrastruktūru. Valmieru raksturo sakārtota pilsētvide un attīstīta infrastruktūra.

Pilsētas apgāde ar dabasgāzi tiek nodrošināta no maģistrālā gāzesvada DN 700 mm Vireši-Tallina. Siltumenerģija tiek iepirkta no AS „Valmieras Enerģija” (85%), AS „Valmieras Piens” (13,6%) un SIA „ITA” (1,4%). Tās piegādi lietotājiem nodrošina SIA „Valmieras ūdens”.

Centralizētai siltumapgādes sistēmai pilsētā ir pieslēgta 161 daudzdzīvokļu māja jeb 93%. Individuālās apbūves rajoni centralizētajai siltumapgādei nav pieslēgti. Siltumtīklu tehnisko stāvokli var raksturot kā labu. Pilsētā centralizēto siltumapgādi nodrošina četras katlumājas, kuru kopējā jauda 67,4 MW. 2015.gadā modernizēta Dzelzceļa ielas 7 katlumāja un palielināta tās jauda par 6 MW. Valmieras pilsētā ir labi attīstīts ūdensvada tīkls, kas pēdējos gados ir atjaunots, pārbūvēts un paplašināts. Ar ES Kohēzijas fonda projektu atbalstu veiktas vairāku desmitu miljonu latu investīcijas ūdenssaimniecības attīstībā, kuru ietvaros paplašināta pakalpojumu pieejamības teritorija, pārbūvēti kritiskākie no esošajiem ūdenssaimniecības sistēmas posmiem. Dzeramais ūdens atbilst kvalitātes prasībām. Ūdens tiek ņemts no artēziskajām akām, un reizi nedēļā tiek pārbaudīta pilsētai piegādātā ūdens kvalitāte. 93% Valmieras iedzīvotāju 2015.gadā lietoja centralizēto ūdensapgādi, pārējiem tā nav pieejama vai netiek lietota dažādu iemeslu pēc, un to aizvieto neliela dziļuma grodu akas.

Gadā dabas vidē atpakaļ tiek ievadīti vairāk nekā 1,1 milj. m³ notekūdeņu. Notekūdeņu attīrīšanai Valmierā uzbūvētas bioloģiskās attīrīšanas ietaises, ķīmiskās attīrīšanas iekārtas, kā arī mehāniskās attīrīšanas iekārtas. Centralizēto kanalizāciju 2015.gadā lietoja 91% pilsētas iedzīvotāju.

Kvalitatīva transporta infrastruktūra uzlabo iedzīvotāju mobilitātes iespējas, piesaista cilvēkus un investīcijas, veicina ekonomikas attīstību. Pēdējos gados pašvaldība veikusi vairākus pasākumus, kuru ietvaros pārbūvēta centrālo ielu infrastruktūra Valmieras pilsētā (Rīgas, Valkas, Tērbatas, Stacijas iela, Matīšu iela/šoseja, tilts pār Gauju), tādējādi veidojot pievilcīgu pilsētvidi un pilsētas tēlu. Diemžēl industriālajā zonā ielu infrastruktūra ir neapmierinoša, un ir nepieciešama to pārbūve, kā arī jāveido jaunas ielas, lai atvieglotu transporta plūsmu un transporta izklūšanu uz apvedceļa.

Sabiedriskā transporta kustība tiek organizēta tā, lai radītu labvēlīgus apstākļus darbaspēka un skolēnu mobilitātei pilsētā un reģionā. Šajā jomā sekmīga sadarbība izveidota ar apkārtējām

pašvaldībām (Kocēnu un Burtnieku novadiem u.c.). SIA „VTU Valmiera” mācību gada laikā katru dienu nodrošina 23 reusus no Valmieras pilsētas autoostas uz apkārtējo pašvaldību izglītības iestādēm.

Pilsētu šķērso valsts nozīmes galvenais autoceļš A3 (Inčukalns-Valmiera-Igaunijas robeža (Valka)) un pie dzelzceļa līnijas Rīga-Lugaži (Rīga-Valka-Tartu-Tallina).

Nepieciešams attīstīt dzelzceļa infrastruktūru (patlaban kursē viens reiss Rīga-Valmiera, kā arī trīs Rīga-Valga reisi dienā, no kuriem tikai vienā ir nodrošināta iespēja pārsēsties uz vilcienu Valga-Tartu-Tallina), attīstīt dzelzceļa pievadus (t.sk., izbūvēt jaunus un atjaunot esošos). Tā rezultātā dzelzceļa satiksmi aizvien plašāk izmantos gan uzņēmējdarbības vajadzībām, gan iedzīvotāji kā pārvietošanās veidu Vidzemes reģionā. Provizoriski dzelzceļa noslodze 2030.gadā būs šāda: posmā Tartu-Valmiera ~2500 pasažieri gadā, posmā Valmiera-Rīga ~3700 pasažieri gadā. Kopumā šo dzelzceļa posmu izmantotu ~8,1 milj. tonnu kravas pārvadājumiem gadā.

Velosipēda kā videi draudzīga, ērta un ātra pārvietošanās līdzekļa izmantošanu un veloinfrastruktūras izveides nepieciešamību Valmierā nosaka pilsētas 19,35 km² plaša teritorija, tāpēc iedzīvotāji ērtai un ātrai nokļūšanai no vienas pilsētas daļas uz otru izmanto velosipēdu. Vairāk nekā pirms desmit gadiem Valmierā tika izveidoti pirmie veloceliņi.

Valmieras pilsētas pašvaldība centusies risināt veloinfrastruktūras attīstību kompleksā risinājumā ar maģistrālo ielu pārbūves projektiem. Vietās, kur to atļauj ielu parametri, tiek izveidoti vienvirziena vai abu virzienu velosipēdistu un gājēju ceļi. Šobrīd ērta velosatiksmē tiek nodrošināta vairāk nekā 8 km garumā – 2,6 km Rīgas ielas abās pusēs, 1,8 km Stacijas ielas abās pusēs un Cēsu ielas aplī, Tērbatas ielas vienā pusē 870 m, Valkas ielas vienā pusē posmā no Tērbatas ielas līdz pilsētas robežai – 6,5 km, Brenguļu ielas vienā pusē 8,5 km un Matīšu šosejas 1,45 km abās ielas pusēs.

Lai veicinātu velobraukšanu kā vienu no videi draudzīgākajiem un cilvēka veselību nostiprinošiem pārvietošanās veidiem izmantošanu pilsētā un ļautu Valmieras viesiem apskatīt pilsētas zaļākās un klusākās vietas, ir izstrādāts skiču projekts 11,2 km gara veloceliņa izveidei, iekļaujot zaļās teritorijas gar Gaujas abiem krastiem, abus gājēju tiltus, parkus un mazākas nozīmes ieliņas. Perspektīvā būtu nepieciešams šo projektu realizēt, sadarbībā ar apkārtējiem novadiem izstrādājot vēl papildu velomaršrutus un tos atbilstoši marķējot. Vienlaikus pilsētā ir jāizveido jaunas velo novietnes.

Pēdējos desmit gados Valmierā uzlabota informācijas un komunikācijas tehnoloģiju pieejamība. Tāpat izbūvēta elektronisko sakaru tīkla infrastruktūra, kas ļauj palielināt datu pārraides kapacitāti, un tai pieslēgušās jau vairāk nekā 7000 mājsaimniecības. Dažāda veida pakalpojumi pielāgoti un pieejami gan uzņēmējiem, gan privātpersonām. Pilsētā izveidoti publiski pieejami bezmaksas bezvadu interneta punkti, bet jāturpina arī nākotnē to tālāka attīstība.

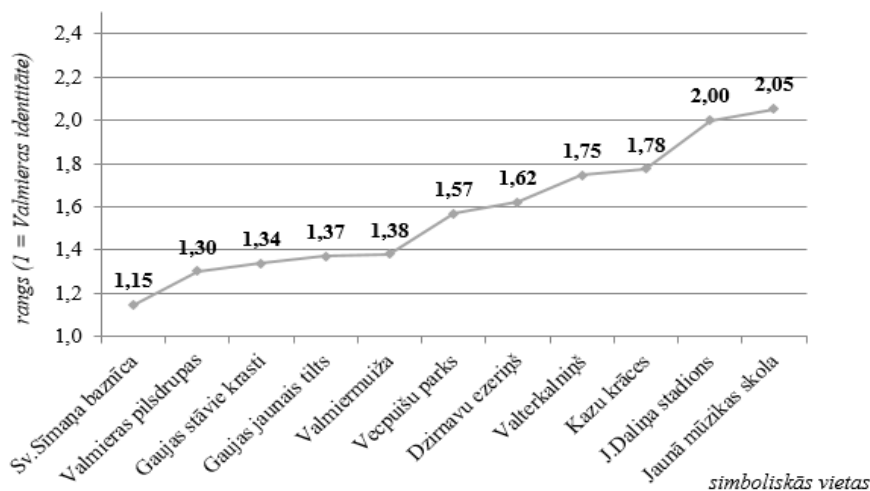
Valmiera ir viena no drošākajām pilsētām valstī. Noziegumu un ceļu satiksmes negadījumu skaits ir zem vidējiem rādītājiem valstī. Valmieras pilsētā drošību un kārtību nodrošina gan Valsts policija, gan Valmieras pilsētas pašvaldības policija. Tiek veicināta arī dažāda vecuma bērnu un jauniešu preventīva izglītošana jautājumos, kas saistīti ar to personīgo drošību. Lai uzlabotu iedzīvotāju drošību pilsētā, nepieciešams izveidot vienotu video novērošanas sistēmu un pilnveidot pašvaldības policijas materiāltehnisko bāzi.

5.3. Zīmolvedība

2005.gada nogalē Valmierā tika izveidots pilsētas logo, tādejādi sekmējot korporatīvās identitātes izveidošanos pašvaldībā un sekmējot pilsētas vizuālā tēla veidošanos. Zīme veidota no ģeogrāfiskas atpazīstamības pazīmēm. Vārda „VALMIERA” pirmais burts „V” ir stilizēts Gaujas plūduma siluets, kā arī upes līnija, kas transformēta, skatoties no upes krasta. Pilsētas nosaukuma grafiskās izteiksmes forma sasaucas ar devīzes „Valmiera domā un rada” būtību: mūsu visu domās un darbos ir mūsu pilsētas nākotne.

Valmiera ir īpaša pilsēta, ko veido tās vēstures stāsti, ar to saistītie cilvēki, viņu radošā darbība, tikai pilsētai raksturīgie fiziskās vides elementi un infrastruktūra, arī sabiedrības attieksme, attiecības un emocijas. Tas veido Valmieras kā pilsētas personību un rada kodolu īpašajam pilsētas raksturam un skaidri uztveramam vēstījumam sev, apkārtējai pasaulei par pilsētai svarīgajiem attīstības mērķiem.

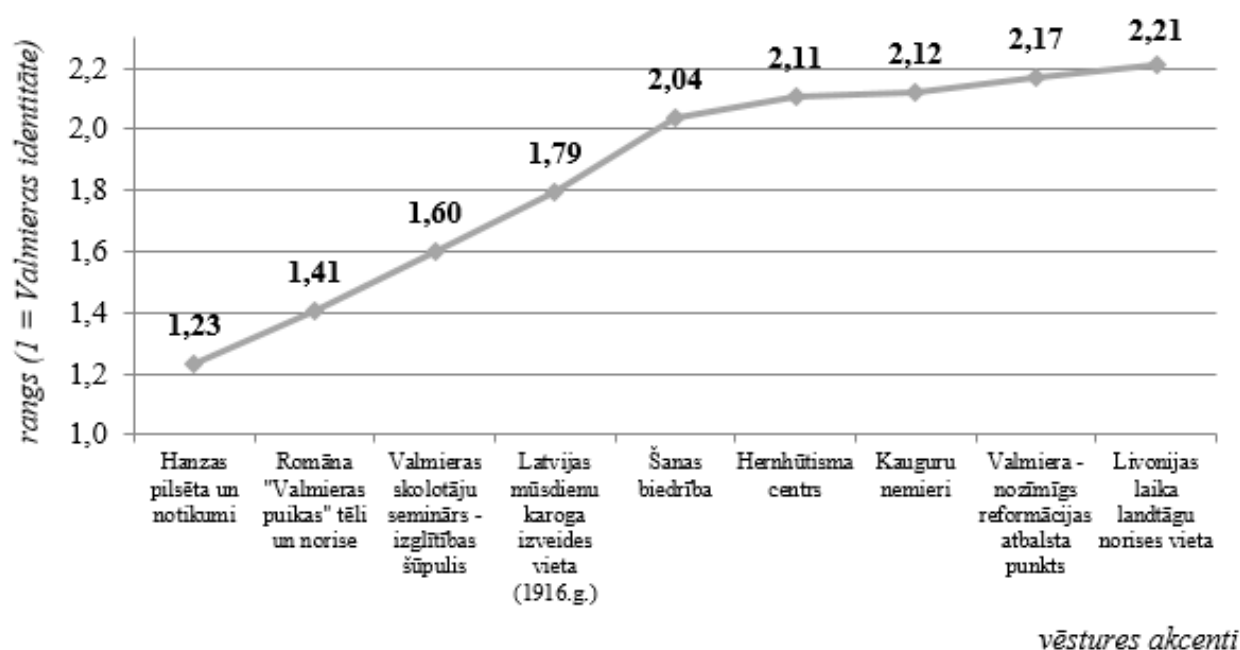
Gauja simboliski ir Valmieras centrālā iela un nozīmīgākais fiziskās pilsētvides akcents. Valmiera ir vienīgā pilsēta, kurai Gauja plūst caur pilsētas centru. Šī mijiedarbība īpaši raksturo „Vidzemes galvaspilsētu” un harmonisko dabas iekļaušanos pilsētvidē, GNP Ziemeļu vārtus un pakalpojumu centru ceļā uz GNP reģionu. Nozīmīgākie pilsētvides vizuālie akcenti saistīti ar Gaujas un tās tiltu akcentēšanu, līdz ar to arī dabas integrēšanu pilsētvidē. Nozīmīga ir vecpilsētas renovācija un izcelšana, vienota koncepcija pilsētas apstādījumiem un puķēm, t.sk., uzrakstam „Valmiera” Gaujas labajā krastā. Pilsētvidē vairāk būtu nepieciešams izveidot vides objektus un mākslas skulptūras. Vienotu vizuālo noformējumu palīdzētu izcelt identitāti ietverošas tūrisma objektu norāžu zīmes, kā arī vēsturiskās un modernās arhitektūras veiksmīga mijiedarbība.

29.attēls. Valmieras simboliskās vietas, kas izceļ pilsētas īpašo raksturu

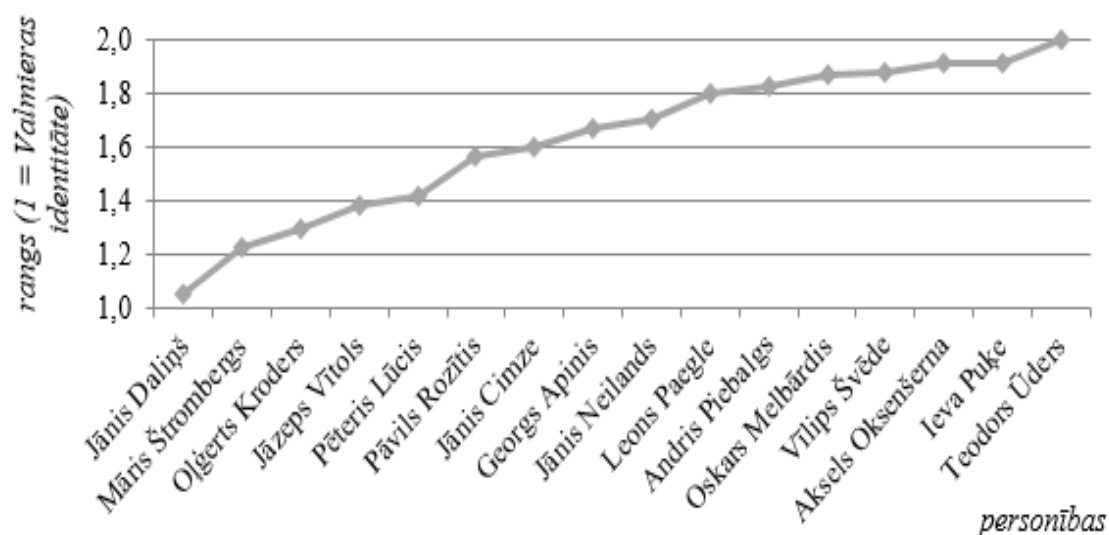
Īpašās Valmierai raksturīgās simboliskās vietas asociatīvā līmenī saistās ar pilsētas kultūras vēsturi un dabisko pievilcību.

Valmiera ir viena no Latvijas senākajām pilsētām ar septiņu gadsimtu senu vēsturi. Vēsturiskā ietekme un pilsētas loma dažādos laikos sniedz iedvesmu arī nākotnes attīstības kontekstā. Īpaši nozīmīgs ir Valmieras kā Hanzas pilsētas vēsturiskais posms, kas arī šodien joprojām iemieso daudzas vērtības: sadarbību, uzņēmējdarbības garu un viesmīlību. Tāpat arī citi vēsturiskie notikumi, kas ļauj pastiprināt nākotnes vēstījumu.

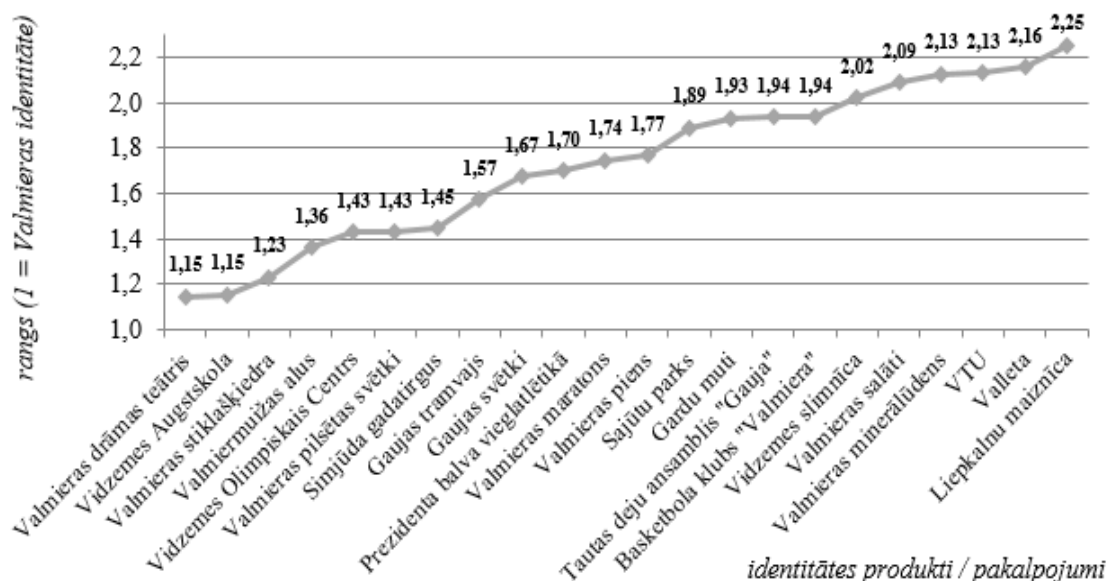
30.attēls. Valmieras vēsturiskie notikumi, kas izceļ pilsētas īpašo raksturu

Valmiera ir šūpulis daudzām izcilām sabiedrībā zināmām un pazīstamām personībām – gan vēsturiski, gan arī mūsdienās. To darbs, attieksme un sasniegtā izcilība katram savā jomā ir kā iedvesma un apliecinājums pilsētas ambīcijām un vēstījumam par talantu attīstīšanu un pievienoto vērtību, ko Valmieras sabiedrība var sniegt visai valstij un sabiedrībai kopumā. Kā visvairāk Valmieru raksturojošā personība izcelts sportists Jānis Daliņš, kurš pirmskara Latvijā iemiesoja latviešu vīrieša paraugu un ideālu. Kultūras un sporta jomas pārstāvji ir arī nākamajās tuvākajās pozīcijās.

31.attēls. Valmieras personības, kuras izceļ pilsētas īpašo raksturu

Valmieras identitāti izceļošie uzņēmēju zīmoli, ražotie produkti un radītie pakalpojumi darbojas kā vēstneši saziņai uz ārpusi, taču arī valmieriešiem, esot ārpus Valmieras, palīdz stiprināt piederības sajūtu pilsētai, lepoties ar savu identitāti.

32.attēls. Valmieras identitātes produkti un pakalpojumi, kas nodod vēstījumu par pilsētas īpašo raksturu

Kopumā Valmierai ir daudz raksturīgu identitāti izceļošu elementu, kas veido pamatni tālākai pilsētas zīmolvedībai. Tie var tikt izmantoti vēstījumu pastiprināšanai kontekstā ar pilsētas attīstības mērķiem un attiecīgajām auditorijām, kam šis vēstījums nododams. Tas palīdz noformulēt Valmieras īpašo raksturu, izcelt tās pozicionējumu un katrā no jomām atšķirties no citām konkurējošām vietām, tai pašā laikā rast sadarbību konkurencē ar spēcīgāku sevis pozicionējumu.

Pilsētas nepārtrauktais attīstības mērķis ir vērsts uz pilsētas kā apdzīvotas vietas pamata bāzes veidošanu: nodrošināt iespējami augstas kvalitātes pilsētvidi, infrastruktūru, mobilitāti starp māju un darba vai atpūtas vietu, tuvākajām apkaimēm. Tas vēl nerada būtisku atšķirību no citām pilsētām (ar atsevišķiem plašāka mēroga infrastruktūras akcentiem), taču ļauj justies kā pilsētā. Iesaistītās puses to uztver kā priekšrocības, taču tā ir pašsaprotama pilsētvidi raksturojoša būtība, ko vieglāk aizstāt. Valmieras pilsētas fiziskās vides apsoliņums vēstījuma epitetu ziņā atšķiras iedzīvotājiem un uzņēmējiem.

33.attēls. Funkcionālie – fiziskās vides labumi iedzīvotājiem

34.attēls. Funkcionālie – fiziskās vides labumi uzņēmumiem

Valmieras kopējā tēla asociācijas ir ļoti dažādas, tai skaitā personiskas katrai no iesaistītajām pusēm. Tomēr līdzīgi kā fiziskās vides labumi, pastāv Valmieras nemateriālās vides jeb netveramie labumi, kas vairāk izpaužas uztveres, asociāciju, attieksmes un sajūtu līmenī. Vienu šādu ieskatu sniedz Valmieras raksturojums, iekļauts cilvēciskā rakstura ietvarā. Šādā kontekstā Valmierai jāstiprina pilsētas vārda izcelsmes stāsts, kas balstītos uz precizētu vēsturisko faktu materiālu. Tas var tikt izcelts pilsētvidē.

35.attēls. Valmieras pilsētas raksturojums

Rezultātā līdzšinējais pilsētas rakstura un attīstības vēstījums kļuvis saturīgāks un mērķtiecīgāks. Kontekstā ar galvenajiem attīstības mērķiem un iesaistītajām pusēm, piesaistot raksturīgos identitātes elementus un stāstus, turpinājumā attīstāmi pielāgoti vēstījumi katrai no prioritārajām mērķgrupām un stiprināma arī Valmieras kopējā ideja. Zīmolvēstības attīstībā pilsētas izaugsmē iesaistītajām pusēm jāklūst savstarpēji koordinētākām un jāiekļauj galvenie akcenti savstarpēji papildinoši un harmoniski gan saturiskajā, gan vizuālajā izpausmē.

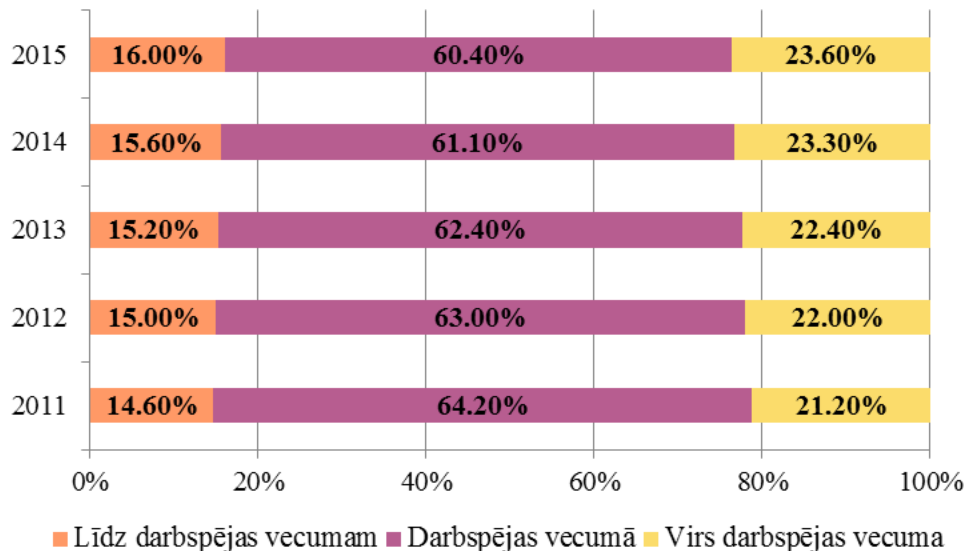
Valmieras pilsētas pašvaldības mērķis ilgtermiņā ir veicināt Valmieras atpazīstamību un celt reputāciju, lai valmierieši izjustu piederību savai pilsētai un lepotos ar to, lai Valmiera varētu piesaistīt un saglabāt jaunus iedzīvotājus, uzņēmumus, investorus, talantus, pakalpojumu lietotājus, pasākumu apmeklētājus un tūristus.

Lai šo mērķi sasniegtu, ir uzsākta Valmieras pilsētas zīmolvedības un mārketinga stratēģijas izstrāde līdz 2020.gadam, īstenots tās izstrādes sagatavošanas posms - veikta esošā Valmieras zīmola analīze un novērtējums, noteikti Valmieras identitātes elementi, uzsākta Valmieras vīzijas, misijas, vērtību definēšana.

6. DROŠĪBA

6.1. Nodarbinātība

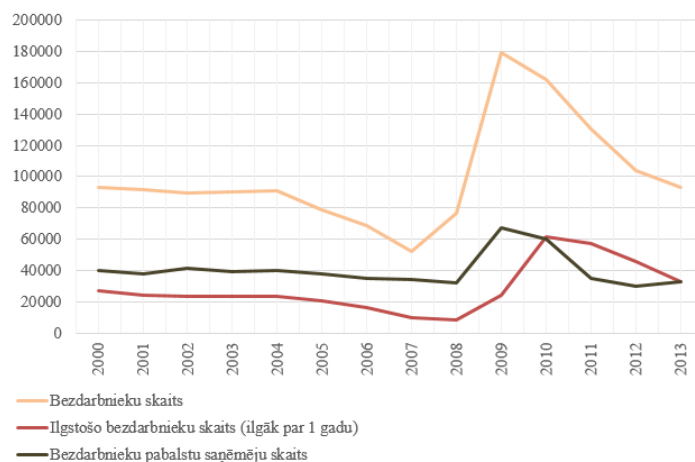
Pilsētas ekonomiku kopumā raksturo augstāks nekā Latvijā vidēji attīstības līmenis. Tomēr zemā dzimstība un iedzīvotāju migrācijas negatīvais saldo pilsētā ar laiku radījis arī izmaiņas iedzīvotāju vecumsastāvā, kas tiešā veidā ietekmē pilsētas ekonomisko attīstību. 2015.gada sākumā no visiem iedzīvotājiem 16% ir vecumā līdz darbspējas vecumam, 60,4% darbspējas vecumā un 23,6% virs darbspējas vecuma.

36.attēls. Iedzīvotāju sadalījums Valmieras pilsētā pēc darbspējas vecuma (gada sākumā). Avots: LR CSB datu bāzes: www.csb.gov.lv

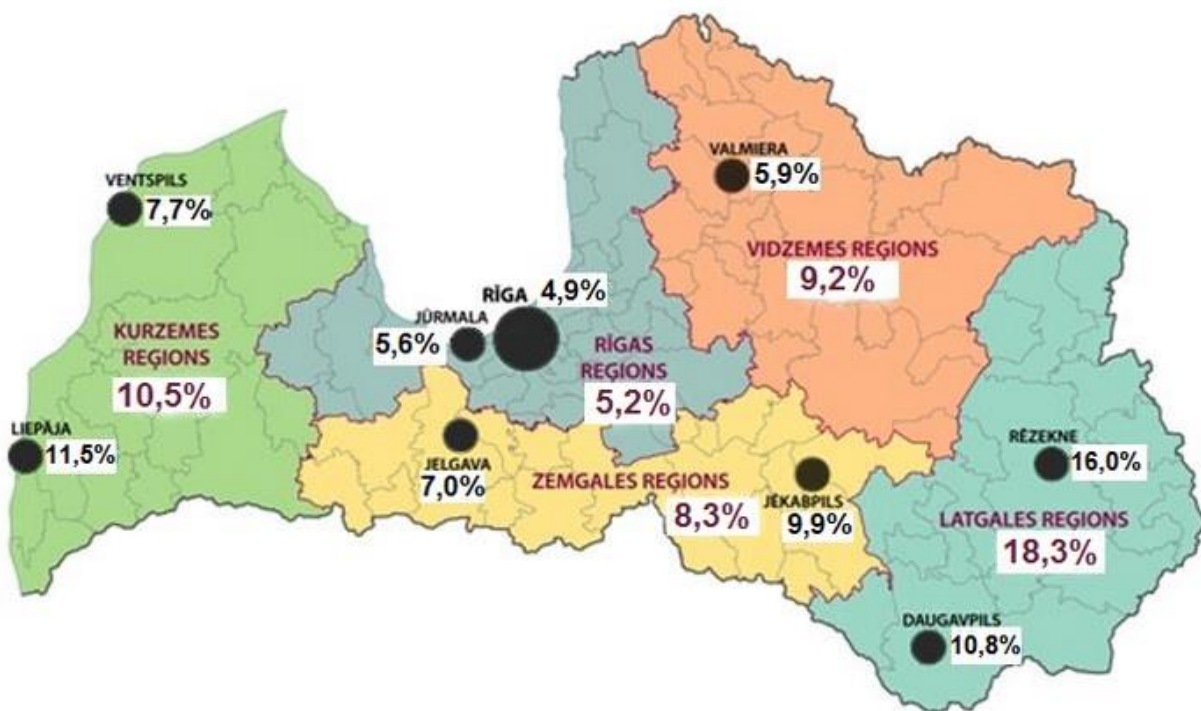
Sekmīgai pilsētas ekonomiskai attīstībai nākotnē, nepieciešams domāt par pilsētas iedzīvotāju skaita palielināšanu, sekmējot gan jaunu ģimeņu veidošanos, gan radot jaunas darba vietas pilsētā un sekmējot dzīvojamā fonda attīstību.

Bezdarba līmenis valstī pēdējos gados ir samazinājies, un bezdarbnieku skaita samazinājums valstī tika novērots pēc iestāšanās ES (no 2004. līdz 2007.gadam). 2009.gadā tas strauji palielinājās, kas skaidrojams ar ekonomisko krīzi. Bezdarbnieku skaits, kas saņēma bezdarbnieka pabalstus, bijis aptuveni nemainīgs (30 000 līdz 40 000 robežās). Ilgstošs bezdarbs veicina sabiedrības noslāņošanos un mazās aizsargāto sabiedrības grupu sociālu un ekonomisku izolāciju, tādējādi neizmantojot šo cilvēku potenciālu sociālekonomiskās attīstības veicināšanā. Ilgstošiem bezdarbniekiem, zaudējot profesionālās un sociālās prasmes, kā arī formālus un neformālus kontaktus, iespējas atrast darbu arvien samazinās.

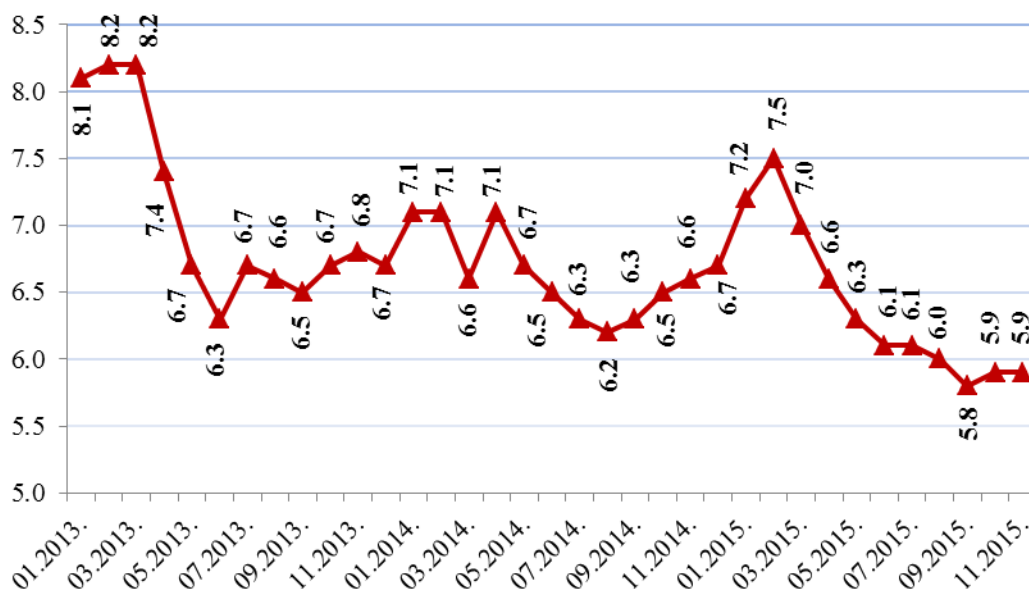

37.attēls. Reģistrēto bezdarbnieku skaits (gada beigās)
Avots: LR Nodarbinātības valsts dienests

2015.gada 30.novembrī reģistrētais bezdarba līmenis valstī bija 8,4% no visiem ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem. Valstī vērojama kopējā tendence bezdarba līmenim samazināties.

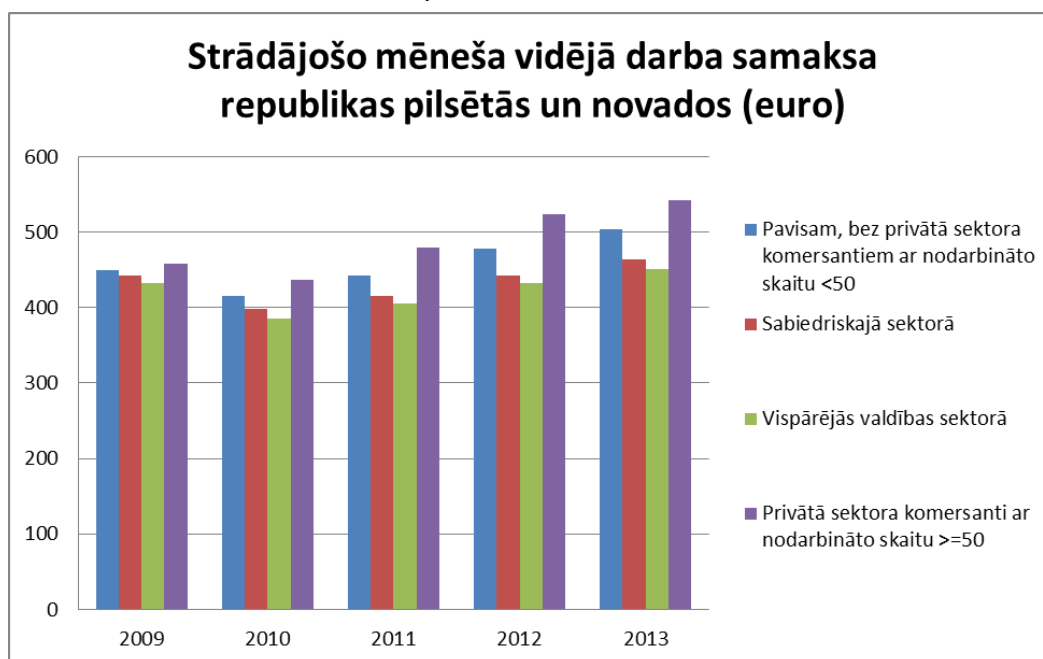
38.attēls. Bezdarba līmenis Latvijas pilsētās un reģionos 2015.gada 30.novembrī
Avots: LR Nodarbinātības valsts dienests

39.attēls. Bezdarba līmenis Valmieras pilsētā (izteikts procentos)
Avots: LR Nodarbinātības valsts aģentūra

2013.gada ietvaros bezdarba rādītāja samazinājums bijis par 1,4 procenta punktiem, 2014.gada ietvaros tas vēl samazinājies par 0,5 procenta punktiem, bet 2015.gada ietvaros (janvāris – novembris) bezdarba samazinājums ir par 0,8 procenta punktiem. Tāpat vērojama sezonālā ietekme uz bezdarba līmeni vasaras mēnešos.

Bezdarba līmenis pilsētā 2015.gada novembrī ir trešais zemākais valstī starp lielajām pilsētām (Rīgā 4,9%, Jūrmalā 5,6%, Valmierā 5,9%).

40.attēls. Darba samaksa neto Valmieras pilsētā (izteikta euro)
Avots: LR Nodarbinātības valsts dienests

Nodarbinātību raksturo arī darba samaksas rādītāji. Kopš 2010.gada Valmieras pilsētā vērojama tendence palielināties neto darba samaksai. Līdz tam ekonomiskās krīzes iespaidā tā samazinājās.

Vislielākā neto darba samaksa pilsētā ir privātā sektora komersantiem, kuri nodarbina vairāk nekā 50 darbiniekus (t.i., lielajiem uzņēmumiem, kur ir nodarbināti vairāk nekā 250 darbinieki). Pilsētā ir vairāki lieli uzņēmumi, kuri aktīvi darbojas ārvalstu tirgos un eksportē savu produkciju, līdz ar to tiem nepieciešams augstvērtīgs, prasmīgs un zinošs darbaspēks, kas atbilstoši tiek arī atalgots. Salīdzinoši vismazākās neto algas ir vispārējās valdības sektorā, t.i., valsts un pašvaldības iestādēs. Tajā pašā laikā uzņēmumos tiešu ietekmi uz atalgojuma līmeni atstāj valsts ekonomiskā situācija, kā arī uzņēmuma tiešā darbība.

Var secināt, ka pilsētā nodarbinātības rādītāji ir stabili. Plānots, ka turpmākie izaicinājumi pilsētas attīstībā būs saistīti ar: jaunu darbavietu radīšanu pilsētā un jauniešu integrāciju darba tirgū, darba tirgus pieprasījumam atbilstošu izglītības programmu nodrošināšana izglītības iestādēs, duālās izglītības attīstību, skolēnu nodarbinātību vasaras periodā, efektīvas karjeras izglītības un mūžizglītības programmu nodrošināšanu.

6.2. Veselība

Veselīga dzīvesveida nodrošināšanai ir būtiska veselības aprūpes un sporta infrastruktūras un pakalpojumu pieejamība un attīstība. Veselība ir katras personas fiziskās un garīgās labklājības un pilnvērtīgas ikdienas priekšnoteikums. Tādēļ veselības aprūpe aptver kompleksus pasākumus veselības nodrošināšanai un uzturēšanai. Valmieras pilsētas pašvaldības funkcija ir nodrošināt veselības aprūpes pieejamību, kā arī veicināt veselīgu dzīvesveidu.

Valmieras pilsētas veselības iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem ir reģionāla nozīme, jo tos izmanto ne tikai pilsētas iedzīvotāji, bet arī apkārtnējo un attālāko novadu un pilsētu iedzīvotāji. Vairākas pilsētas ārstnieciskās iestādes ir lielākās un modernākās reģionā.

Lielāko daļu veselības pakalpojumus iespējams saņemt SIA „Vidzemes slimnīca”, veselības centrā „Bastions”, kā arī privātajās veselības pakalpojumu sniegšanas iestādēs (t.sk., ārstu privātpraksēs).

SIA „Vidzemes slimnīca” ir reģionāla daudzprofilu neatliekamās medicīniskās palīdzības ārstniecības iestāde, kas savu darbību veic Valmierā. Medicīniskā palīdzība (gan stacionārā, gan ambulatorā) tiek nodrošināta aptuveni 220 000 iedzīvotāju visā Vidzemes reģionā, piedāvājot gan valsts apmaksātos pakalpojumus, gan maksas pakalpojumus diagnostikā un ārstēšanā.

Slimnīcas diennakts stacionārā 2014.gadā ārstēti 12 258 pacienti, no tiem 92% pacientu bijusi nepieciešama neatliekamā medicīniskā palīdzība, bet 8% pacientu sniegta plānveida medicīniskā palīdzība. Vidējais gultu skaits diennakts stacionārā mēnesī bija 232 gultas. Vidējais gultu noslogojums diennakts stacionārā – 84,59 %, vidējais ārstēšanas ilgums – 5,84 dienas. Diennakts stacionārā kopumā veiktas 2661 dažāda veida operācijas.

2015.gadā Slimnīcas diennakts stacionārā ārstēti 11907 pacienti, no tiem 92% pacientu bijusi nepieciešama neatliekamā medicīniskā palīdzība, bet 8% pacientu sniegta plānveida medicīniskā palīdzība. Vidējais gultu skaits diennakts stacionārā mēnesī bija 230 gultas. Vidējais gultu noslogojums diennakts stacionārā – 87,26 %, vidējais ārstēšanas ilgums – 6,16 dienas. Diennakts

stacionārā kopumā veiktas 2499 dažāda veida operācijas. Dienas stacionārā veiktas 2272 dažāda veida operācijas.

2013.gadā SIA „Vidzemes slimnīca” attīstīti dienas stacionāra pakalpojumi. To 2014.gadā izmantojuši 3353 pacienti, t.i., par 34 pacientiem vairāk nekā 2013.gadā. Dienas stacionārā veiktas 2691 dažāda veida operācijas.

SIA „Vidzemes slimnīca” Dzemdību un ginekoloģijas nodaļa pēdējā desmitgadē kļūst aizvien populārāka. Slimnīcas Dzemdību nodaļā 2013.gadā piedzimuši 959 bērni, bet 2014.gadā – 1111 bērni, kas ir par 152 jaundzimušajiem vairāk nekā 2013.gadā. No tiem 533 bija meitenes un 578 – zēni. 27 reizes bijuši dvīņu pāri. Ņemot vērā, ka demogrāfiskā tendence valstī ir negatīva un kopumā jaundzimušo skaits aizvien samazinās, fakts, ka Dzemdību un ginekoloģijas nodaļā dzimušo skaits arvien palielinās, apstiprina apgalvojumu, ka šis pakalpojums Valmierā ir kvalitatīvs un topošās mātes uzticas SIA „Vidzemes slimnīca” ar dzemdniecību saistītajam personālam. Savukārt 2015.gadā piedzimuši 1107 bērni, kas ir par 4 jaundzimušajiem mazāk nekā 2014.gadā. No tiem 508 bija meitenes un 599 – zēni. 25 reizes bijuši dvīņu pāri.

2015.gada 1.martā, lai nodrošinātu pacientam augsti kvalificētu un kvalitatīvu, ārstniecības un aprūpes tehniskajiem standartiem atbilstošu grūtnieču, dzemdētāju un jaundzimušo veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanu, ambulatoro grūtnieču aprūpi 1.un 2. trimestra vidēja un augsta riska grūtnieču ultrasonogrāfiju eksperta līmenī, izveidots Perinatālās aprūpes centrs (turpmāk-PAC), kurā ietilpst Dzemdību un ginekoloģijas nodaļa, Jaundzimušo intensīvās terapijas nodaļa (turpmāk – JIT) un Perinatālās diagnostikas kabinets. No PAC izveidošanas brīža līdz 2015.gada beigām, JIT palīdzība sniegta 233 jaundzimušajiem.

2013.gadā, ņemot vērā pacientu pieprasījumu, slimnīcā izveidota jauna nodaļa – Paliatīvās un īslaicīgās sociālās aprūpes nodaļa. Tā paredzēta pacientiem ar hroniskām slimībām terminālā stadijā. Paliatīvās aprūpes pakalpojumu nodrošina multidisciplināra speciālistu komanda: terapeits, sāpju terapeits, medicīnas māsa, psihologs, sociālais darbinieks, kapelāns un māsas palīgs. Pacientiem tiek nodrošināti diagnostiskie izmeklējumi, speciālistu konsultācijas, terapijai nepieciešamie medikamenti un medicīniskie materiāli. Laikā no 2013.gada marta vidus līdz 2015.gada nogalei nodaļā palīdzība sniegta 873 pacientiem. Ar Valmieras pilsētas pašvaldības finansiālu atbalstu SIA „Vidzemes slimnīca” Paliatīvās un īslaicīgās sociālās aprūpes nodaļā sniegti pakalpojumi Valmieras pilsētas trūcīgajām personām, 1.un 2.grupas invalīdiem un vecuma pensionāriem, kuriem nav apgādnieku.

No 2014.gada “Vidzemes slimnīca” piedāvājusi pacientiem vairākus jaunus medicīniskos pakalpojumus, kā – timpanostomiju, krioterapiju, pakalpojumus podiatrijas jomā, kā arī dažādus dienas stacionārā veicamo operāciju veidus – oftamoloģijā, otolaringoloģijā, ķirurģijā un ginekoloģijā.

Lai paaugstinātu sniegto pakalpojumu kvalitāti, uzlabotu to pieejamību un nodrošinātu materiāli tehniskās bāzes uzturēšanu, SIA „Vidzemes slimnīca” pēdējos gados ir realizējusi un turpina īstenot vairākus projektus. Papildus tam tiek investēts attīstībā un personāla tālākizglītībā, atjaunojot materiāli tehnisko bāzi, iegādājoties jaunas medicīniskās tehnoloģijas un instrumentus, kā arī renovējot telpas.

Viena no problēmām ir jaunu ārstu un medicīnas personāla speciālistu piesaiste un noturēšana, ko apgrūtina fakts, ka slimnīcai nav savas dienesta viesnīcas telpas, ko varētu piedāvāt nozares speciālistiem, un pilsētā vērojams vispārēja dzīvojamā fonda trūkums.

Otrs lielākais veselības aprūpes pakalpojumu sniedzējs Valmieras pilsētā ir SIA "Valmieras veselības centrs". Tas atrodas pašā pilsētas centrā, Bastiona ielā 24. Centrā pieejami dažādu specialitāšu ārstu pakalpojumi, laboratorijas un rentgena pakalpojumi, kā arī specializētie medicīnas veikali.

Valmieras pilsētas pašvaldība 2012. un 2013.gadā veica veselības centra „Bastions” renovāciju, padarot telpas atbilstošas mūsdienu sanitāri higiēniskajiem un medicīnas noteikumiem, kā arī pilnveidojot medicīnas personāla darba vidi.

Perspektīvā Valmieras pilsētai ir iespēja attīstīties veselības pakalpojumu jomā, piedāvājot dažādus rekreācijas un rehabilitācijas pakalpojumus (t.sk., sporta rehabilitācijas pakalpojumus), kā arī piedāvājot atsevišķu veselības pakalpojumu pieejamību 24 stundas diennaktī (t.i., zobārsta pakalpojumus). Tāpat jānodrošina dažādu jomu speciālistu piesaiste SIA „Vidzemes slimnīca”, lai iedzīvotāji varētu saņemt visas nepieciešamās konsultācijas. Vēl viens attīstības virziens būtu medicīnas tūrisma attīstība, piedāvājot dažāda veida ārstniecības un rehabilitācijas pakalpojumus klientiem no Latvijas un ārvalstīm.

6.3. Sociālie pakalpojumi

Valmieras pilsētas pašvaldība savu iedzīvotāju labklājības celšanai pilsētas iedzīvotājiem nodrošina sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību gan ikdienas, gan krīzes situācijās. Lai uzlabotu un pilnveidotu iedzīvotājiem sniegto pakalpojumu kvalitāti ar Valmieras pilsētas pašvaldības domes 30.07.2015. sēdes lēmumu Nr.261 (protokols Nr.8,17.§) „ Par Valmieras pilsētas pašvaldības struktūras (iestāžu un struktūrvienību) reorganizāciju” tika izveidota Pašvaldības iestāde „Sociālo lietu pārvalde”. Sociālo lietu pārvaldes mērķis ir nodrošināt personām, kuru dzīvesvieta deklarēta Valmieras pilsētas administratīvajā teritorijā, iespēju saņemt vajadzībām atbilstošus sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību, nodrošināt kvalitatīvu veselības veicinošu pakalpojumu attīstību, kā arī, veicināt iedzīvotāju veselīgu dzīvesveidu un īstenot sabiedrības integrāciju.

Sociālo lietu pārvaldi veido trīs struktūrvienības: Atbalsta nodaļa pilngadīgām personām, Ģimenes atbalsta nodaļa un Sociālās palīdzības nodaļa. Sociālo lietu pārvaldes pārvaldībā nodota Pašvaldības sociālā dzīvojamā māja un pakļautībā atrodas Valmieras pilsētas pansionāts „Valmiera”.

Atbalsta nodaļas pilngadīgām personām uzdevums ir nodrošināt sociālā darba un sociālo pakalpojumu sniegšanu pilngadīgām personām, organizēt atbalsta pasākumus, pamatojoties uz sociālā darba speciālistu veiktu personas individuālo vajadzību un resursu novērtējumu.

Atbalsta nodaļa pilngadīgām personām nodrošina šādu sociālo pakalpojumu sniegšanu:

- pašvaldības un valsts finansētu aprūpe ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā,
- dienas aprūpes centrs pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem,
- sociālā rehabilitācija vardarbībā cietušām un vardarbību veikušām pilngadīgām personām,
- sociālā un profesionālā rehabilitācija pilngadīgām personām,
- īslaicīgā sociālā aprūpe,
- asistenta pakalpojums pašvaldībā.

Ģimenes atbalsta nodaļas galvenais uzdevums ir nodrošināt iedzīvotāju vajadzībām atbilstošu un kvalitatīvu sociālo darbu ar ģimenēm, izmantojot sociālā rehabilitētāja un psihologa pakalpojumus, nekavējoši reaģēt uz jebkāda veida apdraudējumiem bērnu drošībai un veselībai, nodrošināt

informācijas pieejamību iedzīvotājiem par iespējām saņemt sociālos pakalpojumus ģimenēm ar bērniem, plānot un organizēt preventīvos sociālos pasākumus ģimenēm ar bērniem, piemēram, Ģimeņu dienu Valmierā, piedāvāt iespēju ģimenēm saņemt psihoterapeita, klīniskā psihologa, nepieciešamības gadījumā montesori speciālista atbalstu un nodrošināt iespēju vecākiem un bērniem piedalīties dažādu atbalsta un izglītojošu grupu nodarbībās.

Sociālās palīdzības nodaļas uzdevums ir nodrošināt sociālās palīdzības un citas materiālās palīdzības sniegšanu personām, sniegt palīdzību ģimenēm (personām) pamatvajadzību nodrošināšanai, profesionāli izvērtējot viņu ienākumus, sociālo un materiālo situāciju.

Sociālo pakalpojumu klāstu Valmierā nodrošina gan pašvaldība, valsts un nevalstiskais sektors. Pansionāts „Valmiera” savas funkcijas nodrošina divās ēkās – Rīgas ielā 55 un Kauguru ielā 3. Abās ēkās ir veikti remontdarbi, kā rezultātā pensionāta klientiem ir pieejama kvalitatīva dzīvesvide un nodrošināti augsta līmeņa pakalpojumi. Valmieras SOS bērnu ciematā bez vecāku gādības palikušiem bērniem ir iespēja dzīvot ģimeniskā vidē. Nodibinājums „Centrs Valdardze” nodrošina sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, kas saistīti ar palīdzības sniegšanu vardarbībā cietušiem bērniem un ģimenēm. Biedrība „Kristīgais žēlsirdības centrs” veic aktivitātes dažādos darbības veidos, piemēram, labdarības virtuve bērniem, kristīgais bērnu dienas centrs, kā arī ir izveidotas mazgāšanas telpas „Mazgāmutis”. Viens no būtiskākajiem sociālās dzīves veidotājiem pilsētā un apkārtnē ir labdarības organizācija „Valmieras novada fonds”, kas ar ziedojumu palīdzību palīdz īstenot vietējām kopienām nozīmīgas iniciatīvas. Fonds „Iespēju tilts” tika izveidots ar mērķi, lai veicinātu cilvēku ar īpašām vajadzībām līdzdalības iespējas pilsoniskās sabiedrības veidošanā un maznodrošināto personu sociālās labklājības līmeņa celšanu. No 2015.gada 17.augusta fonds nodrošina pakalpojuma „Dienas centrs bērniem un jauniešiem ar garīga rakstura traucējumiem”, sniegšanu. Dienas centra mērķis ir sniegt sociālās aprūpes, sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, organizēt brīvā laika pavadīšanu, kā arī veicināt bērnu un jauniešu ar garīga rakstura traucējumiem veiksmīgāku integrāciju sabiedrībā. Pilsētas sabiedriskajā dzīvē aktīvi iesaistās seniori, kuri pilsētas publiskās lietošanas pirts ēkas otrā stāva telpās ir izveidojuši dienas centru „Atvasara”, kas ir trīs biedrību – Valmieras pilsētas pensionāru, Valmieras politiski represēto biedrības un Valmieras diabēta biedrības – kopdarbības rezultāts.

Valmieras Invalīdu biedrības „Atspēriens” galvenie darbības mērķi ir invalīdu reintegrācija sabiedrībā, invalīdu vajadzību sociālajā, medicīnās, kultūras u.c. jomās apzināšana, invalīdu sociālo, sadzīves un kultūras vajadzību apmierināšanas sekmēšana, aktīva dalība likumdošanas izstrādāšanā, sniedzot priekšlikumus spēkā esošo normatīvo aktu papildināšanai vai grozīšanai.

Katru gadu noteikta pašvaldības budžeta daļa tiek tērēta sociālo pakalpojumu nodrošināšanai pilsētas iedzīvotājiem. 2015.gadā sociālai palīdzībai, pabalstiem un sociālo organizāciju atbalstam kopumā iztērēti 825,41 tūkstoši euro.

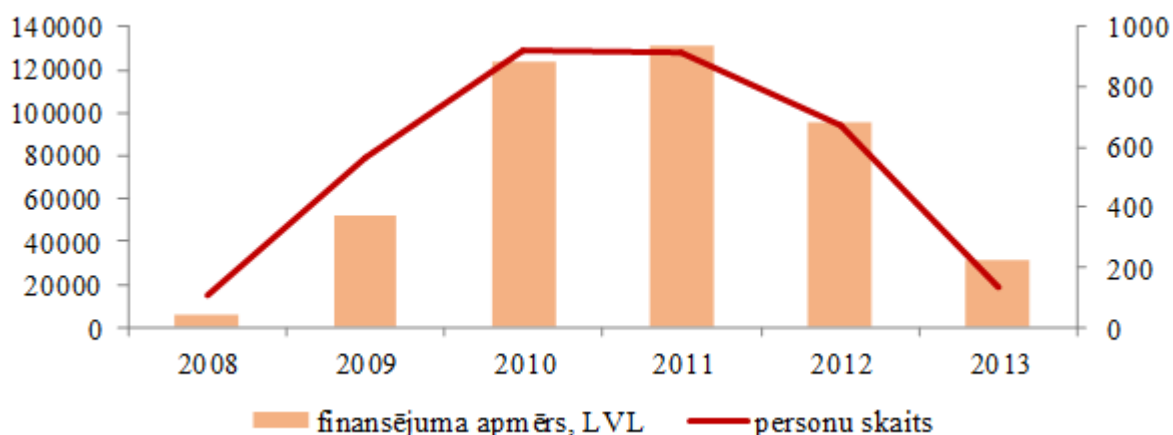
41.attēls. Valmieras pilsētas pašvaldības finansējums sociālai palīdzībai (latos)
Avots: Valmieras pilsētas pašvaldība

Kopš 2012.gada vērojama pozitīva tendence – samazinās izmaksāto pabalstu skaits gan personām, gan ģimenēm, no kā var secināt, ka sociālā situācija pilsētā uzlabojas un cilvēki kļuvuši patstāvīgāki.

2013.gadā veiktas izmaiņas Valmieras pilsētas pašvaldības normatīvajos aktos saistībā ar sociālajiem pabalstiem un to saņēmēju loku. Atbilstoši grozījumiem saistošajos Ministru kabineta noteikumos noteikts, ka garantētais minimālais ienākums turpmāk būs 50 euro mēnesī pieaugušajiem un 57 euro mēnesī bērniem; sašaurināts potenciālo trūcīgo personu pabalstu saņēmēju loks. Atbilstoši valstī noteiktajam kā pašvaldības obligāti izmaksājамie sociālie pabalsti noteikti: garantētā minimālā ienākuma pabalsts un dzīvokļa pabalsts, kas 100% apmērā tiek segts no pašvaldības budžeta līdzekļiem.

2014.gadā trūcīgas ģimenes statuss piešķirts 323 ģimenēm, (t.i. 781 personai), 2013. gadā attiecīgi 427 ģimenēm (1058 personām), savukārt 2012. gadā 641 ģimenei (1854 personai).

Kopumā Valmieras Sociālais dienests nodrošina palīdzības sniegšanu 23 dažādu sociālo pabalstu un sociālo pakalpojumu veidā (garantētā minimālā ienākuma pabalsts, dzīvokļa pabalsti, braukšanas maksas atvieglojumi, norēķini par ilgstošās sociālās aprūpes institūcijās ievietotajām nepilngadīgajām personām, pabalsti ēdināšanai, sociālās dzīvojamās mājas un sociālo dzīvokļu, kā arī nakts patversmes uzturēšana, atbalsts nevalstisko organizāciju darbībai u.c.).

42.attēls. Garantētā minimālā ienākuma pabalsta saņēmēju skaits un pabalsta apmērs (izteikts latos)

Laika posmā no 2008. līdz 2011.gadam palielinājās personu skaits, kuras saņēmušas garantētā minimālā ienākuma pabalstu. Savukārt laika posmā no 2008. līdz 2011.gadam palielinājās šī pabalsta izmaksāto summu apmērs. 2013.gadā situācija bija strauji uzlabojusies. Salīdzinot ar iepriekšējiem rādītājiem minēto pabalstu pieprasījušas bija un saņēma vairs tikai 137 personas. Saņemto pabalstu kopējais apjoms 2013.gadā sastādīja 31,5 tūkstošus latu.

Līdzīga tendence vērojama arī attiecībā uz citiem pabalstiem (dzīvokļa pabalsts centrālapkures izdevumu segšanai, dzīvokļa pabalsts malkas apkurei u.c.).

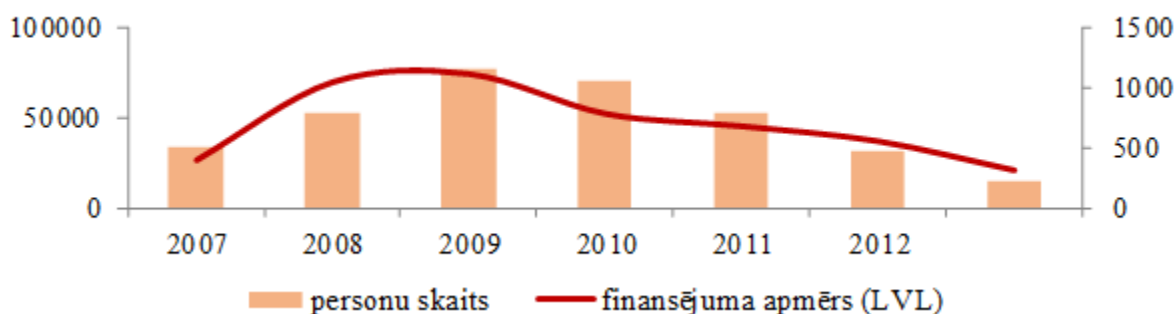
Valmieras pilsētas pašvaldība ir noteikusi vairākus sociālās palīdzības pabalstus, kuri iedalāmi divās kategorijās:

- izvērtējot ienākumus (brīvpusdienas skolēniem, uzturmaksas atlaides bērniem, kuri Valmierā apmeklē pirmsskolas izglītības iestādes, pabalsts medicīnisko izdevumu segšanai un zobu protezēšanai, pabalsts mācību gada uzsākšanai);

- neizvērtējot ienākumus (bērna piedzimšanas pabalsts, apbedīšanas pabalsts, pabalsts svētkos, pabalsts personām pēc atbrīvošanas no ieslodzījuma, pabalsts ārkārtas situācijās).

Pabalsta medicīnisko izdevumu segšanai un zobu protezēšanai gadījumā vērojama cita tendence. Neskatoties uz sociālās situācijas uzlabošanos pilsētā, sākot ar 2010.-2011.gadu, šī pabalsta saņēmēju apmērs un izmaksātā finansējuma apjoms ar katru gadu turpina aizvien palielināties. 2013.gadā to saņēma vairāk nekā 300 personas, un finansējuma apmērs pārsniedz 8537.23 euro.

Viens no sociālā pabalsta veidiem nereti ir brīvpusdienas skolēniem. Laika posmā no 2007. līdz 2009.gadam brīvpusdienu saņēmēju skaits palielinājās. Savukārt, sākot ar 2010.gadu, šī pabalsta saņēmēju skaits pamazām samazinās. Līdzīga situācija vērojama arī jautājumos par uzturmaksas atlaidi bērniem, kuri apmeklē pirmsskolas izglītības iestādes Valmierā, kā arī par pabalstu mācību gada uzsākšanai.

43.attēls. Brīvpusdienu saņēmēju skaits un pabalsta apmērs (izteikts latos)
Avots: Valmieras pilsētas pašvaldība

Bērna piedzimšanas pabalsts tieši saistīts ar demogrāfisko situāciju valstī kopumā. Laika posmā no 2007.-2010.gadam bija straujš jaundzimušo skaita palielinājums, kas atspoguļojas pabalsta saņēmēju skaitā un izmaksātajā pabalsta kopējā apmērā. Samazinājums vērojams, sākot ar 2010.gadu. Tajā pašā laikā pozitīvi vērtējams fakts, ka laika posmā no 2010. līdz 2013.gadam šī pabalsta saņēmēju skaits bijis stabils (210 ģimenes), kas norāda uz to, ka jaundzimušo skaits pilsētā ir stabils. Savukārt apbedīšanas pabalsta saņēmēju apmērs ir bijis nemainīgs – robežās no 16 līdz 23 personām gada laikā.

Atbilstoši pašvaldības noteiktajam, skolēniem, profesionālās izglītības iestāžu audzēkņiem, studentiem un pensionāriem tiek piešķirti braukšanas maksas atvieglojumi Valmieras pilsētas sabiedriskajā transportā. Kopumā braukšanas atvieglojumus 2013.gadā izmantojušas 987 personas, attiecīgi 2012.gadā – tās bija 1028 personas.

No 2014.gada marta, lai atvieglotu pensionāriem braukšanas atlaides saņemšanu, pensionāriem tika izgatavotas personalizētās braukšanas kartes, kuras pašvaldība izgatavo par saviem līdzekļiem, un karte derīga vienu gadu. 2014.gadā šādas personalizētās kartes tika izsniegtas 1232 personām.

Ārpusģimenes aprūpē 2015.gadā atradās 57 bērni, kas ir par diviem bērniem mazāk kā gadu iepriekš (2014.gadā – 59 bērni, 2013.gadā -72 bērni). Salīdzinoši lielāks bērnu skaits nodots audžuģimenēs (2015.gadā - 15 bērni, 2014.gadā – 11, 2013.gadā – 13, 2012.gadā – 8) un attiecīgi mazāks aizbildniecībā (2015.gadā- 24 bērni, 2014.gadā -28, 2013.gadā – 38, 2012.gadā – 43) un aprūpes institūcijās (2015.gadā – 18 bērni, 2014.gadā - 20, 2013.gadā – 21, 2012.gadā – 27). Kopš 2008.gada pakāpeniski samazinājies to personu skaits, kuras saņēmušas pabalstu bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem (patstāvīgas dzīves uzsākšanai, mīkstā inventāra un sadzīves priekšmetu iegādei). Attiecīgi arī samazinājies izmaksātā finansējuma apjoms. Kopš 2010.gada samazinājies arī to personu skaits, kuras saņem pabalstu bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem, kā arī samazinājies šī pabalsta kopējais apmērs.

2015.gadā tika nodrošināti 18 sociālās rehabilitācijas pakalpojumi bērniem, kuri cietuši no prettiesiskām darbībām. 15 gadījumos rehabilitācija tika nodrošināta institūcijās, piemēram, nodibinājumā „Centrs Valdardze”, krīzes centros „Allaži” vai „Rasas pērles”, bet 5 gadījumos bērni saņēma rehabilitāciju dzīvesvietā.

Preventīvo sociālo darbu ar bērniem veic Sociālo lietu pārvaldes struktūrvienība „Ģimenes atbalsta nodaļa”, kas ar 2015.gada 1.martu pārņēma bijušā Valmieras Jaunatnes centra „Vinda” Palīdzības biroja funkcijas un nodrošina preventīvo darbu primārajā un sekundārajā līmenī, īstenojot sociālās korekcijas darbu ar nepilngadīgajiem un izstrādājot individuālus uzvedības korekcijas plānus, nodrošinot bezmaksas psihologa, sociālā darbinieka konsultācijas un sociālā rehabilitētāja atbalstu bērniem, veicot sociālo darbu ar ģimenēm un sadarbojoties ar vispārizglītojošo skolu sociālajiem pedagogiem. 2015.gadā tika izstrādātas 13 uzvedības sociālās korekcijas programmas jeb individuālie plāni nepilngadīgām personām. Uzvedības sociālās korekcijas darbs ar bērniem tiek uzsākts pēc bērnu vecāku vai aizbildņu, sociālo darbinieku, skolu sociālo pedagogu, pašvaldības administratīvās komisijas, Valsts policijas vai tiesas iniciatīvas.

Lai Valmieras pilsētas iedzīvotājiem arī turpmāk nodrošinātu kvalitatīvus sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību, nākamajos gados ir nepieciešams īstenot virkni uzdevumu. Sociālo pakalpojumu jomā jāturpina aktīvs iedzīvotājus izglītojošs darbs, lai sekmētu dažādu sociālo grupu iekļaušanos sabiedrībā un mazinātu atstumtības riskus. Svarīgi ir nostiprināt sadarbību ar nevalstiskajām organizācijām. Būtiski ir nodrošināt sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu sniegšanai atbilstošu telpu iekārtojumu.

7. PILSĒTAS PĀRVALDE

Valmieras pilsētas pašvaldība LR spēkā esošo tiesību aktu noteiktās kompetences ietvaros realizē vietējo pārvaldi Valmieras pilsētas administratīvajā teritorijā. Pašvaldība ir vietējā pārvalde, kas ar pilsoņu vēlētās pārstāvniecības – domes – un tās izveidoto institūciju un iestāžu starpniecību nodrošina likumos noteikto funkciju, kā arī likumā „Par pašvaldībām” paredzētajā kārtībā Ministru kabineta doto uzdevumu un pašvaldības brīvprātīgo iniciatīvu izpildi, ievērojot valsts un attiecīgās administratīvās teritorijas iedzīvotāju intereses.

Pašvaldības funkciju realizāciju saskaņā ar apstiprināto Valmieras pilsētas pašvaldības domes nolikumu nodrošina 13 ievēlēti deputāti, no kuru vidus ievēl domes priekšsēdētāju un domes priekšsēdētāja vietnieku, pašvaldības vadību, iestādes, struktūrvienības un citas institūcijas.

2013.gadā notikušas 16 domes sēdes(divas no tām – ārkārtas), 2014.gadā – 21 domes sēde (deviņas no tām – ārkārtas), 2015.gadā – 13 domes sēdes (viena no tām ārkārtas). Valmieras pilsētas pašvaldības domē 2013.gadā pieņemti 532 lēmumi, 2014.gadā – 435 lēmumi, 2015.gadā – 508 lēmumi. Lai nodrošinātu savu darbību un izstrādātu domes lēmumprojektus, pašvaldības dome no domes deputātiem ir ievēlējusi piecas pastāvīgās komitejas. 2013.gadā notikušas desmit Saimniecisko un transporta lietu komitejas sēdes, desmit – Izglītības, kultūras un sporta komitejas sēdes, astoņas – Sociālo un veselības lietu komitejas sēdes, desmit – Attīstības un uzņēmējdarbības lietu komitejas sēdes, desmit – Finanšu komitejas sēdes un četras – Kopīgās komitejas sēdes. 2014.gadā notikušas deviņas Sociālo un veselības lietu komitejas sēdes, trīspadsmit – Izglītības, kultūras un sporta komitejas sēdes, trīspadsmit – Saimniecisko un transporta lietu komitejas sēdes, vienpadsmit – Attīstības un uzņēmējdarbības lietu komitejas sēdes, trīspadsmit – Finanšu komitejas sēdes. 2015.gadā notikušas vienpadsmit Sociālo un veselības lietu komitejas sēdes, divpadsmit – Izglītības, kultūras un sporta komitejas sēdes, divpadsmit – Saimniecisko un transporta lietu komitejas sēdes, divpadsmit – Attīstības un uzņēmējdarbības lietu komitejas sēdes, divpadsmit – Finanšu komitejas sēdes.

Ar 30.jūlija 2015.gada Valmieras pilsētas pašvaldības domes lēmumu Nr.261 (protokols Nr.8, 17.§) “Par Valmieras pilsētas pašvaldības struktūras (iestāžu un struktūrvienību reorganizāciju” Valmieras pilsētas pašvaldībā tika veikta reorganizācija ar mērķi nodrošināt pašvaldības darbības pilnveidošanu un pārvaldes efektīvāku organizēšanu, sekmīgi koordinēt pašvaldības iestāžu darbu, balstoties uz labas pārvaldības principu, veikt Valmieras pilsētas pašvaldības iestāžu un struktūrvienību darba optimizāciju, uzlabot uzņēmējdarbības attīstību pašvaldības teritorijā, nodrošināt efektīvu resursuizmantošanu, uzlabot un pilnveidot iedzīvotājiem sniegto pakalpojumu kvalitāti. Pēc reorganizācijas Valmieras pilsētas pašvaldībā ir izveidotas un darbojas šādas iestādes un struktūrvienības:

- Iekšējā audita un kvalitātes vadības nodaļa;
- Valmieras pilsētas pārstāvniecība Rīgā;
- pašvaldības administrācija, kuras sastāvā ir struktūrvienības: Juridiskā nodaļa, Finanšu dienests, Apmeklētāju pieņemšanas centrs, Informācijas tehnoloģiju nodaļa, Iepirkumu nodaļa, Kapitāla pārvaldības nodaļa, Sabiedrisko attiecību nodaļa;
- Sociālo lietu pārvalde, kuras tiešā pakļautībā ir šādas struktūrvienības: Sociālās palīdzības nodaļa, Ģimenes atbalsta nodaļa, Atbalsta nodaļa pilngadīgām personām, pansionāts “Valmiera”;

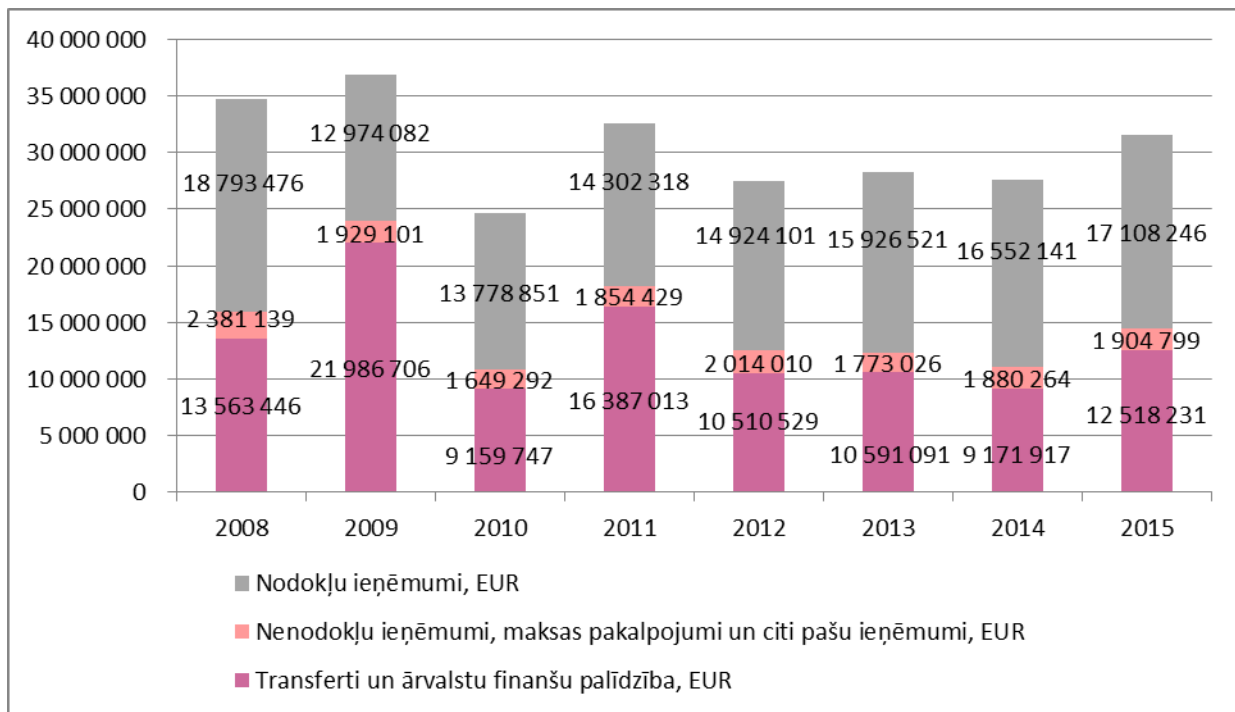
- Valmieras Izglītības pārvalde, kuras tiešā pakļautībā ir struktūrvienība „Vidzemes reģiona leklājuošas izglītības atbalsta centrs” un šādas izglītības iestādes:
 - sešas PII, to struktūrvienības – 2.PII „Ezītis” ar tās struktūrvienību „Ābelīte”, 3.PII „Sprīdītis”, 5.PII „Vālodzīte” ar tās struktūrvienību „Krācītes”, 6.PII „Kārliena”, speciālā PII „Bitīte” un PII „Buratino”;
 - divas sākumskolas izglītības iestādes – Valmieras sākumskola un Valmieras Pārgaujas sākumskola;
 - piecas vidējās izglītības iestādes, to struktūrvienības – Valmieras Valsts ģimnāzija, Valmieras Pārgaujas ģimnāzija, Valmieras 2.vidusskola ar tās struktūrvienībām „Valmieras Vakara (maiņu) vidusskola” un „Pirmsskolas izglītības grupa”, Valmieras 5.vidusskola, Valmieras Viestura vidusskola;
 - viena profesionālās pamata izglītības iestāde – Valmieras Mūzikas skola;
 - viena profesionālās vidējās izglītības iestāde – Valmieras Mākslas vidusskola;
 - viena profesionālās ievirzes izglītības iestāde – Valmieras Bērnu sporta skola;
 - viena speciālā vidējās izglītības iestāde – Valmieras vājdzirdīgo bērnu internātvīdusskola-attīstības centrs;
 - viena interešu izglītības iestāde – Valmieras Jaunatnes centrs „Vinda”.
- Nekustamā īpašuma apsaimniekošanas pārvalde;
- Attīstības pārvalde;
- Valmieras pilsētas būvvalde;
- Valmieras pilsētas dzimtsarakstu nodaļa;
- Valmieras bāriņtiesa;
- Kultūras, sporta un tūrisma pārvalde, kuras tiešā pakļautībā ir struktūrvienības: Tūrisma informācijas centrs, Valmieras bibliotēka, Valmieras Kultūras centrs, Valmieras muzejs
- Valmieras pilsētas pašvaldības policija.

Pašvaldība ir 100% kapitāla daļu turētāja divās kapitālsabiedrībās: Sabiedrībā ar ierobežotu atbildību „VALMIERAS NAMSAIMNIEKS” un SIA „Valmieras ūdens”, kā arī kapitāla daļu turētāja vēl piecās publiski privātajās un privātajās kapitālsabiedrībās: Sabiedrībā ar ierobežotu atbildību „Vidzemes slimnīca”, Sabiedrībā ar ierobežotu atbildību „VTU VALMIERA”, SIA „ZAAO”, „VIDZEMES OLIMPISKAIS CENTRS” un akciju sabiedrībā „VALMIERAS ENERĢIJA”.

Atsevišķu pašvaldības funkciju izpildei pašvaldības dome no deputātiem un pašvaldības iedzīvotājiem, pieaicinot speciālistus un ekspertus, ir izveidojusi un nodrošina 21 komisijas darbu.

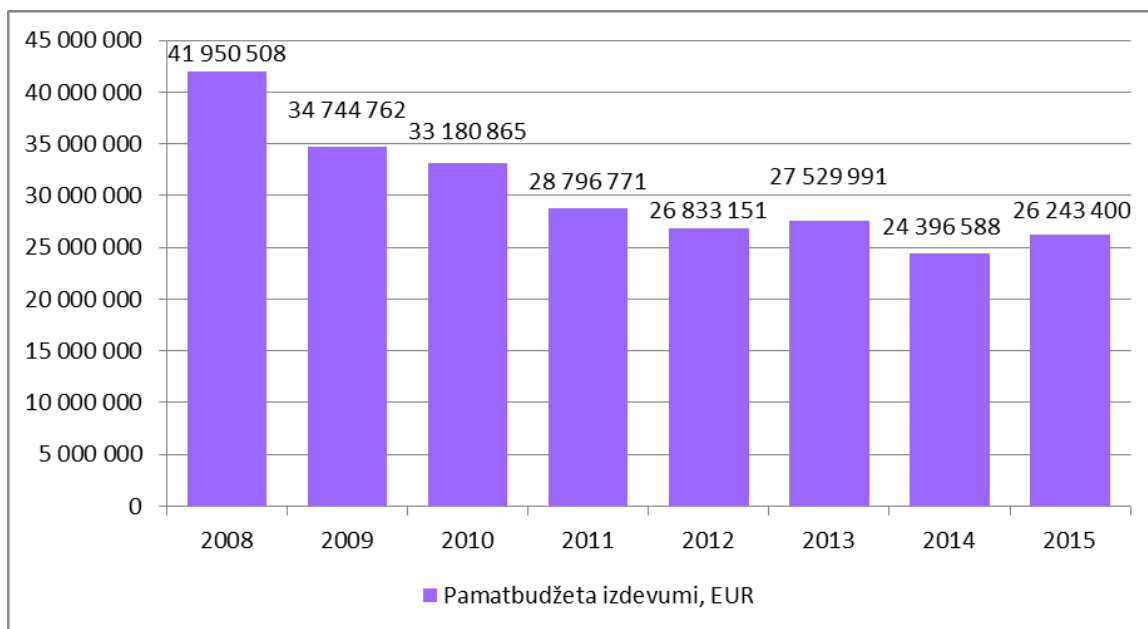
Valmieras pilsētas pašvaldība ir biedrības „Latvijas Lielo pilsētu asociācija” un biedrības „Latvijas Pašvaldību savienība” biedrs, kā arī aktīvi darbojas vēl astoņās biedrībās un nodibinājumos.

Pašvaldības funkciju izpilde un mērķu sasniegšana ir atkarīga no budžeta. Valmieras pilsētas pašvaldības budžeta ieņēmumi ekonomiskās krīzes ietekmē būtiski samazinājās, taču pēdējos gados ir panākta pozitīva tendence – pieaugot gan kopējiem pamatbudžeta ieņēmumiem, gan nodokļu ieņēmumiem pašvaldības budžetā.

44.attēls. Pamatbudžeta ieņēmumi sadalījumā pa ieņēmumu veidiem periodā no 2008. – 2015. gadam (EUR)
Avots: Valmieras pilsētas pašvaldība

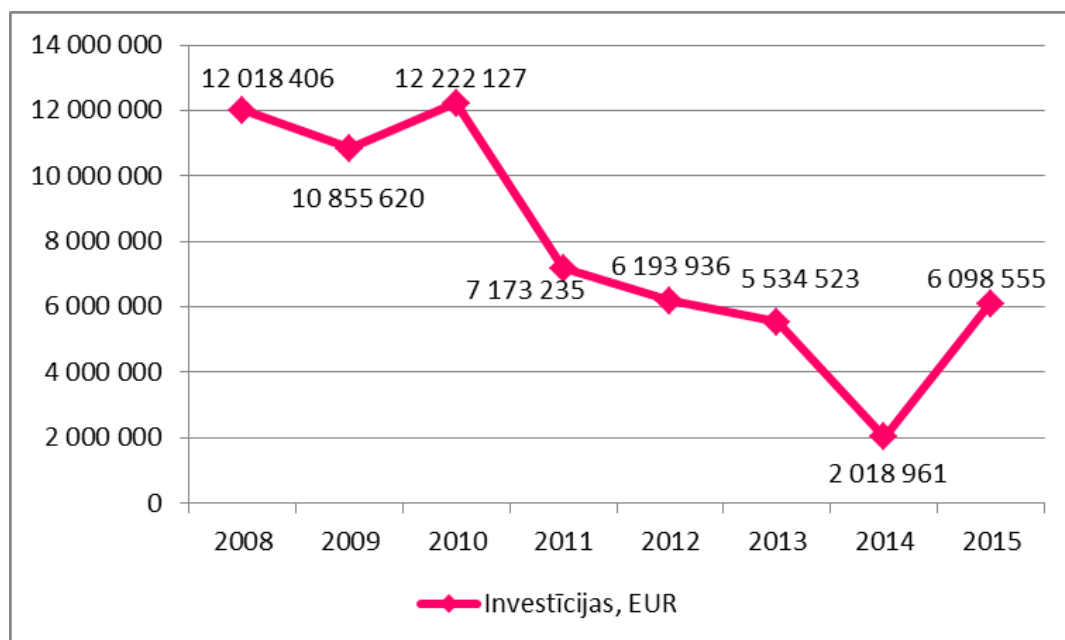
Valmieras pilsētas pašvaldības budžeta izdevumi pēc krituma ekonomiskās krīzes ietekmē pēdējos gados ir nostabilizējušies, korelējot ar budžeta ieņēmumiem.

45.attēls. Pamatbudžeta izdevumi periodā no 2008. – 2015. gadam (EUR)
Avots: Valmieras pilsētas pašvaldība

Par vienu no pilsētas attīstības rādītājiem var uzskatīt budžeta izdevumos iekļauto investīciju apmēru. Valmieras pilsētas pašvaldības budžeta izdevumos ietverto investīciju apmērs laika periodā no 2008. līdz 2014.gadam ir samazinājies trīs reizes. Bet 2015.gadā palielinājies, jo tika piešķirts

valsts finansējums 2,7 milj. apmērā jaunā peldbaseina būvniecībai. Katru gadu Valmieras pilsētas pašvaldība cenšas pēc iespējas vairāk finansējumu novirzīt investīciju projektiem.

46.attēls. Investīcijas periodā no 2008. – 2015. gadam (EUR)

Avots: Valmieras pilsētas pašvaldība

Galvenais iemesls investīciju apmēra samazinājumam ir nepieciešamība pašvaldības līdzekļus novirzīt uzturēšanas izdevumu pieauguma, kas radies valsts budžeta izdevumus pārceļot uz pašvaldību budžetiem, segšanai. Ekonomiskās krīzes ietekmē, veicot valsts budžeta konsolidācijas pasākumus, tika veikta virkne likumdošanas iniciatīvu valsts budžeta izdevumu samazināšanai, palielinot no pašvaldību budžetiem finansēto funkciju apmēru. No pašvaldību budžetiem jāfinansē pirmskolas izglītības iestāžu pedagogu algas, garantētā minimālā ienākumu līmeņa un dzīvokļu pabalsti. Tika palielināta arī sabiedriskā transporta pakalpojuma sniedzējam no pašvaldības budžeta kompensējamā zaudējumu daļa par maršrutiem ārpus Valmieras pilsētas pašvaldības administratīvās teritorijas (no 20% uz 30%). Būtisku ietekmi uz pašvaldības budžeta izdevumu daļu atstāj arī minimālās algas paaugstināšana un jaunu, no pašvaldības budžeta līdzekļiem maksājamo, sociālo pabalstu noteikšana.

Joprojām spēkā ir pašvaldību finanšu izlīdzināšanas sistēma, kas neveicina un nestimulē pašvaldības (gan līdzekļu saņēmējas, gan līdzekļu maksātājas) vēlmi attīstīties. Valmieras pilsētas pašvaldības iemaksas finanšu izlīdzināšanas fondā pēdējos trijos gados sastāda vidēji EUR 650 000 gadā. Bet 2016.gads ir pirmais gads, kad Valmieras pilsētas pašvaldība nevis iemaksā finanšu izlīdzināšanas fondā, bet gan saņem no tā.

Arvien aktuālāka kļūst arī problēma par Valmieras pilsētas pašvaldības sniegtajiem publiskajiem pakalpojumiem citu pašvaldību iedzīvotājiem. Šobrīd normatīvie akti paredz pašvaldību savstarpējos norēķinus tikai attiecībā uz pirmskolas izglītības iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem. Valmieras pilsētas pašvaldība, ka nacionālās nozīmes attīstības centrs nodrošina arī profesionālās ievirzes izglītības pieejamību, t.sk., mākslas un mūzikas skolas, bērnu sporta skola, kuras apmeklē arī bērni no citām pašvaldībām (vidēji 30 – 47% no kopējā izglītojamo skaita), taču savstarpējie norēķini starp pašvaldībām netiek veikti.

Ievērojot iepriekš minēto, Valmieras pilsētas pašvaldības sekmīga attīstība arvien vairāk kļūst atkarīga no iespējām realizēt investīciju projektus, piesaistot dažādu Eiropas Savienības fondu līdzfinansējumu (skat. pielikumu), kā arī veicot līdzekļu aizņēmumus Valsts kasē, kuru kopējo apmēru savukārt ierobežo valsts budžetu regulējošo normatīvo aktu prasības.

7.1. Komunikācija

Iedzīvotāju informēšanā, iesaistīšanā un iedzīvotāju viedokļa izzināšanā Valmieras pilsētas pašvaldība izmanto daudzveidīgus kanālus un uztur pastāvīgu dialogu ar sabiedrību (portāls www.valmiera.lv, bezmaksas informatīvais izdevums „Valmiera domā un rada”, komunikācija sociālajos tīklos, tikšanās ar iedzīvotājiem u.c.). Lai radītu iedzīvotājiem iespēju ātrā un ērtā veidā iegūt informāciju, kā arī risināt tiem aktuālus jautājumus, darbojas Apmeklētāju pieņemšanas centrs. Tā mērķis ir sekmēt un īstenot pašvaldības atvērtību, orientējoties uz efektīvu pakalpojumu sniegšanu iedzīvotājiem un komersantiem. Pašvaldības iestādes un struktūrvienības ir definējušas sniegtos pakalpojumus, tie ir aprakstīti, un informācija par pakalpojumiem ir publicēta portālā www.valmiera.lv. Tajā ir iespējams lejupielādēt veidlapas, kuru aizpildot papīra formā ir iespējams sākt pakalpojuma saņemšanas procesu pašvaldībā. Iedzīvotāji tiek aicināti aktīvāk izmantot dokumentu elektronisko iesniegšanu, lietojot elektroniskā paraksta priekšrocības.

Pašvaldība nākamajos gados turpinās pilnveidot pakalpojumu saņemšanas kārtību, nodrošinot iespēju veikt pakalpojuma pieprasītāja identitātes pārbaudi, aizpildīt formu pakalpojuma uzsākšanai un nosūtīt to pašvaldībai, tādējādi nodrošinot pilnu publiskā pakalpojuma sniegšanas procesa nodrošināšanu elektroniskā formā.

Lai noskaidrotu Valmieras iedzīvotāju viedokli par dzīvi pilsētā un nepieciešamajiem uzlabojumiem, katru gadu tiek veikta iedzīvotāju aptauja.

8. SVID ANALĪZES KOPSAVILKUMS

SVID analīze ir Valmieras pilsētas pašvaldības attīstības perspektīvu izvērtējums, ņemot vērā pašreizējo situāciju. Tā veikta, pamatojoties uz pašreizējās situācijas analīzi, kā arī ņemot vērā četrās tematiskajās darba grupās (Uzņēmējdarbība; Izglītība, kultūra, sports un atpūta; Nodarbinātība, sociālā aizsardzība, veselība un drošība; Infrastruktūra, daba un pilsētvide) izteiktos viedokļus.

Šajā SVID analīzē ietverts kopsavilkums par situāciju Valmieras pilsētā. Detalizētu SVID izvērsumu par katru no rīcības virzieniem skatīt Valmieras pilsētas attīstības programmā 2015.-2020.gadam.

Stiprās puses:

- Valmieras pilsētas atpazīstamība valstiskā un starptautiskā mērogā;
- plašas izglītības (pirmsskolas, pamata, vidējās, interešu, profesionālās, augstākās, neformālās) apguves iespējas;
- izglītības pieejamība;
- laba sasniedzamība reģionālā mērogā;
- plašs veselības aprūpes pakalpojumu piedāvājums (pieejama gan primārā, gan sekundārā aprūpe);
- daudzveidīga sporta veidu pieejamība;
- senas sporta tradīcijas;
- uzņēmumu skaita palielināšanās;
- kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana;
- sociālo problēmu samazināšanās;
- gaisa un ūdens piesārņojuma līmenis normas robežās;
- izdevīgs ģeogrāfiskais novietojums ar tranzīta ceļu;
- attīstīta daudzveidīga rūpniecība;
- zems noziedzības līmenis;
- ES fondu līdzekļu apguve pilsētas infrastruktūras sakārtošanai;
- plašs sociālo pakalpojumu klāsts;
- zems bezdarba līmenis;
- dažādu jomu kvalificēti speciālisti;
- augsta pašvaldības kapacitāte e-pakalpojumu ieviešanas jomā;
- sakārtota ūdens un kanalizācijas sistēma;
- pozitīva uzņēmumu skaita pieauguma tendence;
- jaunajiem uzņēmējiem pieejami Valmieras Biznesa un inovāciju inkubatora pakalpojumi;

- skolēniem ir labi sasniegumi olimpiādēs un zinātniski pētniecisko darbu konkursos;
- daudzprofilu reģionālā slimnīca;
- pilsētā izvietotas videonovērošanas kameras;
- daudzkulturāla un toleranta sabiedrība;
- draudzīga vide ģimenēm ar bērniem;
- sadarbība ar apkārtējiem novadiem tūrisma jomas ietvaros;
- mūsdienīga integrētā bibliotēka;
- siltumenerģijas izmaksas pilsētā ir vienas no zemākajām valstī;
- viesmīlīgi pilsētas iedzīvotāji;
- plašs informatīvo materiālu klāsts par pilsētu un tās apkārtni;
- plašs suvenīru klāsts;
- atbalsts iedzīvotājiem krīzes situācijās;
- kvalitatīvs dzeramais ūdens;
- publiskie bezmaksas interneta piekļuves punkti;
- pilsētā pieejams moderns atkritumu apsaimniekošanas pakalpojums.

Vājās puses:

- nepietiekošs viesnīcu skaits;
- nepietiekams dzīvojamais fonds pilsētā;
- liela mēroga pasākumu rīkošanai atbilstošas kultūras iestāžu infrastruktūras trūkums;
- nepietiekoša teritorija uzņēmējdarbības veikšanai;
- mūsdienu prasībām neatbilstoša un nepievilcīga kultūras iestāžu infrastruktūra;
- morāli un tehniski novecojusi izglītības iestāžu sporta infrastruktūra;
- degradētās teritorijas (kur kādreiz tikusi veikta uzņēmējdarbība; dažas no tām ir ar vides piesārņojumu);
- nolietojies dzīvojamais fonds;
- atbalsts radošajām industrijām;
- nepietiekoša informācija par pašvaldības pakalpojumiem;
- nepietiekošas teritorijas individuālās apbūves attīstībai, t.sk., daudzdzīvokļu dzīvojamo māju celtniecībai;
- pilsētas parki un skvēri nav atbilstoši labiekārtoti;
- ģimenes atbalstoša vide un infrastruktūra;
- trūkst pilsētvides un mākslas objekti;
- pilsētā nav izveidota velobraucējiem piemērota infrastruktūra;

- nelielā pilsētas teritorija;
- pilsētā nav starptautiskām prasībām atbilstoša peldbaseina;
- trūkst kvalificētu ārstu;
- nepietiekošs neformālās izglītības piedāvājums;
- nepietiekošs tūrisma piedāvājums un infrastruktūra;
- nepietiekami zinātnisko izstrādņu komercializācija;
- nepietiekama izglītības iestāžu mācību materiāli tehniskā bāze;
- nepietiekošas telpas interešu izglītības pakalpojumu sniegšanai;
- nepietiekošs tiltu skaits;
- pašvaldības budžetā netiek veidota rezerve pirmsfinansējuma un līdzfinansējuma nodrošināšanai dažādos projektos.

Iespējas:

- pilnveidot tūrisma piedāvājumu sadarbībā ar apkārtējiem novadiem un infrastruktūru;
- pilnveidot uzņēmējdarbības vidi, lai piesaistītu jaunus uzņēmējus un investorus;
- piedāvāt rekreācijas un rehabilitācijas pakalpojumus, t.sk., sporta rehabilitācijas pakalpojumus;
- nepieciešams pilnveidot ielu, ceļu un dzelzceļa infrastruktūru;
- ārvalstu investoru un starptautisku uzņēmumu piesaiste pilsētai;
- dažāda mēroga un veida sporta pasākumi;
- veicināt veselīga dzīvesveida ievērošanu, t.sk., izveidojot šim mērķim attiecīgu infrastruktūru;
- veicināt slimību profilaksi;
- sadarbība ar apkārtējiem novadiem un virzība uz kopēju teritorijas attīstību;
- profesionālās un augstākās izglītības pielāgošana darba tirgus vajadzībām;
- degradēto teritoriju attīstība;
- zinātnes-tehnoloģiju-biznesa sadarbības veidošana;
- kvalitatīva atkritumu šķirošanas sistēma;
- pilnveidot infrastruktūru, lai padarītu to pieejamu cilvēkiem ar speciālām vajadzībām;
- zaļo zonu un atpūtas teritoriju ierīkošana pilsētvides pievilcības paaugstināšanai;
- pieaugošs teritorijas attīstības indekss;
- vienotas pilsētas zīmolvedības izstrāde;
- pilnveidot dialogu starp pašvaldību un nevalstiskajām organizācijām;
- veicināt bērnu un jauniešu interesi par inženierzinātnēm;
- pilnveidot un papildināt pilsētas sporta infrastruktūru;
- pilsētas vizuālās pievilcības un atpazīstamības veidošana;

- pilsētas sabiedriskā transporta kustības optimizācija;
- jāizstrādā vienota pieeja pilsētas izglītības iestāžu darbībai un katras individuālajam attīstības virzienam;
- veicināt iedzīvotāju aktīvu dalību kultūras pasākumos;
- veicināt velotransporta izmantošanu;
- bērnu rotaļu laukumu izveide;
- vides apziņas attīstība;
- starptautiskās sadraudzības veicināšana un labas prakses pārņemšana;
- potenciāls radošo industriju attīstībai;
- profesionālās izglītības prestiža celšana;
- pašvaldības un tās iestāžu kapacitātes stiprināšana;
- pilnveidot informācijas un komunikācijas tehnoloģiju izmantojumu.

Draudi:

- iedzīvotāju skaita samazināšanās;
- tūristu un pilsētas viesu skaita samazināšanās;
- nepietiekama tūrisma piedāvājuma kvalitāte un attīstība;
- pilsētas inženiertehniskās infrastruktūras nolietojums;
- nepietiekošs nākotnes darbaspēka potenciāls (iedzīvotāju skaits līdz darbības vecumam);
- pieaugoša iedzīvotāju vajadzība un atkarība no sociālajiem pabalstiem;
- dažādu atkarību izplatība;
- vides piesārņojums no rūpnieciskajiem objektiem;
- Gaujas plūdu radītie postījumi;
- nepietiekoša uzņēmējdarbības kopējā aktivitāte;
- valsts finansējuma atbalsta nepietiekamība;
- neskaidrības par atsevišķu jomu nākotni un to attīstību ilgtermiņā;
- komunālo saimniecību pakalpojumu izcenojumu pieaugums;
- uzņēmējdarbības aktivitātes pazemināšanās nesakārtotās industriālās zonas infrastruktūras dēļ;
- nepietiekošs atbalsts zinātnes, pētniecības un inovāciju attīstībai;
- nepietiekams līdzfinansējums dažādiem projektiem.

Stipro pušu stiprināšanai un vājo pušu novēršanai nepieciešams pastiprināt sadarbību ar apkārtējiem novadiem attīstības teritoriju paplašināšanās jautājumu risināšanā; meklēt kompleksus risinājumus ārpus pašvaldības ietvariem Gaujas upes apsaimniekošanas jautājumiem plūdu riska mazināšanai; rast resursus un atbalstīt veicinošu politiku dzīvojamā fonda palielināšanai; piesaistīt

ieinteresētās puses nacionālas un reģionālas nozīmes infrastruktūras objektu darbības nodrošināšanā; labiekārtot infrastruktūru industriālajā zonā un piesaistīt jaunus uzņēmumus un investorus; plānot un īstenot vienota veloceļu tīkla attīstību pilsētā un tās apkārtnē; stiprināt zināšanu komercializāciju un rosināt akadēmiskās vides, publiskā sektora un uzņēmēju, nevalstisko organizāciju savstarpējo sadarbību.

Pielikums

Valmieras pilsētas pašreizējās situācijas raksturojumam

Npk.	Projekta īstenošanas laika posms	Projekta nosaukums	Kopējās izmaksas, EUR	Projekta īstenotājs	Saistība ar 2014.-2020.gadā plānotajiem projektiem (Nr. no Investīciju plāna 2014.-2020.gadam)
Transports					
1.	2008 - 2010	Valkas un Tērbatas ielas pārbūve	1 185 552	Valmieras pilsētas pašvaldība	
2.	2008 - 2010	Rīgas ielas Valmierā pārbūve	5 442 094	Valmieras pilsētas pašvaldība	P-4 Nr.2., 3.
3.	2009 - 2011	Matīšu šosejas (t.sk. piebraucamā ceļa Biznesa un inovāciju inkubatoram Purva ielā 12) Valmierā pārbūve	2 123 749	Valmieras pilsētas pašvaldība	
4.	2011	Stacijas ielas, Cēsu ielas (posmā no Gaujas tilta līdz Stacijas ielai) un Mazās Stacijas ielas, Valmierā pārbūve	4 591 860	Valmieras pilsētas pašvaldība	P-2 Nr.1., 2., 3., 4., 5. U-1 Nr.4., 5.
5.	2011	Satiksmes drošības uzlabojumi Beātes, Limbažu, Rubenes, Matīšu, Mālu ielu krustojumā Valmieras pilsētā	566 730	Valmieras pilsētas pašvaldība	
6.	2012 - 2013	Tilta pār Gauju Cēsu ielā, Valmierā pārbūve	2 342 817	Valmieras pilsētas pašvaldība	P-2 Nr.1., 2., 3., 4., 5. U-1 Nr.4., 5.
Energoefektivitāte					
7.	2008-2010	Sociālās dzīvojamās mājas Valmierā Purva ielā 13 energoefektivitātes paaugstināšana	159 152	Valmieras pilsētas pašvaldība	
8.	2009 - 2011	Energoefektivitātes paaugstināšana Valmieras pilsētas pašvaldību ēkās	1 758 089	Valmieras pilsētas pašvaldība	S-1 Nr.25., 26., 33., 35.
9.	2011 - 2012	Kompleksi risinājumi gāzu emisijas samazināšanā pašvaldības ēkās	1 313 364	Valmieras pilsētas pašvaldība	S-1 Nr.25., 28
10.	2013	Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana Valmieras pilsētas pašvaldības publiskās teritorijas apgaismojuma infrastruktūrā	713 345	Valmieras pilsētas pašvaldība	P-3 Nr.13.

11.	2014	Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana, iegādājoties divus jaunus, rūpnieciski ražotus elektromobiļus	60 450	Valmieras pilsētas pašvaldība	
12.	2015	Valmieras pilsētas apgaismojuma infrastruktūras nomaiņa	826 247	Valmieras pilsētas pašvaldība	P-3, Nr.13
Izglītība					
11.	2009 - 2010	Valmieras pilsētas 3.pirmsskolas izglītības iestādes "Sprīdītis" pārbūve	1 533 246	Valmieras pilsētas pašvaldība	S-1 Nr.14., 15.
12.	2009 - 2010	Valmieras Pārgaujas ģimnāzijas infrastruktūras uzlabošana izglītojamiem ar funkcionālajiem traucējumiem	139 999	Valmieras pilsētas pašvaldība	S-1 Nr.25.
13.	2009 - 2010	Valmieras skolu dabaszinātņu kabinetu modernizēšana	536 155	Valmieras pilsētas pašvaldība	S-1 Nr.17.
14.	2010	Valmieras vājdzirdīgo bērnu internātpamatskolas - attīstības centra ēkas L. Paegles ielā 20 pārbūve un drošas vides nodrošināšana izglītojamiem ar dzirdes traucējumiem	139 937	Valmieras pilsētas pašvaldība	S-1 Nr.20.
15.	2010 - 2011	Valmieras skolu informatizācijas projekts	304 333	Valmieras pilsētas pašvaldība	S-1 Nr.17.
16.	2010 - 2011	Valmieras pamatskolas būvniecības projekts	3 958 262	Valmieras pilsētas pašvaldība	S-1 Nr.17.
17.	2012 - 2013	Valmieras Mūzikas skolas izbūve	1 543 890	Valmieras pilsētas pašvaldība	S-1 Nr.19.
18.	2013 - 2014	Pirmskolas izglītības iestādes „Kārliena” pārbūve	1 380 177	Valmieras pilsētas pašvaldība	S-1 Nr. 14., 15.
Kultūra un tūrisms					
19.	2009 - 2011	Vecpilsētas ainava pie Gaujas - Valmieras vēsturiskā centra revitalizācija	710 954	Valmieras pilsētas pašvaldība	S-2 Nr.8.
20.	2012 - 2014	Attālo teritoriju attīstības veicināšana, veidojot uz vietējiem cilvēkiem un resursiem balstītu Via Hanseatica pārrobežu tūrisma maršrutu un produktu/Via Hanseatica	35 400	Valmieras pilsētas pašvaldība	P-1 Nr.20.
Uzņēmējdarbības attīstība					
21.	2009 - 2010	Ražošanas un biroja telpu izbūve Valmieras Biznesa un Inovāciju inkubatora darbības nodrošināšanai	1 530 350	Valmieras pilsētas pašvaldība	U-1 Nr.2. U-3 Nr.3.

Ūdens un siltumapgāde					
22.	2007 - 2008	Valmieras pilsētas centralizētās siltumapgādes sistēmas siltuma tīklu pārbūve Valmierā	2 610 752	SIA „Valmieras Siltums”	P-3 Nr.21.
23.	2010 - 2012	Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība Valmieras pilsētā II kārtā	15 560 413	SIA „Valmieras Ūdens”	P-3 Nr.14., 15., 16., 17.
24.	2011 - 2012	SIA "Valmieras Siltums" siltumtrases (posmā no Dzelzceļa ielas 7 līdz Kauguru ielai) pārbūve	626 240	SIA „Valmieras Siltums”	P-3 Nr.22.
25.	2013	Savienojums starp Valmieras pilsētas centralizētās siltumapgādes sistēmu un Viestura laukuma, Valmieras pagasta, Burtnieku novada centralizēto siltumapgādes sistēmu	383 178	SIA „Valmieras Siltums”	P-3 Nr.15.
Veselības aprūpe					
26.	2007 - 2008	Neatliekamās medicīniskās palīdzības pakalpojumu pieejamības, kvalitātes un efektivitātes paaugstināšana Vidzemes slimnīcas apkalpes zonā	1 473 873	SIA „Vidzemes slimnīca”	D-2 Nr.3., 5.
27.	2009 - 2013	Stacionārās veselības aprūpes infrastruktūras uzlabošana SIA "Vidzemes slimnīca", uzlabojot un paaugstinot veselības aprūpes pakalpojumu kvalitāti un pieejamību	3 138 478	SIA „Vidzemes slimnīca”	D-2 Nr.1., 3., 4.
28.	2011 - 2014	Stacionārās veselības aprūpes infrastruktūras uzlabošana SIA "Vidzemes slimnīca", uzlabojot un paaugstinot veselības aprūpes pakalpojumu kvalitāti un pieejamību	1 494 797	SIA „Vidzemes slimnīca”	D-2 Nr.1., 3., 4.
29.	2011 - 2014	Primārās veselības aprūpes infrastruktūras uzlabošana "Vidzemes slimnīcā"	37 009	SIA „Vidzemes slimnīca”	D-2 Nr.3., 4.